

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

74 ncü Birleşim

26 . 9 . 1978 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	378	VI. — SORULAR VE CEVAPLAR	430
II. — GELEN KÂĞITLAR	379	A) <i>Yazılı Sorular ve Cevapları</i>	430
III. — YOKLAMALAR	379,405,424:425	1. — Cumhuriyet Senatosu Nevşehir Üyesi Ragıp Üner'in Nevşehir ili hudutları içinde bulunan Göreme harabelerine dair soru önergesi ve Kültür Bakanı A. Taner Kışlah'nın yazılı cevabı. (7/955)	430:431
IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	379	2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Kadri Kaplan'ın İstanbul Pendik - Tuzla bölgesi planlamasına dair soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı Ahmet Karaaslan'ın yazılı cevabı. (7/958)	431:433
1. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'e, Milli Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/1493)	379	3. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi A. Münif İslâmoğlu'nun Sağlık Bakanlığında alınan bazı malzemelerin alınış nedeni hakkında soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'ın yazılı cevabı. (7/964)	433:434
V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	380,405	4. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi A. Münif İslâmoğlu'nun Sağlık Bakanlığı camiasında cereyan ettiği söylenen bazı olaylara dair soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'ın yazılı cevabı. (7/965)	434
1. — Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581) (S. Sayısı : 817)	380:405:405:424,425:430,435:435		

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki aşiret kavgalarının nedenleri;

Elâzığ Üyesi Cahit Dalokay, 21 . 9 . 1978 tarihli Hürriyet Gazetesinde neşredilen «Doğu Bölünüyor» başlıklı yazı;

Konularında gündem dışı;

İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat, İçtüzüğün 115 nci maddesi gereğince zaptı sabık hakkında;

Birer demeçte bulundular.

Görev ile yurt dışına gidecek olan :

Devlet Bakanı Salih Yıldız'a, Adalet Bakanı Mehmet Can'ın;

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Orhan Eyüboğlu'na, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Ali Topuz'un;

Devlet Bakanı Lütfi Doğan'a, Devlet Bakanı Ahmet Şener'in;

Yerel Yönetim Bakanı Mahmut Özdemir'e, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanı Ali Topuz'un;

Görev ile yurt dışına giden :

Turizm ve Tanıtma Bakanı Alev Coşkun'a, Kültür Bakanı Ahmet Taner Kışlalı'nın;

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioglu'na, İmar ve İskân Bakanı Ahmet Karaslan'ın;

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Faruk Sükan'a, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'ın;

Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'na, Devlet Bakanı Hikmet Çetin'in;

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'a, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Faruk Sükan'ın;

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioglu'nun görevinden çekilmesi nedeniyle Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığına, Devlet Bakanı Hikmet Çetin'in;

Vekillik etmesinin uygun görülmesi olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyesi Grubu Başkanlığının, Nermin Abadan Unat, Fahri Çoker, Hilmi Fırat, Adnan Başer Kafaoğlu ve Halil Tunç'un Grup-

larına katıldıklarına dair tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Şebip Karamullaoglu'nun, Bakırköy Akıl Hastanesinde cereyan ettiği söylenen olaylarla ilgili. (10/79);

Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin TÖB - DER'deki oluşum ve gelişimlerle ilgili. (10/80);

Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza ve iki arkadaşının polis teşkilâtı ve görevlerine dair. (10/81);

Senato Araştırması isteyen önerileri Genel Kurulun bilgisine sunuldu, gerekli işlemin yapılacağı bildirildi.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 19 . 9 . 1978 tarihinde New - York'ta başlayacak olan 33 ncü dönem toplantılarına katılmaları uygun görülen üyelere dair Başbakanlık tezkeresi onaylandı.

Gemilerin Tonilatolarını Ölçme 1969 Uluslararası Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında;

Avrupa Sosyal Güvenlik Kodunun onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında;

Kanun tasarılarının öncelik ve ivedilikle görüşülmesi onaylanarak maddeleri kabul edildi ve tümü açık oya sunuldu, oyların ayırımı sonucunda kanunlaştıkları bildirildi.

Anayasa Mahkemesinde açık bulunan bir asil bir yedek üye seçimi ile ilgili Anayasa ve Adalet Komisyonu raporunun asil üyelik seçimi ile ilgili kısmı Komisyonun istemi üzerine geri verildi.

Anayasa Mahkemesinde açık bulunan bir yedek üye seçimi sonucuna göre Genel Kurulda çoğunluğun bulunmadığı anlaşıldığından;

26 . 9 . 1978 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere Birleşime saat 16.28'de son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Fevzi H. Esatoğlu

Divan Üyesi
Afyonkarahisar
Mustafa Çelik

Divan Üyesi
Tabii Üye
Emanullah Çelebi

II. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581) (Bütçe ve Plan Komisyonuna).

2. — Devletçe İşletilecek Madenler hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni. (M. Meclisi : 1/102; C. Senatosu : 1/582) (Mali ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plan komisyonlarına).

Tezkere

3. — Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Ahmet Remzi Hatip'in yasama dokunulmazlığı hakkında

Başbakanlık tezkeresi. (3/1491) (Anayasa ve Adalet Komisyonuna).

Rapor

4. — Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581) (S. Sayısı : 817) (Dağıtma tarihi : 25 . 9 . 1978)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Fevzi H. Esatoğlu

DİVAN ÜYESİ : Hüsamettin Çelebi (Cumhurbaşkanınca S. Ü.), Mehmet Bilgin (Bingöl)

BAŞKAN — 74 ncü Birleşimi açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır. (Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yeter sayımız var, görüşmelere başlıyoruz.

Yoklamadan sonra gelen sayın üyelerin (Yoklama sırasında değil) burada buhunduklarını bir kâğıda yazmak suretiyle bildirmelerini rica ediyorum.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Görev ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'e, Milli Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/1493)

BAŞKAN — Bir Cumhurbaşkanlığı yazısı var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Prof. Gündüz Ökçün'ün dönüşüne kadar; Dış-

işleri Bakanlığına, Milli Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Sırrı Atalay
Cumhurbaşkanı Vekili

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında yetki Kanunu Tasarısının Millet Meclisinde kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu Raporu. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581) (S. Sayısı : 817) (1)*

BAŞKAN Bütçe ve Plan Komisyonu Başkanlığının bir yazısı var okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Kamu yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki Kanunu Tasarısının Anayasamızın 64 ncü maddesinin 4 ncü fıkrası gereğince, diğer kanun tasarı ve tekliflerden önce ve ivedilikle görüşüp karara bağlanması gerekmektedir.

Anılan Tasarı ile Komisyonumuz raporu basılmış ve sayın üyelere dağıtılmış bulunmaktadır. Anayasamızın bu amir hükmü gereğince tasarının görüşülmesi için, Gelen Kâğıtlardan Gündeme alınarak, Gündemdeki bütün işlere takdimen, öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

**Bütçe ve Plan Komisyonu
Başkanı
Hasan Güven**

BAŞKAN — Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısının, Gelen Kâğıtlardan Gündeme alınmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Anayasanın 64 ncü maddesi gereğince, esasen yetki kanunları önce ve ivedilikle görüşülür. Ancak, Komisyon Başkanlığının yazısında Tasarımın görüşülebilmesi için, Gelen Kâğıtlardan Gündeme alınarak, Gündemdeki bütün işlere takdimen görüşülmesi istenilmiş olduğundan, bütün işlere takdimen görüşülmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(1) 817 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

Hükümet? ...Yerinde.

Komisyon Başkanı?... Yerinde.

Raporun gerekçesinin okunup okunmamasını oylarınıza sunacağım : Okunmamasını kabul edenler... Okunmasını isteyenler... Okunmaması kabul edilmiştir.

Tasarımın tümü hakkında söz isteyenler?.. Gruplar adına var mı efendim?..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Grup adına söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Adalet Partisi Grubu adına Sayın Ucuza.

ŞEBİB KARAMULLAOĞLU (Bursa) — Ben kişisel olarak istemişim.

BAŞKAN — Sayın Şebib Karamullaoglu, kişisel görüşme istemişsiniz, tel çekmişsiniz, teldeki imza sizin.

ŞEBİB KARAMULLAOĞLU (Bursa) — Evet, kaçınıcı sıradayım efendim?..

BAŞKAN — Birinci sıradasınız efendim; Sayın Niyazi Ünsal ikinci sırada, Sayın Hüsamettin Çelebi üçüncü sırada.

REFET RENDECI (Samsun) — Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Rendeci.

Buyurun Sayın Ucuza; Adalet Partisi Grubu adına.

AP GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

817 Sıra Sayılı Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarısı üzerinde, Adalet Partisi Cumhuriyet Senatosu Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuza geldiğim şu anda, Yüce Kurulun değerli üyelerine grubum adına saygılar sunarım.

Değerli senatörler;

Bugün, Yüce Kurulunuz tarihi bir gün yaşıyor ve tarihi bir görev ve mesuliyetle karşı karşıyadır. Bu durumun doğuşuna ve oluşuna sebep, bu kanun tasarısını Parlamenteoya sunan hükümettir. Hükümet, Yüce Meclislerin çoğunluğuna dayanarak tarihi bir mesuliyetle bizi karşı karşıya getirmekten çekinmemiştir.

Bu nedenle, biz, Adalet Partisi Cumhuriyet Senatosu Grubu olarak, böylesine büyük ve tarihi bir ve-

balin altında kalmamak için, Anayasamın ve İctüzü-
ğün bize tanıdığı bütün meşru hakları kullanarak,
yasama yetkimize elimizden almaya gelen Yürütme
Organına ve onun çoğunluğuna karşı tarihi görevi-
mizi sonuna kadar savunacağız.

Değerli senatörler;

Kuvvetler ayrılığı prensibini kabul eden Anayasa-
mız, hiç bir tefsire meydan vermeyecek şekilde, sa-
rahaten 5 nci maddesiyle kanun yapma yetkisini Tür-
kiye Büyük Millet Meclisine; 6 ncı maddesi ise, yü-
rütme görevini, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi
tarafından yapılan kanunların uygulanmasını Cum-
hurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna vermiştir.

Hükümet tarafından getirilen 817 Sıra Sayılı ta-
sarı ise, açıkça parlamentonun yasama yetkisini elin-
den almak istemektedir.

Değerli arkadaşlarım;

817 Sıra Sayılı tasarıyı incelediğimiz de, bu tasa-
rıyla hükümet, yüce Cumhuriyet Senatosuna şöyle bir
taleple geliyor :

1. a) 26 . 5 . 1927 tarih, 1050 sayılı Muhase-
be-i Umumiye Kanununun 22, 24, 28, 29, 31, 32, 37,
56, 59, 62, 64, 83, 84, 86 ve 92 nci maddesiyle bu
Kanunda 15 maddeyi.

b) 25 . 1 . 1967 tarih, 527 sayılı Gelecek Yıllara
Geçici Yüklemelere dair Kanunun birinci maddesini.

2. a) 1934 tarih, 2490 sayılı Artırma Eksiltme
ve İhale Kanununun 2, 5, 7, 14, 16, 19, 25, 27, 36, 37,
41, 46, 50, 60 ve 66 ncı maddeleri dahil 16 maddeyi.
6150 sayılı Kanuna eklenen ek geçici maddeyi.

b) 79 sayılı Millî Korunma Suçlarının affına,
Millî Korunma Sermaye ve Fon Hesaplarının tasfiye-
sine dair 10 ncu maddenin,

c) 4876 sayılı Kanunun tümünü.

3. a) 1954 tarih, 6245 sayılı Harcırah Kanunu-
nun 33, 47, 49 ncu maddeleri (ki, bu Kanunun üç
maddesini)

b) 1970 tarih, 1322 sayılı Genel Kadro Kanunu-
nun 7 nci maddesini.

4. a) 1963 tarih, 261 sayılı İhracatı Geliştirme
Amacıyla Vergilerle İlgili Tedbirlere İlişkin Kanunun
birinci maddesini.

b) 1964 tarih, 474 sayılı Gümrük Kanununa bağ-
lı, Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin değiştirilmesi hak-
kındaki Kanunun 2 nci maddesini.

5. a) 1954 tarih, 6327 sayılı Türkiye Petrolleri
Anonim Ortaklığı Kanununa bir madde eklenmesi
hakkındaki 202 sayılı Kanunu.

b) 1955 tarih, 6623 sayılı Türk Havayolları Or-
taklığı Kanununun 6 ncı maddesini.

6. 1941 tarih, 4060 sayılı % 5 faizli Hazine Tah-
vili İhracına dair Kanunun 1, 4 ve 9 ncu maddelerini.

7. a) 1943 tarih, 4353 sayılı Maliye Bakanlığı
Başhukuk Müşavirliği Muhakemat Genel Müdürlüğü
Vazifelerine, Devlet Davalarının Takibine dair Kanu-
nun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 ncu maddeleri (ki, altı
madde)

b) 1940 tarih, 3904 sayılı Orman Genel Müdürlüğü
Teşkilat Kanununun 8 nci maddesini,

c) 1949 tarih, 5433 sayılı Devlet Üretim Çift-
likleri Genel Müdürlüğünün Görev ve Kuruluş Ka-
nununun 10 ncu maddesini,

d) 1950 tarih, 5539 sayılı Karayolları Genel Mü-
dürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun
32 nci maddesini,

e) 1953 tarih, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel
Müdürlüğü Kuruluş Kanununun 35 nci maddesini,

f) 1956 tarih, 6686 sayılı Devlet Hava Meydan-
ları İşletmesi Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Vazife
Kanununun 6 ncı maddesini,

g) 1956 tarih, 6760 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü
Vazife ve Teşkilat Kanununun 14 ncu maddesini,

8. 1945 tarih, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu
Kanununun 344 ve 2158 sayılı Kanunla değişik 20 nci
maddesini,

9. 1956 tarih, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu-
nun 288 nci maddesini,

10. 1958 tarih, 7129 sayılı Bankalar Kanununun
4, 6, 14, 26, 28, 31, 38, 39, 44, 45, 46, 48, 50, 54, 60,
61, 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75 ve 76 ncı madde-
leri, ki 24 madde olarak,

11. 1961 tarih, 237 sayılı Taşıt Kanunu ve 631 sa-
yılı Değişiklik Kanununun 12 nci maddesi,

12. 1964 tarih, 440 sayılı İktisadi Devlet Teşek-
külleriyle Müesseseleri ve İştirakleri Hakkındaki Ka-
nunun 3, 7, 8, 36 ncı maddeleri,

13. 1965 tarih, 657 sayılı Devlet Memurları Ka-
nununun 1897 sayılı değişik 43, 146 ek geçici 20 nci
madde,

14. Genel ekonomik dengenin sağlanmasında ge-
lirler politikasının oluşturulması için Bakanlar Kuru-
luna önerilerde bulunmak üzere konu ile ilgili tüm
kuruluş temsilcilerinin katılacağı bir danışma organi-
nın kurulması,

15. Devlet tarafından temel mallara yapılan zam-
lar nedeniyle oluşan fiyat farklarının Hazine nezdin-

de açılacak özel bir fon hesabına aktarılması ve bu fonun fiyatların ayarlanmasında kullanılması,

16. a) Yukarıdaki bentlerde yer alan 1050 sayılı Kanunun 24, 62, 64, 83, 84 nci maddeleri,

b) 2490 sayılı Kanunun 2, 5, 7, 16, 19, 41, 46, 50 nci maddeleri,

c) 4353 sayılı Kanunun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 nci maddeleri,

d) 3904 sayılı Kanunun 8 nci,

e) 5433 sayılı Kanunun 10 ncu,

f) 5539 sayılı Kanunun 32 nci,

g) 6200 sayılı Kanunun 35 nci,

h) 6686 sayılı Kanunun 6 nci,

ı) 6760 sayılı Kanunun 14 nci maddelerindeki parasal sınırların günün koşullarına uygun biçimde Bütçe Kanununda (1978 yılı için Bakanlar Kurulunca) belli edilmesi,

17. 195 sayılı Basın - İlan Kurumu Teşkiline dair Kanunun 5, 9 ve 10 ncu maddeleriyle geçici 3 nci maddesi,

18. a) 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 1975 tarih 1923 sayılı Kanunla değişik 137 nci maddesi,

b) 1425 sayılı Kanuna ekli 1922 sayılı Kanunla değiştirilen Emekli Gösterge Tablosu,

c) 5434 sayılı Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen ek 4 nci ve geçici 3 nci maddesi ile,

d) 1922 sayılı Kanunla değiştirilen ek 5 nci maddesini;

İhtiva eden hususlarda, kanun kuvvetinde kararnamelere konu olarak 39 anakanunun 122 maddesinin değiştirilmesi, yeni kuruluşlar ihdası, yeni fon hesapları ve parasal sınırların artırılması gibi, birbirinden karışık, muğlak, müphem ve Anayasamızın 5, 6, 61 ve 64 nci maddelerini birbirine karıştıran ve bu maddelerle meydana getirilip 18 yıldır mevcut olan müesseseleri ve yetkilerini ortadan kaldırmayı, esasen bir çerçeve kanun meydana getirmekten çok uzak ve fakat anakuruluş ve hedeflerini bertaraf etmeyi hedef alan; millet yararına değil, millet zararına son derece sakim bir yolun açılması aranmaktadır.

Sayın senatörler;

Kanunun aydınlanması için mukayeseli bir tetkikat yapmaya mecburuz. Bazı anayasaların bakanlar kuruluna, kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi verdiğini, bazı anayasaların da böyle bir yetkiyi vermeye yanaşmadığını görüyoruz. Nitekim, 1961 Anayasası Hükümete kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisini vermemiştir.

1971 tarihinde 1488 sayılı Kanunun getirdiği değişiklikle Anayasamızın 64 nci maddesi Hükümete birtakım şartlarla kanun kuvvetinde kararname yetkisini tanımış; ancak bu hal, yasama yetkisinin devri mahiyetinde değildir.

Bakanlar kuruluna, kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisini veren anayasaları tetkik ettiğimizde, bazılarının belli konularda yasama yetkisini hükümete devretmeyi kabul ettiğini, bazı anayasaların da belli bir konuda da olsa, yasama yetkisini devre yanaşmadığını görüyoruz. Yasama yetkisinin devri anayasa ile kabul edilmiş ise, hükümet o mevzuda kanun koyucu gibi, her türlü tasarrufta bulunabilir, hareket serbestisi daha fazladır. Anayasa, yasama yetkisinin devrini kabul etmemiş ise, hükümet meclisten aldığı salahiyetin hududu ile bağlı olarak o çerçeve içinde bir yürütme görevini yerine getirir. Aldığı yetkiyi değiştiremez, hududu dışına çıkamaz. Yani, meseleye başından itibaren meclisler hâkimdir. Birincisinde hükümet, vazı kanun gibidir. İkincisinin hareket serbestisi yoktur. Meclislerin yetki kanununda dediğini yapar. Bizim Anayasamız, bu ikinci gruba girmektedir. Anayasanın 64 nci maddesi ile Bakanlar Kuruluna kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi pek çok şartlara bağlı olarak verilmiştir. Bu yetkinin, yasama yetkisinin devri mahiyetinde olmadığı, Anayasamızın 5 nci maddesinde sarıh olarak; «Yasama yetkisi devrolunmaz» şeklinde tespit olunmuştur.

Anayasa hukukuna bu şekilde temas ettikten sonra, müzakere mevzuu olan Yetki Tasarısına bakalım. Yukarıda da arz ettiğimiz gibi, Hükümet bu Kanun tasarısı ile 39 anakanunda yüzlerce maddenin tadili, bir kısım kuruluşlar ve fonlar ihdası için kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi istemektedir. Bunu isterken kamu yönetiminde, harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek gibi birtakım umumî tabirler, Anayasamızın istediği vuzuğu getirmekten çok uzaktır. Bu tabirlerle istenen yetkinin şümulünü tespit etmek de mümkün değildir. Bu durumu Anayasamızla karşılaştıralım. Bu mevzuda Anayasamız başında ve sonunda «Meclislerin hâkimiyetini» esas kılmıştır. Tasarıda ise, Hükümet tarafından kanunları Meclise getirmeden çıkarma arzusu hâkim bulunmaktadır. Şu haliyle kanunlar muayyen değildir. Hangi maddenin yerine nasıl bir hükmün geleceği belli edilmemiştir. Şu hale göre, Meclisler hâkimiyetinden kaçma, onun yerine kaim olarak yasama yetkisini devralma ve millî iradeyi bir kenara atma gibi, bir son derece sakim ve Anayasa dışı bir

yetkisinin Yüce Senatodan koparılması istenmektedir.

Tasarı, görüldüğü üzere, «Şu kanunun şu maddelerini şu şekilde değiştirmeme izin ver.» demiyor. Saydığı kanunların tadat ettiği maddelerini istediği şekilde değiştirmesi için, yani Hükümet, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yerine kaim olarak onun vazifesini ve yetkisini kullanarak, onun yerine oturmak istemektedir.

Kısaca, Hükümet bu tasarı ile Türkiye Büyük Millet Meclisinden saydığı kanunlar ve ihdas etmek istediği kuruluşlar ve birtakım yeni uygulamalar için yasa-yama yetkisinin kendisine devrini istiyor. İstiyor; ama bu istek açıkça milli hâkimiyet ve Anayasanın 5 nci maddesinin son cümlesine ve 64 ncü maddesinin son cümlesiyle Anayasanın 61 nci maddesine ters düşmektedir.

Burada Yüce Senatoya düşen görev, milletin kendisine verdiği yetkiyi Anayasanın 5 nci maddesi hükmünü korumaktır.

Sayın senatörler;

Hükümet, «Bu tasarımı Anayasanın 64 ncü maddesine dayanarak getirdim.» diyemez. Tasarıyla Anayasanın 64 ncü maddesini karşılaştırdığımızda, tasarı Anayasanın 64 ncü maddesini aşarak Anayasanın 5 nci maddesiyle karşılaşmaktadır, 61 nci maddesiyle karşılaşmaktadır. «Bu tasarı 64 ncü maddeye uygundur.» görüşüyle kanunlaşır, 64 ncü madde ile 5 nci maddenin çelişkili olduğu gibi, ters bir durum ortaya çıkacaktır. Esasen 64 ncü maddeye göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi kanunla belli konularda Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarmak yetkisi verebilir. Ancak, yetki veren kanunda, çıkarılacak kararnamelelerin amacı, kapsamı ve ilkelere hiçbir tefsir ve tereddüde mahal bırakmayacak şekilde tadat ve tasrih edilmesi hükmünü de birlikte getirmiştir.

Tasarıya baktığımızda, tasarının birinci amaç, ikinci kapsam ve üçüncü ilke maddelerinde 64 ncü maddenin koyduğu şartları bulmak mümkün değil. İster amaç, ister kapsam, isterseniz ilke maddelerinde yazılan hükümleri okuduğumuzda birtakım müphem, muğlak, yuvarlak, nereye çekseniz oraya uza-yacak tabirlerin bir araya getirilmiş olduğu görülüyor ki, bu Anayasanın 64 ncü maddesinin ikinci fıkrası lafzı ve ruhunda saklı amaç, kapsam ve ilke şartlarına asla uymamaktadır.

Değerli arkadaşlarım;

Tasarının 5 nci maddesi ise, yetki konusunu tanı-maktadır. Yukarıda da arz ettiğimiz gibi, bu

maddeyi incelediğimizde, kaldırılacak, değiştirilecek ve yeniden düzenlenecek hükümler kırk ambardan farksızdır, karmakarışıktır.

Bu haliyle bir an için bu tasarının yukarıda arz ve izah ettiğimiz Anayasaya aykırı, sakat ve muğlak mahiyetle kanunlaştığımız düşünsek, kanuna dayanılarak çıkarılacak yüzlerce kararnameler, devlet hayatımızda ve yönetimde iddia edilen sözde düzenlemeler yerine, sayısız düzensizlikler, çelişkiler, formaliteler, taşınması güç masraflar, keyfilikler, haksızlıklar doğurarak ve anarşi yaratacaktır. Kararnameyi, Yüce Meclislerin takip imkânından mahrum kalacağı da kanaatimize göre, izahtan varestedir. Çünkü, bu Hükümetin tutumu herkesçe malum. Bugüne kadar memleketin ve milletin hiçbir meselesini ve derdini ciddiye aldığına şahit olmadık. Nitekim, tasarının Meclise sunulmuş tarihine bakılınca, tarih 7 Şubat 1978; bugün 26 Eylül 1978, aradan 7 ay geçmiş. Tasarının 5 nci maddesinde sayılan 39 kanunun her biri, ayrı bir tasarı olarak getirilip Meclislere sunulmuş olsaydı, bugün her birisi üzerinde Yüce Meclisler gereken düzeltmeleri yapmış ve müstakil kanunlar olarak meriyete çoktan girmiş bulunur ve bu çelişkili ve sakat tasarıyla Yüce Meclisler karşı karşıya kalmazdı.

Değerli arkadaşlarım;

Bu tasarı, bir yönüyle de, bu Hükümetin mahkûmiyetini isteyen iddianamedir. Zira, Hükümetin iddia ettiği gibi, bu tasarıda zikredilen, amaç ve kapsam olarak serdedilen hususlar, kanun kuvvetinde kararnamele yerine, kanun yollarına başvurulacak bir an önce düzenlenmesi yolunda şimdiki kadar geç kaldığını açıkça ortaya çıkarmakta, buna sebep ise, ille de kanun kuvvetinde kararname yetkisi istemekte ısrar eden tutum ve davranışın sahipleridir.

Değerli arkadaşlarım;

Kamu yönetiminde etkinliği ve verimliliği sağlamak için bu Hükümetin yüzlerce kanunların, yüzlerce maddesini değiştirmeye veya yürürlükten kaldırmaya, yeni hükümler getirmek için kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisine esasen ihtiyacı da yoktur.

Dokuz aydır Devletin bünyesinde müstehşarından, müstahdemine kadar yaptığı, kendisine göre sözde onarım ve işgalden kurtarma ameliyesi, yönetimde arzulanları etkinlik ve verimliliği sağlayacak seviyeyi çoktan aşmıştır. Keza, akıllarınca Devleti işgalden kurtarma ameliyesinden sonra bu Hükümetin, devlet hayatında savurganlığı önleyecek tedbirlere, yani önlemlere de ihtiyaç duymaması gerekir. Şayet ihti-

yaç duyuyorsa, bu hareketini yadrgadığımızı açıkça ifade ederiz. Bir hükümet geldiği günden beri savurganlıktan şikâyet edecek, savurganlığı önlemek için önlem arayacak, bin emekle restore ettiği yöneticiler buna aldırış etmeyecek, hem de «First class» uçaklar dolusu heyetlerle dünyada inmedik meydan, binmedik uçak ve gezmedik ülke bırakmayacaklar. (AP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

İthalattan inşaata kadar her şeyi devletleştirmenin kararlılığını ilan edeceksiniz, sonra gelip 2490 sayılı Artırma - Eksiltme ve İhale Kanunu, Gümrük Giriş Tarife Cetvelini değiştirmek için yetki isteyeceksiniz.

Koskoca Devlet Planlama Müsteşarlığı gibi, binlerce kadrolu, Başbakanlığa bağlı; memleketin tabii, beşeri ve iktisadi her türlü kaynak ve imkânlarını tam bir şekilde tespit ederek, takip edilecek iktisadi ve sosyal politikayı ve hedefleri tayinde hükümete yardımcı olacak; muhtelif bakanlıkların iktisadi politikayı ilgilendiren faaliyetlerinde koordinasyonu temin etmek için tavsiyelerde bulunmak ve bu hususta müşavirlik yapmakla görevli teşekkül varken, yeniden genel ekonomik dengenin sağlanmasında, gelirler politikasının oluşturulmasında Bakanlar Kuruluna öneride bulunmak üzere konu ile ilgili kuruluş temsilcilerinin katılacağı bir danışma organı kurulması gibi istekler, savurganlığı önleme yerine, Devlet hayatına yeniden ve baş edilmeyecek seviyede savurganlığa yol açılacağına açık ve kesin birer delildir.

Kaldı ki, bunun yanında bir çok kuruluşun teşkilat kanunlarında istenen değişiklik, birçok kanunlardaki parasal sınırların yükseltilmesi de, Devlet bütçesinde tasarruf yerine masraf yaratacak ve büyük israflara sebep olacaktır.

Değerli arkadaşlarım;

Bu Hükümetin geçen dokuz ay içindeki tutum ve davranışı üzerinde bir nebze durursak, 261 gündür işbaşındadır. 261 gündür millet ve Devlet hesabına yaptığı iş; yansız, etkin önlem alacağını söylemekten ibarettir. Kendisi ve partisi hesabına sayısız işler başarmıştır, bunu söylememek haksızlık olur. «Acelelerimiz var, acelemiz var» diye Hükümete gelişlerinin sebebi hikmeti, geçen her gün biraz daha aydınlığa çıkmakta; böylece gelen her gün, büyük milletimize geçen her günü aratmaktadır. Bu arama, can güvenliği bakımından zirveye çıkmıştır. Bu arama, artan hayat pahalılığı, enflasyon bakımından zirveye ulaşmıştır. Bu arama, öğrenim özgürlüğü bakımından zirveye tırmanmıştır. Bu arama, anaların gözyaşlarını artırma bakımından da zirveye ulaşmıştır.

Bu kürsüden 1977 bütçe müzakeresi sırasında Cumhuriyet Halk Partisinin Sözcüsü şöyle sesleniyor ve Demirel Hükümetini de itham ediyordu, Söylediği cümle aynen şöyle: «22 ayda ölü sayısı 122'dir. Bu nedenle Hükümet kana boyanmıştır, katildir.» Bugünkü 12 ortaklı Cumhuriyet Halk Partili ağırlıklı Hükümetinin 261 günlük, yani dokuz aya yaklaşan dönemine bakalım: Ölü sayısı dokuz ayda 680'i aşmıştır. Aynı mantıkla, aynı görüşle Ecevit Hükümetine ne diyelim arkadaşlar?... 22 ayda 122 ölü sayısı. Bugünkü hal devam ederse 22 ay sonra karşınıza çıkacak ölü sayısı 122'ye karşı 1 700' aşacaktır. Hani bir kişinin ölümüyle hükümetlerin istifa etmesinin şeref borcu olduğu yolunda fetva veren kişi veya kişiler?... Bunlar bugünkü Hükümetin başında ve içinde değil midir?...

Değerli arkadaşlarım;

Dokuz aydır ülkemizde bu Hükümetin gözleri önünde cereyan eden acı ve vahim olayları sayıp dökmeye ne benim zamanım var, ne de sizin tahammülünüz; ama kısmen de olsa şunları arz etmek vazifemizdir...

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Bunun ilgisi ne?...

AP GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — 5 Ocak 1978'den bugüne kadar geçen dokuz ayda ölü sayısı 680'i bulmuş, yaralı ve sakat kalanların sayısı 4 bini aşmıştır...

ABDULLAH EMRE İLERİ (Niğde) — Bunları söylemek için mi öldürüyorsunuz?...

AP GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Soyulmadık banka kalmamıştır. Binalar yıkılmış, yakılmış, caddeler kana boyanmış; Malatya, Ümraniye, Kars, Ağrı, Gaziantep, Sivas, Elâzığ olaylarının faileri henüz yakalamp adalete teslim edilmiştir. 20 Mart Ankara ve 1 Mayıs Taksim Meydanının üzerine sünger çekilmiştir. Pol - Der ve Töb - Der denen malum derneklerin yıkıcı, bölücü çıkışları, tutum ve davranışları takipsiz kalmıştır.

Bu dönemde görevli Hükümet, anarşi, terör ve bölücülüğün hakkından gelemediği gibi, ekonomik hayatımızı allak bullak eden pahalılık, yokluk, enflasyon ve işsizliği vatandaşın tahammül edemeyeceği bir noktaya sürüklemiştir. Bu oluşa Hükümet hem yardımcı olmuş ve de seyirci kalmıştır.

Değerli arkadaşlarım;

Dokuz aylık dönem içinde Ecevit Hükümetinin başarısız, beceriksiz, çelişkilerle dolu perişan tutum ve davranışı, memleketi bugünkü son derece sıkıntılı

ve içinden çıkılmaz hale getirmiş iken, bugün bu kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi ile de kendisini teçhiz edip yüzlerce kanun kuvvetinde ve ne hüküm getireceğini ve hangi fikri ve düşünceyi hedef alacağını bilemediğimiz ve şüphe ile karşıladığımız kararnamelerin bir oldubittiye getirilmek suretiyle bu tasarının kanunlaşması halinde memleket çok daha acı, sıkıntılı ve buhranlı bir dönemin kucağına atılmış olacaktır.

Değerli arkadaşlarım;

Bu Hükümet ve Cumhuriyet Halk Partisi, işin başından beri iyi niyetten mahrum ve kasıtlı bir davranışın içindedir. Fevkalade toplantı zamanını seçmekte de kasıtlıdır. Parlamenti seçmeni ile temastan ve istişareden alkoyuştur. Seçmenle parlamenterin irtibatını kesmek Anayasaya aykırı bir harekettir. Fevkalade toplantının gündemi, Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu maddesi üzerinde iken, bu gündemin dışına taşarak bugün müzakeresine başladığımız yetki ve madenlerin Devlet tarafından işletilmesi istenen tasarıları da gündeme alıp görüşmeye geçmesi; bu tasarılar üzerinde muhalefeti gereken çalışma ve görüşme imkânından mahrum etmenin yolu aranmıştır.

Nitekim bu tasarı, 22 Eylül 1978 günü Millet Meclisi Başkanlığından Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gelmiş ve aynı gün Cumhuriyet Senatosu Bütçe Komisyonu toplantıya davet edilerek bizim üyelemizin iştirakine de imkân vermeden Komisyondan geçirilmiştir.

HASAN İLDAN (Elâzığ) — Sayın Ucuza, telefon etfik, gelmediler.

AP GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Tasarı metni bize, 25 Eylül 1978 günü öğleden sonra, yani dün öğleden sonra elimize gelmiştir ve bugün de gündeme alınarak alelacele sel önünden kütük kaparcasına bir hareketle Yüce Meclislerin yasama yetkisi Hükümet gassetmenin çabası içindedir. Bu çaba, ne bugün, ne de yarın için iyi niyetin çabası değildir. Daha müzakeresine şu anda başladığımız bu tasarı, Yüce Senatoda görüşülmediği halde dün Hükümetin başı, saat 20.00'de televizyonun önüne geçerek sanki tasarı görüşülüp kabul edilmiş, Resmi Gazetede de yayınlanmış, yürürlüğe girmişçesine kamuoyunu uyutmak için çıkaracağı kararnamelerin hazırlanmış olduğundan bahsediyor.

AHMET KARAYİĞİT (Afyonkarahisar) — Büyük hata, büyük hata.

AP GRUPU ADINA ÖMER UCUZAL (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Çoğunluğun başı, yasama organını bu hareketi ile devreden çıkardığını, bu hareket ve tutumuyla da ortaya koymuş bulunmaktadır.

Adalet Partisi Grubu olarak, tasarı hakkında görüşlerimizi bitirirken tekrar ediyoruz; bu tasarı ile Parlatentonun yasama yetkisi Hükümet tarafından elinden alınmaktadır. Kanun Kuvvetinde Kararnamelerle vergi ihdası, hali, Anayasanın 64 ncu maddesine göre, 61 nci madde içine alınan bir konuyu kararname mevzuu yapamaz. Parasal meselelerde 64 ncu maddeye dayanarak kararname yetkisi istenemez. Bizim Anayasamız, konuşmamızın başında da izah ettiğimiz gibi, yasama yetkisini devreden bir Anayasa değildir. Milli iradeyi temsile Parlamento yetkilidir. Hükümet ve Partisi büyük bir tarihi veballe karşı karşıyadır. Bu vebalin altına Adalet Partisi olarak girmemek için elimizden gelen yasal yollara başvuracağız, İçtüzüğü'nü bize tanıdığı hakları sonuna kadar uygulayacağız.

Beni dinlediğiniz için hepinize Grupum adına saygılar sunarım değerli arkadaşlar. (AP sıralarından alkışlar.)

BASKAN — Teşekkür ederim Sayın Ucuza.

Grupları adına başkaca konuşacak sayın üye bulunmadığından, kişisel konuşmalara geçiyoruz.

Sayın Şebip Karamullaoglu buyurunuz efendim.

NIYAZI ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkanım, ben bir önerge gönderdim efendim?

BASKAN — Var efendim sizin isminiz.

NIYAZI ÜNSAL (Erzincan) — Var mı?

BASKAN — Konuşmak isteyenlerde isminiz var efendim; ikinci sırada.

Sayın Şebip Karamullaoglu buyurunuz efendim.

M. ŞEBİP KARAMULLAOĞLU (Bursa) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri;

Aylardan beri kamuoyunu meşgul eden ve kısa adı Savurganlığı Önleme kanunu tasarısı, diğer bir adıyla Yetki kanunu tasarısı Meclisten geçmiş ve kurulumuza gelmiştir. Arz ettiğim gibi, kamuoyunu meşgul eden tasarı üzerindeki kişisel görüşlerimi belirteceğim.

Tasarının takip ettiği seyir, taşıdığı önem, bir kısım arkadaşlarımız için, tasarının çabuk çıkması açısından, lüzumlu olmayan bir konuşma sayılabileceği gibi, tasarının, müzakerelerinin uzayıp, çıkmamasını temenni edenler için de içten bir memnuniyetle kar-

şlanacağı kanısındayım; ama, yasama gücüyle çok yakından ilgili bir tasarı hakkında, kısa da olsa bizlere konuşma olanağı verildiği için, fikirlerimizi söylemekte fayda görüyorum.

«İştten artmaz, diştten artar» malum sözü, «İsraf haramdır» hadisi ve onun dayandığı ayet de malumuzdur; fakat, bugün Türkiye, bilhassa son 30 senedir, (Hiçbir politik mülahaza takip etmeden, bir art niyet taşımadan arz etmek istiyorum ki) savurganlığın çıkmazına, bataklığına saplanmışır. İyi niyetle çıkarılan kanunlar, birtakım kimselerin elinde arpalık olarak kullanılır olmuştur. 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2490 sayılı Kanun yıllarca bu ülkenin kalkınmasında değerli yöneticiler, mesuliyet yüklenen yöneticiler elinde iyi hizmetlere teşni olmuştur, sahne olmuştur. Onun için, 1050 sayılı Kanuna ve 2490 sayılı Kanuna bugünkü çıkmazı, açmazın ve baline tasarının dediği şekilde yüklemek insafsızlık olur.

Artık klasik bütçe ile Devleti yönetmenin mümkün olmadığı son 50 senedir anlaşılmıştır. Her sene acele ile bir Mart ayına yetiştirdiğimiz klasik bütçenin yanında; halkımızın, milletimizin alınterinin muhasalası olan, 200 - 300 senenin servet birikimi olan ve kısa adı ile bugün KİT'lerce yönetilen varlığımız itiraf edelim ki, belli dönemlerde partizanların tasallutundan kendini kurtaramamıştır. Savurganlığın bugünkü idarenin iş görmezliğinin önlemek, 2490 sayılı Kanunun etkisinden kurtarmak 1050 sayılı Kanunun külfetlerini hafifletmek için «KİT» dediğimiz kurumlara verdiğimiz yetkilerin kötüye kullanılmasından doğmuştur.

Hakikaten, bu savurganlığı önleme yasası, belli ölçülerde bizim yasama gücümüzü de sınırıyor; ama bir çıkmazdan kurtarma hedefini güttüğü için, bir açmazdan çıkma amacını güttüğü için bu endişeyi bertaraf etmek istiyoruz, yani yasama yetkilerimizin sınırlandırılması endişemizi bir tarafa itiyoruz.

Değerli arkadaşlarım;

Profesör Hirsacı bana bir soru sormuştur, (Allah selamet versin sağsa) «Türkiye'de niçin fazla yasalar çıkıyor?...» diye. Sene 1947. Kendimce cevap vermişim. Almanca «Hayır» dedi, «Yöneticiler, yetkilerini iyi kullanmadığı ve vazifelerini de yapmadığı için iş görme sahasında meydana gelen boşluklar var sanıyorlar ve bu boşlukları yasalarla kapatmak istiyorlar.» dedi ve «İşte bundan dolayı Türkiye'de binlerce kanun çıkacak ve çıkmaktadır.» diye devam etti.

Temennim odur ki, bu yetki kanunu da bundan evvel çıkan kanunların sonucuna uğramasın.

Bugün KİT'lerin elinde olan ve Sayıştayın vizesinin dışında bulunan, biraz evvel de arz ettiğim gibi, fakirin - fukaranın alınım terini mahsulü olan servetler, bir de «İstihdam politikası» kisvesi altında har vurup harman savrulmuştur.

Şu kısa dönemde gördüğümüz kadarıyla, bir kuruluşun başkanı kırmızı mercedes kullanmak için, kendi kuruluşunun vakfını alet etmiştir. Endişem, bu kanuna dayanılarak çıkarılacak kararnamelerin yine böyle açmazlara fırsat vermesidir.

2490 ve 1050 sayılı kanunların etkinliği dışında bırakılan KİT'lerin büyük kısmı, (Hepsini söylemiyorum.) görevlerini kötüye kullanmışlardır. Eğer Türkiye bugün maddi olanaksızlıklar içerisine düşmüşse, bunda mütevazi Parlamentonun iki kusuru varsa, bu kuruluşların başlarındakinin bin kusuru vardır. Bunlar kişiliklerini muhafaza edememişlerdir, direnmişlerdir. Değil iktidarlara, iktidarların içindeki bakanlara göre yelken tutmuşlardır. İşte benim endişem, bu yetki kanunuyla yeni yelken açma istikametlerinin doğmasıdır.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinde istihdam sorununun başlıca rol oynayacağını ben de, bir amatör kimse olarak, kabul ediyorum; ama partizanlığı alet edip de 8 000 işçi yerine 19 000 işçi alırsanız, fakir - fukaranın rızkına tahsis edebileceğiniz iki bin teneke peyniri imha ederseniz; Sosyal Tesisler adında sahillerde kamplar kurup yer içerseniz elbette ülkede savurganlık vardır. Gidin gezin bu tesisleri. Ondan sonra da kalkarlar, «Parlamento şunu yapmıyor, Parlamento bunu yapmıyor...» Olmaz.

Değerli arkadaşlar;

İdarecilik, iş yapma, bilinç işidir. Elbette, bundan 50 - 100 sene evvelki bir idareciyi arayamayız. Bir Ahmet Vefik Paşayı, bir Halil Rifat Paşayı, hatta bir Haşim İşcan'ı bulamayız; ama idarecilik, iş görme yürek isteyen bir iştir; yoksa dağa isteyen değil.

Bugün Türk Parlamentosu, siyasi tartışmaya konu olacak tasarılar ve teklifler hariç, inanyorum ki, her gelen ve ülkenin yararına olan tasarı ve teklifleri çıkarıyor; ama bunun yanında Parlamentosu çalıştıracak, iktidarlar ve devlet daireleridir.

Bir parlamentenin her işi bilmesi mümkün değil. Bugün son 30 senedir en geniş anlamında idareye musallat olan hal, günü gün etmek, bakan ne derse onu yapmak; sanki müsteşarın umum müdürün göre-

vi münhasıran bakanın dediğini yapmaktır. Elbette bakanın dediği yapılacak. Esas olan yüksek düzeydeki bürokrasların da görevlerini ciddiyette yapmaları, Ülke yararına hazırlıkta bulunmaları lazımdır.

Biraz evvel dediğim gibi, son 50 senedir ne görüyoruz? Tipik bir örnek; bu yıl 26 Ağustos'tan sonra gerek resmi dairelerde, gerek KİT'lerde daireler boşalmıştır, efendiler çok çalıştıkları için tatile çıkmışlardır. Nerede bu tatil yerleri.. Sahillerde, dağlarda, ormanlarda misafirhane adı altında binlerce lira savrulmuştur. Demek ki, savurganlık sadece yasayla önlenemez. Savurganlık, ülkeyi sevmek ülkede iş yapmak niyetiyle önlenir, önenebilir.

Sözlerini toparlıyorum. Bugünkü savurganlık ve bu çıkmazlık, sadece yasaların noksanlığından veya yasaların eksikliğinden veyahutta yasaların yetki vermediğinden değil. Eski Yunan filozoflarından birinin dediği gibi, «İyi yasa, kötü yasa olmaz». Gerçekte yasa ilkelerine, en geniş anlamda hukuk ilkelelerine uygun düşmeyen bir şey yasa olmaz, böyle söz de yasalara zorbalık vasıtası denir.

Şu halde, Parlamentodan bugüne kadar (İmparatorluk devri dahil) çıkan yasaların kötülüğü, faylığünden ziyade, yasaları iyi şekilde uygulanması meselesi önemlidir. Demin de söylediğim gibi, her kurum kendisini klasik bütçeden çıkarmak istiyor. Bunun da müşahhas halî, arz ettiğim gibi, 2 490 ve 1 050 sayılı Kanunlardan devamlı şikâyet konusu. Bunlar eskimiştir, bunların değiştirilmesi lazımdır; ama 40 tane yetki kanunu çıkarın, 40 tane Bakanlar Kurulu kararı çıkarın, eğer sizin bürokrat dediğiniz kişiler, (ki, ben de bürokrasiden gelmiş bir arkadaşımıym) yüreklik gösterip vazifesini idrak etmezse, yine bir şey olmayacak, yine sosyal tesisler adı altında birtakım işler çevrilecek; yine kanunlar bir tarafa bırakılacak, ucuz bir çalışma tarzı olan toplu-sözleşmelerle sınımlanacaktır.

Bugün Kamu İktisadi Kuruluşlarında nereye gitiysek, karşımıza «Toplusözleşme şöyle dedi, toplu-sözleşme böyle dedi» çıkıyor. Bir kuruluştaki «Şu halde, bırakalım bu yasaları da toplu-sözleşmelerle ülkeyi idare edelim» dedim. Bu sözümünden kimse alınmasın, toplu-sözleşmenin aleyhinde bulunuyor değilim; ama dediğim şudur ki, yöneticiler için kolayına varmışlar. «Toplusözleşme» diyor; ama bir ölçüde de toplu-sözleşmeyi kendi çıkarına uyguluyor. Vakıf kuruyor, yasada yeri olmadığı halde vakfa yardım ediyor. İş Kanununda mani hüküm olduğu halde, istifa ederek ayrılan kimseye dünyanın tazminatını veriyor

ve yine diyorum, savurganlığın pratik nedenlerinden biri de, Kamu İktisadi teşebbüslerinin büyük kısmının, kapalı devre içinde çalışmalarıdır. Bir değerlinin idare meclisi üyesi, bir değerlinin idare meclisi reisi, böyle kapalı devre. Savurganlığı önlemek ve işi görmek için bunları da önlemek lazım.

Sayın Başkanın sözlerimi biriyorum.

Demek istediğim odur ki, ben içim sızlayarak bu Yasamın çıkmasını istiyorum. Başka kurtuluş çaresi yoktur. Normal işlemeyen bir düzende yılların ihmal ve terahisinin neticesi olan bu kötü düzende, Parلمانonun dışındaki görevlilerin bir kısmının görevlerini ciddiye almamaları sonunda bu hale gelen bu düzende, başka bir kurtuluş yolu yoktur. İdarenin etkinliğini ve yatırımların hızlandırılmasını sağlamak için bu Yasa çıkmalıdır; ama bu Yasa uygulanırken artık müzmin hale gelen, memur ve işçi ayrımı için de esash önlemlerin alınması lazımdır.

Sayın Başkan, müsahhamıza sığınarak sözlerimi bitiriyorum efendim.

Değerli arkadaşlar;

Elbette emeğin karşılığını vermek bizim dinimizde de de asıdır, insanlıkta da asıdır; fakat iki çalışanın birini memur diğeri işçi diye ayırırsan; birine ulufeiler dağıtırsan, diğeri sen memursun, senin manevi havan var, sen devam et dersin işler yürümez. Bir umum müdürlük düşününüz ki, kapıdaki hizmetli 11 bin lira ücret alıyor, umum müdür 5 bin veya 6 bin lira alıyor... Şimdi bana ila bunların misallerini ver demeyiniz, isterseniz örneklerini kapsayan özel bir mektup yazayım sizlere.

Şimdi, bu şartlar altında siz bu umum müdürdan iş bekleyeceksiniz. Davul benim omuzumda, çomak başkasının elinde.. İşte, Savurganlığı önleme tasarısı kabul edilirse, evveleminde bu durumları düşünmek lazım, düzeltilmek lazım.

Bizde takip edilen ücret politikası, yeteneklerden ziyade eskimeye bağlanmıştır. Bir adam eski mi kademi vardır. Kademe liyakati bir arada yürütmek lazımdır. Bizim toplu-sözleşmelerin sakat taraflarından biri de budur; eskilik. Elbette eski olmak önemlidir; ama yükselmek için tek bir öge olsaydı, o zaman bankaların umum müdürlüklerinin kapılarında bekleyen 30 sene bekleyen odacıların öncelikle umum müdür olmaları lazımdır. Demek ki, bir liyakat aranıyor; ama bizde böyle değil, biz saptırılmışız; her şeyi saptırılmışız. Bizde eski mi, 4 sene mi, 5 sene mi, hemen vermişiz. Neden?.. Bu da iltimastan, bu da partizanlıktan, bu da oy avcılığından ileri geliyor. Bunları

önlememiz lazım. Yetki Kanununu ben bu açıdan yürekten kucaklıyorum. Umaram ki, bu niyetim, bu sözlerim, bu inancım sarsılmaz.

Bu Yetki Kanununun verdiği kararname çıkarma yetkileri kullanılırken çok hassas davranmak lazımdır. Bir danışma kurulu var; danışma kurulunu çok az toplamak lazımdır. Yarın o danışma kurulu da hakkı huzur isteyecektir günün şartlarına göre.

Şu halde, Tasarı iyi niyetle getirilmiş bir tasarıdır. Benden evvel konuşan arkadaşımın dediği gibi, bundan bir kötü niyet olamaz. Ben arkadaşımın o konuşmasını bile kötü niyetle karşılamıyorum; bir politika icabı konuştu diyorum.

Bu Yasa, inşallah ülkemize hayırlı olacak. İşçi - memur ayırımı kaldıracak. Liyakatsiz, dilbarsız, rüşvetçi, vurguncu, dalgacı görevlileri de yok etmektedir bu tasarı getirdiği yetkiler.

Onun için, tasarı yüzeyde belli ölçüleri aşmış olsa bile, ben ülkenin yararına işleyeceğine inanıyorum ve sürenin bir sene olması da beni memnun ediyor.

Beni dindediğiniz için hepimize saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Karamullaoğlu.

Sayın Ünsal, buyurunuz efendim.

NIYAZI ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Hükümet, bu Tasarı ile, geçerliliği kalmayan bazı yasaları geçerli duruma getirmek için Meclislerden yetki istemektedir.

Geçekten, günümüzde pek çok yasanın artık geçerliliği kalmamıştır. Değişen ve gelişen yaşam koşulları içinde geçerliliğini çoğu yitirmiştir. Devlet düzenine işlerlik ve geçerlilik kazandırmak için, eskiden ve işlemeyen bu yasaların değişmesi ve işlerlik kazanması zorunludur. Hükümet, bu girişimi ile böyle bir zorunluluğun gereğini yerine getirmeyi amaçlamıştır.

Sayın Senatörler;

Devlet dediğimiz süreç; gelişir, güçlenir, büyür ama eskimez. Bizim devlet yapımız maalesef, gelişme, güçlenme ve büyüme sürecini yeterince tamamlamadan eskimeye başlamıştır. Daha doğrusu, Cumhuriyet düzeninin gençliğine ve yeniliğine rağmen, Devleti oluşturan kurumlardaki eksiklik başından beri temizlenmemiştir.

Çoğu kuruluşlarımızda hâlâ fetvalar ve fermanlar geçerlidir. Dikkat ederseniz «fetvalar ve fermanlar geçerlidir» diyorum. Cumhuriyetin 55'nci yılında

Cumhuriyetin yargıçları Abdülmecit'lerin ve Abdülhamit'lerin fermanlarına göre karar vermektedir. Mülkiyet hakkını 200, 300, 500 yıl öncelerinin buyruklarına göre tanımlamaktadır. Bu demek ki, Türkiye'de 55 yıllık Cumhuriyete, 30 yıllık demokrasiye rağmen, haklar ve paylar 200 ila 500 yıl önceşinin kafalarına ve kurallarına göre biçimleniyor.

Bir devlet elbette bunca yıl eski olabilir. Kökü tarihin en eski günlerine inebilir; ama bu denli eskileyemez. Bu eskimişlik bizim gibi geri kalmış toplumlarda çoğu kez görüldü ve geri kalmışlığın da belli başlı nedenlerini oluşturur.

Sayın Senatörler;

Bu sözlerimle bir yere gelmek istiyorum. Eskiyen ve işlemeyen Devlet çarkını zaman yitirmeden yenilememiz gerekiyor. Bu iş, Hükümetten önce bize düşer. Bizim Devlet yönetimimizdeki eskimişlik geçici ve geçekondü yöntemlerle düzenlenecek gibi değildir. Hükümet sıkıntı çektiği 31 Yasayı gündeme getirmiştir. Sayın Ucuzal bunu 39 olarak belirledi; ama ben Komisyonunda ve şimdi tekrar saydım, denedim, denetledim baktım 31'i geçmiyor. Her neyse, 31 Yasayı gündeme getirmiş. 31 Yasa içinde 118 madde değişecek ve günün koşullarına uygun duruma konacaktır. Az da olsa bu duyarlılıktan ötürü, Hükümetin bu duyarlılıktan ötürü kendisini kutluyorum; ama iş bununla ve burada kalmamalıdır. Toplumda görülen sancuların, kavgaların çoğunun nedenleri başından beri saydığım eskimişliğin, kokuşmuşluğun sayın senatörler içindedir,

Hükümetle beraber Meclisler bunu ele almıştır. Günün geçmiş geçerliliği kalmamış yasalardan Devlet çarkının temizlenmesi mutlaka sağlanmalıdır. Bunu yaparken sayın senatörler, bir hususu da dikkatlerden kaçırmamamız gerekir. Özellikle bu noktanın üzerinde daha dikkatli ve daha önemli durmalıyız. Bir ülkede Yürütme Organının, yasa değiştirmek için Yasama Organından yetki istemesi, o ülkede Yasama Organının iyi işlemediğini gösterir. Yasama Organında mutlaka bir tıkanıklık vardır.

Hükümetler dolaylı yollar deneyerek, Yasama Organından gelen bu tıkanıklığı açmaya çalışır, aşmaya çalışır.

Bize göre, Hükümetin önümüze getirdiği bu girişim de, işte bu tıkanıklığı açma ve aşma girişimlerinden biridir. Eskimiş, işlerliğini yitirmiş yasalarla eli kolu bağlı Hükümet, elini kolunu çözmek için; elimi kolumu çözeceğim demek için Meclislerden izin istiyor.

Bizce önemli olan nokta işte buradadır beyler. Meclisler hükümetlerin elini kolunu bağlayan ve iş yapamaz durumda bırakan yasaları yetki devriyle değil, demin söylediğim deyimle izin vererek değil, kendi eliyle çözmelidir, yetkisini kullanarak çözenelidir. Her ne kadar yetki devri Anayasal bir kuralsı da, her zaman güvenilir ve gidilecek bir yol değildir.

Değerli arkadaşlarım;

Cumhuriyetin meclisleri yetki devreden Meclis değil, yetki kullanan Meclis durumunda olmalıdır. Bugünkü Hükümetin duyduğu sıkıntı bize, meclislerin yetkisini kullanmada çok geç kaldığını, görevini beklediği gibi yapmadığını gösteriyor. İyi düşüncelerle de olsa, Yürütme Organına yasa biçimleme yetkisi tanındı mı, bizce işin sonu görünmüştür ve yürütülen rejimin adı konmuştur. O halde meclisler vakit yitirmeden görevini yapmalıdır değerli arkadaşlarım. Eskiyen, günü geçen ve geçerliliğini yitiren yasaların yerine yenilerini getirmelidir. Hükümetler de, meclislerden yasa biçimlemek için yetki isteme yerine tasarılarla, önerilerle meclislerin önüne çıkmalıdır.

Sayın senatörler;

Bizler devletin devamlılığı yanında, yenilenmesi ve güçlenmesiyle de yükümlüyüz, sorumluyuz. Yenilenmeyen devletin güçleneceğini sanmıyoruz. Yenilenmeyen devletin güçlenmemesi çok doğal bir toplumsal olgudur. Uğrunda çok şeyler vererek kurduğumuz Cumhuriyet Devletinin eskimişliğinin içinde işlerliği artık kalmamıştır. Partilere, Hükümete ve meclislere devlet işleminde yaşanan ve eskimişliğin silinmesi için büyük ve köklü görevler düşmektedir. Bu büyük görevi şurasından, burasından tutarak değil, böyle alalacele ele alarak değil, sıkıntı çektiği yeri onararak değil; toptan kavrayarak, birlikte ele alarak başarmak zorundayız.

Sayın senatörler;

İçimizden veya toplumdan biri çıkıp geçerli olan yasaları derlese, şöyle bir derleme yapsa; fermanları, genelgeleri, yönetmelikleri şu veya bu düzenlemeleriyle ortaya koysa, sanıyorum dünyanın en güzel güldürü düzenlemesi ortaya çıkar.

Dilini, kapsamını, anlamını ve amacını bilmediğimiz ve anlayamadığımız yasalarla, buyrukçularını, buyuranlarını vatandan kovduğumuz fermanlarla, yani padişah buyrukları ile ülke yönetiyoruz ve iş yaptırıyoruz. Bundan daha gülmeye, bundan daha düşündürücü ve utanıdırıcı bir şey sanıyorum bir toplum için, bir ülke için olamaz; ama bu durumla ilk görev-

li sanıyorum beni dinleyen değerli arkadaşlarımdır.

Böyle bir ülkede elbette değerli arkadaşlarımız kavgalı olur, kargaşalı olur ve son günlerin ahşak deyimini ile anarşi olur. Hükümetten ele aldığı 31 yasadaki değil, başından beri saydığım tüm bunlardan sıkıntı duymasını bekliyoruz. Meclislerden ve partilerden de hangi parti olursa olsun bu sıkıntıları duyan Hükümete destek olmasını bekliyoruz.

Halk arasında yeniliğe karşı olanlar zaman zaman «eski şehire yeni düzen mi koyacaksınız?..» derler. Bizdeki düzende durum bunun tam tersine. Yeni Türkiye, yeni Cumhuriyet eski yasalarla, günü geçmiş yöntemlerle maalesef yönetiliyor; artık o yapılanlara yönetim denilirse. Bunlar, parça parça değil, toptan değişmelidir. Türk toplumunun buna, Türk Milletinin buna büyük özlemi vardır değerli arkadaşlarım.

Bu özlemi dilerdik ki yasa yapma görevi ile yükümlü olan Parlamento gidersin. Mutlakiyet ve Meşrutiyet dönemlerinden kalma ferman, beyanname, yasa hatta fetva hükümlerinden Cumhuriyet düzenini arındırsın. Gemi İnanet Tahimatnameleri, Menafi-i Umuma Hadim Dernekler yasaları kısacası eskimişlik, kokuşmuşluk kalsın.

E. AKİP AKSAÇ (Kırşehir) — Men-i İsrifat Kanunu.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Memurin Muhakemat Kanunu.

NIYAZI ÜNSAL (Devamla) — Hangisini sayarsın; ama Parlamentodaki tutum bize bu umudu maalesef veremiyor.

Sayın senatörler;

Yürütme Organları ne denli iyi niyetli olursa olsun, altını çize çize söylüyorum, yürütme organları ne denli iyi niyetli olurlarsa olsun, düzenleyeceği bir metni yapacağına ve yapabileceğine göre düzenler, öyle bir metin getirir ki, yapabileceğini ya da yapacağını o metne koyar; psikolojikman bu böyledir.

Yasalar yapılabileceğe göre değil, yapılması gerekene göre düzenlenir. Bu da, hükümetlerin üstündeki Parlatmentonun görevidir. Bunu bir başka deyimle de açıklayabiliriz. Hükümetler yasa ve buna benzer düzenlemeleri daima kendisi için düşünür, kendisi için düzenler. Halbuki Parlamento bu işi hükümetler için değil, devlet için yapar, toplum için yapar. O halde Parlatmentonun hükümetleri böylesi yollara başvurmaya mecbur etmemesi, zorlamaması gerekir.

Tekrar ediyorum, bizce Hükümetin yetki istemi, herhangi bir zamanda Parlatmentodan yetki istemi,

Parlamento için bir iğneleme girişimidir. Parlamento-yu bir zorlama sürecidir. Hükümet böyle bir girişimi şu anda da yerine getirmiş oluyor.

Değerli arkadaşlarım,

Şu anda hatırladığım bir düşünürün sözlerini de söyleyerek sözlerimi sonlamak istiyorum. Bir düşünür der ki : «Toplum yönetiminde iyi yasalar, iyi yaptırımlar, iyi yönetmelikler yanında; iyi kafaların, iyi ellerin de, iyi yaptırımların da bulunması zorunludur...» Şu anda iyi kafalara, iyi yaptırımlara sahip isek de, maalesef bu iyi kafaların, iyi yaptırımların kullanacağı, uygulayacağı iyi yasalara sahip değiliz. Bir an önce bunu giderdiğimiz zaman, topluma daha yararlı olacağız kanaatindeyim.

Bu Yetki Yasası ile dilerim ki, Hükümet, şu düşüncelerimizi içeren, Parlamentodan da beklediğimiz ölçülere varan bir düzenleme ile toplum karşısına ve Parlamentonun karşısına gelsin ve uygulaması da o denli hayırlı ve başarılı olsun.

Teşekkür ederim, saygular sunarım. (CHP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ünsal.

Buyurun Sayın Hüsamettin Çelebi.

HÜSAMETTİN ÇELEBİ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, sayın senatörler.

Bir hakkı teslim etmek ve birkaç soruyu ilgililere yöneltmek için huzurunuzda bulunuyorum.

Teslimini gerekli gördüğüm hak ve ilgililerini tebrik etmeyi gerekli gördüğüm husus şudur :

Görüştiğimiz tasarı ve bundan sonra görüşeceğimiz madenlerle ilgili tasarı, gerek gerekçesi, gerek metni yönünden çok güzel yazılmıştır. Ne kastediyor bellidir. Bir defa Türkçeleri doğrudur. Bu Parlamentonun divanında görev yapan bir insan olarak, düzgün Türkçeli metinlere hasret kalmış ve bazen gülmek mi ağlamak mı gerektiğini görmüş bir insan olarak bu hususu kaydetmek istiyorum.

Bu tasarılar neyi istediklerini, ne kadar istediklerini ve hangi amaca yöneldiklerini gayet açıklıkla ve Türkçe, doğru kurallar kullanarak belirtmişlerdir. Dolayısıyla ben, bu metinlerin hazırlanmasına katkıda bulunanları ve tabii Hükümeti, bu yönden tebrik etmek istiyorum.

Şimdi geliyorum sorularına :

İlk sorum; Cumhuriyet Senatosunun Sayın Başkanlığından ve Bütçe ve Plan Komisyonu Başkanlığından. Bu tasarı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dolayısıyla Cumhuriyet Senatosunun kanun koyma yetkisiyle fevkalâde yakından ilgili bir tasarıdır. Bu

tasarı, bu niteliğiyle ekonomik ve sosyal olmaktan daha çok, hukuki bir tasarıdır. Öyle olunca, bu tasarı-nın, Yüce Genel Kurulumuz adına hukuk yönünden inceleme yapmakla görevli ihtisas komisyonu olan Anayasa ve Adalet Komisyonundan geçmiş olması şarttır. Eğer bana denilecekse ki, (Muhtemel cevaba binaen görüşümü arz ediyorum) «Efendim, Millet Meclisi kendi Bütçe ve Plan Komisyonundan geçirmekle yetinmiştir. Biz de ona uyduk.». Bu cevap değildir. Şöyle değildir; bizi, Cumhuriyet Senatosunun Genel Kurulunu, Millet Meclisinin uyguladığı prosedürü aynen uygulamaya mecbur eden hiç bir hukuk kuralı hiç bir yerde yoktur. Millet Meclisinde öyle olmuştur diye, bizim de sadece bu komisyondan geçirerek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanun yapma yetkisini kapsayan bir kanunu sadece bu komisyondan geçirerek Genel Kurula getirmemizin hatalı olduğunu düşünüyorum.

Başkanlık neden buna gerek görmemiştir?.. Komisyon neden bu yola gitmemiştir?... Bunu öğrenmek istiyorum.

Şunun için arz ediyorum sayın senatörler : Gerçi Anayasamızın 64 ncü maddesi, kanun gücünde, (Aslında «hükümünde» olması gerekir bu ifadenin) kararname çıkartma yetkisini Hükümete tanıyabilme yolunu açmıştır Parlamento için. Ama bir hususu çok dikkatle, çok kıskançlıkla saklı tutmuştur : «Anayasamızın ikinci kısmında yer alan temel hak ve ödevler bölümündeki hususları kapsayan kanun gücünde kararname çıkartılamaz.» demiştir.

Ekonomik hayatı, sosyal hayatı, biraz önce arkadaşlarımızın uzun uzun anlattıkları maddelerle ve de-ğindiği kanunlarla bu kadar derinden ilgilendiren bir metnin, ikinci kısımda söz konusu olan haklar ve ödevler hiç değinmediği söylenebilir mi?... En azından çok ciddi olarak, ama uzman insanlarca ve soğukkanlı olarak incelenmesi gerekir. Bilfarz, seyahat etme hürriyeti, gezi hürriyeti Türklerin tabii haklarındandır. Bütün ekonomik imkânları elinden alınmış bir vatandaşın, (Öyle midir, değil midir, ona girmek istemiyorum, farz olarak konuşuyorum) seyahat hürriyeti olsa ne çıkar, olmasa ne çıkar? Acaba bu tasarı onu mu getiriyor?.. Bilemiyoruz. Önümüzde uzmanlardan kurulu Komisyonumuzun dikkatli incelemesinden geçmiş bir metin yoktur.

Sayın senatörler;

Burası Cumhuriyet Senatosudur ve Cumhuriyet Senatosu, Millet Meclisinde pekâlâ olabilir, anlık heyecanlara, ilhamlara kapılmamak durumundadır. Varlı-

ğının da nedeni budur. Yarın, Cumhuriyet Senatosaından kendi yetkilerini devreden bu kanun çıktıktan sonra, Anayasa Mahkemesine gidilir de, farz ediniz ki Anayasa Mahkemesi, «Meclisin yetkilerine dokunulmuş» derse, bizim için çok garip bir durum olmaz mı?.. Başka kelime kullanmak istemiyorum; ama ortaya bu durum çıkar diye endişem var; onun için arz etmek istiyorum ve gerek Başkanlığın gerek Komisyon Başkanlığının bu noktada Genel Kurulu aydınlatmalarını diliyorum.

Sayın senatörler;

İkinci konum, yine hürriyetlerin, özgürlüklerin özü ile ilgili bir konudur. O da şudur : 2490 sayılı Yasada yapılacak değişikliklerle Basın İlan Kurumu bünyesinde değişiklikler yapılacağı ve basın yolu ile resmi ilan yapma mekanizmasının değiştirileceği söyleniyor, yazılıyor. O mudur murat?.. Komisyonun Yüce Genel Kurula bilgi vermesini diliyorum.

Basın İlan Kurumu ve basın rejimi, üzerinde Türkiye'de yıllarca çok şey söylenmiş ve yazılmıştır. Ben bugünkü resmi ilan mekanizmasını savunmak durumunda değilim, öyle bir niyetle huzurunuzda değilim. Ama konunun üzerinde çok dikkatle durarak yeni bir tartışma, yeni bir siyasal kavga sebebi yaratılmaması gerektiğini Sayın Hükümete arz etmek istiyorum.

Bu yola giderek Türkiye'de basın tekelleşebilir ve küçük küçük imkânlarla fikir üretmeye çalışan bazı yayın organları ortadan kalkabilir, Türkiye'de fikir hayatı belli merkezlerin tekeline geçer ki, demokrasiyi ondan sonra yaşatmak çok güçleşebilir. Bunu, bir ihtimal olarak ve üzerinde dikkatle durulması gereken bir husus olarak Hükümete arz etmek istiyorum.

Sayın senatörler;

Bir başka konuyu, Hükümetin buradan yüzbinleri bulan kamu personeline daha açık, daha net bir müjde vermesine vesile olmak için huzurunuzda getiriyorum.

Millet Meclisi Genel Kurulunda yapılan çalışmalar sırasında bir önergeyle, 657 sayılı Personel Kanunu da bu Yetki Tasarısının kapsamına alınmıştır. İnaniyorum ki, çok doğru olmuştur. Şu anlamda doğru olmuştur; kamu personeli bugün toplumumuzun geleceği yönünden, (Kelimeleri seçerek kullanmak istiyorum) ama moral bakımından da tehlikeli gelişme ortamına doğru itilmektedir. Çünkü, artan fiyatlar kamu personeline Devletin verdikleriyle mukayese kabul etmeyecek ölçüye varmıştır.

Özellikle bugün küçük memurlarımızın, dar gelirli memurlarımızın, eğer eşleri çalışmıyorsa, Ankara, İstanbul, İzmir gibi, hatta Eskişehir gibi yerlerde maaş-

larıyla kirada oturmak takatları bile kalmamıştır. Toplumumuzu kitle hareketlerine, tehlikeli kitle hareketlerine, götürmek bakımından bundan daha tehlikeli bir tahrik unsuru düşünemiyorum. O bakımdan, Hükümetin çok uzun sürecek prosedürler yerine; mademki, bu mekanizma işlemiştir, bunu da buradan çözelim demiş olması doğrudur, yerindedir. Ama ne yapılacağı konusunda hâlâ kamu personeline berrak bir fikir yoktur.

Bir gün aile yardımı denilmektedir, bir gün göstergelerin değiştirilmesi denmektedir, bir gün bin lirayla sınırlı bir imkândan bahsedilmektedir. Memur ne alacağını ve ne olacağını bilememektedir. Hükümetin bu vesileyle bu kürsüden hiç değilse ilkel ölçüde de olsa, ilk düşüncelerini kamu personeline duyurmasına vesile olduğumu samiyorum.

Bu hususta hassasiyet de göstereceklerine inaniyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Hüsametdin Çelebi.

Efendim, izin verirseniz Sayın Hüsametdin Çelebi'nin Komisyona havale ile ilgili olarak Başkanlığımıza yönelttiği soruyu cevaplandırayım.

İçtüzüğümüzün 23 ncü maddesi, «Tasarı ve tekliflerin komisyonlara havalesi» hükümlerini getirmektedir.

Sayın Hüsametdin Çelebi, tasarının tümü hakkında konuşurken, buraya değinmiş bulunmaktadır.

23 ncü madde şöyle yazar :

«Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanlığından gelen tasarı ve teklifleri ilgili komisyonlara resen havale eder.»

Biz tasarının mahiyeti itibarıyla Bütçe ve Plan Komisyonunun görevine girdiği kanaatindeyiz. O bakımdan bu Komisyona havale ettik.

«...ve durumu tutanak dergisine geçirir.»

Tasarı ve teklifler havale edilirken, komisyonlara tahsis edilen görüşme süreleri de belirtilir. Görüşme sürelerinin tahsisinde, komisyonların ihtisas durumu dikkate alınır.»

Konumuzun bu fıkrayla ilgisi yok.

«Bu havaleye Hükümet veya bir Cumhuriyet Senatosu üyesi itiraz etmek isterse, ilk veya sonraki birleşim başında söz alır.»

Buna böyle bir itiraz yapılmamıştır.

«Lehte ve aleyhte konuşacak birer üyeye söz verdikten sonra itiraz işari oyla karara bağlanır.»

O itibarla Tüzüğümüze göre şu anda yapılacak bir iş kalmamıştır.

Bir de, yine bu komisyonun göreviyle ilgili olarak İçtüzüğümüzün 31 nci maddesi vardır. Onu da bilgilerinize sunacağım:

«Bir komisyon kendisine havale edilen tasarı ve ya teklifin diğer bir komisyona ait olduğunu mütalaa ederse, gerekçe beyan ederek o komisyona havalesini Cumhuriyet Senatosu Başkanlığından isteyebilir.»

O halde, Bütçe ve Plan Komisyonu bu işin, Anayasa ve Adalet Komisyonunda müzakere edilmesini uygun görmemiş, Başkanlığımız da bu yola gidememiştir. Başkanlığımızın bu konuda vereceği cevap budur. Komisyon, her halde söz istediği zaman gereken cevabı verir.

Teşekkür ederim.

Sayın Mehmet Feyyat, buyurun.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Ben bu konuda konuşmak için huzurunuzda gelmekten ziyade, alışıla gelen engelleme görevi için söz aldım. Fakat buna da gerek kalmadığı düşüncesindeyim. Şöyle ki; değerli muhalefet mensuplarının gerek Mecliste olsun, gerek Senatoda olsun hummalı bir engelleme görevinde buldukları izahat varesidir, açıkça görülmektedir. Ben de hiç olmazsa bir kişinin sırasını alayım da bir muhalefet mensubu değerli bir arkadaş 7 nciye düşsin de konuşma olanağı olmasın. Ben de bir muhalefet mensubunu konuşturmamak için söz istemişim...

SABAN DEMİRDAĞ (Samsun) — Hakkın suiistimali olur.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Hakkın suiistimali, tüm Meclisi çalıştırmayanlar için söz konusudur. Tutarsız bir konuşmayı önlemek herhalde kutsal bir görev sayılır.

Değerli arkadaşlarım;

Değerli Adalet Partisinin Sözcüsü kendi yönünden, politikaları yönünden haklı ve gayet olumlu, tahmin ettiğimden çok iyi konuştular ve muhalefete bu bakımdan saygılarımı sunarım. Ancak, «kuvvetler ayrılığı» sözcüğü biraz ters yorumlandı.

Anayasamızda yargı ile yasama ve yargı ile icra arasında katı bir ayrım vardır kuvvetler ayrılığında. 1924 Anayasasında katı mıydı, değil miydi?.. O zaman Anayasa Mahkemelerinin kararlarının tartışılması dahi söz konusu idi. Ama bu Anayasada kesin; yargı ile icra ve teşrii organ. Ancak, teşrii organ ile icra organı arasındaki ilgi bu kadar katı değildir, daha yumuşaktır.

Değerli arkadaşlarım bahsettiler; çağımızda o kadar bir ilerleme var ki, çok çağın dışında kalmış yasalarımız vardır. Dikkat buyurun, yargı görevi yapılırken, bu sanıklar niçin biran evvel mahkûm edilmiyor, şu mahkeme niçin bitmiyor diye yakınıyoruz. Özellikle muhalefet mensupları, özellikle yargıyı polemiğe alet edenler bunun üzerinde dururlar. Ama Türkiye'deki yargı düzeninin ne olduğunu, usul ve mevzuatı hiç bir zaman nazara almazlar. Çünkü, putlaştırırlar, herşeyi hâkimin şahsında görürler. Düzenle ilgileri yok, objeyle ilgileri yok; hep işleri güçleri subjeyle. Bu nedenle, bugün buna benzer olarak yargı düzeni ıslah edilirse, herhalde istenilen sıkıntı bertaraf edilir; ucuzluk kadar sürat, sürat kadar adalet bir arada bulunması gibi.

Şimdi, çift Meclis sistemi ve bunun itiraz mercii, kanunları iptal mercii, Anayasa Mahkemesi ve iktidarla muhalefet arasındaki denge, içinde bulunduğumuz koşullar söz konusu olursa, yasama organı çok ağır işler. Artık burada milletvekillerini, senatörleri birer birer veyahutta hatta partileri bile suçlama olanağı yoktur. Anayasanın partiler arasındaki dengesi bunu gerektiriyor, bu zorunluk oluyor. İşte bu durum karşısında parlamentoyla ilişkisi daha yumuşak, bir nevi politik gücün içerisinde. Parlamento da, Bakanlar Kurulu da politik gücün içerisinde, bir atmosfer içerisinde. Ama kuvvetler ayrılığı pek katı değildir. Bu durum karşısında Bakanlar Kuruluna kanun çıkarma, yani kanun kuvvetinde kararname yetkisi gayet olağandır. Bu gerekçe bu nedenle yanlış izah edildi. Herhalde hukuk fakültesinde bu konular daha bizden evvelki dönemlerde iyi anlatılmamıştı gibi geliyor bana.

«Hükümet ve onun çoğunluğu» gibi bir tabir kullanıldı. «Hükümet ve onun çoğunluğu» değil de, «Hükümet ve Hükümeti destekleyen çoğunluk» denmesi lazım, ki burada hatip «Hükümet ve onun çoğunluğu» sözcüğü ile haddizatında teşrii organ ile icra kuvvetini bir araya toplayıverdi. 27 Mayıs'tan önce arzu etmediğimiz, istemediğimiz, bir sivil idarenin ilk olarak Türkiye'de tahakkuk ettiği 1950 ruhunu sabote eden Meclis bünyesinde hiç de gerek olmadan bir tahkikat komisyonu, hâkim kadrosunun kurulması mevzubahisti. Bunu çabuk mu unuttuk? Hafıza bu kadar çabuk mu nisyan ile malûl oldu? Yani gerçekten, merhum kendi kadrosu için, çevresindekiler için haklı söylemişti.

Bu itibarla Hükümeti destekleyen çoğunluğun içerisinde müstakiller vardır, değerli kontenjan sena-

törleri vardır, değerli tabii senatörler vardır. Tüm bunları alıp âdeta Hükümetin kapalı bir gözle, meddahı şeklinde tavsif etmek en azından bu Yüce Senatoya bir hakaret olduğu kanaatindeyim; ama Feyyat'ın şansı yok. Böyle bir tabiri biz kullansaydık ortahk yıkılırdı. Bazılarının ki ucuza mı almıyor nedir? Bilmiyorum; ciddiye alınmıyor her halde onun için tepki gösterilmedi Yüce Senatoda.

Değerli arkadaşlarım;

Çağdışı düşünceye tepki konusunda bir şey arz edeceğim. Bir değerli Yargıtay mensubu emekli arkadaşım ile konuşurken bir işçinin, bir hâkimden, bir Yargıtay Başkanından, bir Anayasa Mahkemesi üyesinden fazla kadem tazminatı aldığını haklı olarak söylemişti. Ben kendisine şunu aksettirdim. Asırlar boyunca işçi hakları, emekçiler, Ticaret Kanununda halen; «Ecir» tabiri ile geçer, çiğnenmiştir. Asırlardan beri ırgat nazarı ile bakmışsın, ihmal etmişsin. Bunun sonucu pek tabiidir. O, birden bire özgürlüğüne kavuştuğu gün biraz sizi aşar; ama bu da bir gün ne olacaktır? Durulacaktır elbette.

Arkadaşlar;

İşte çağdışı düşünceye sahip olan bir kimse hangi makamda, hangi yerde olursa olsun o çağdışı düşünce o kafada varsa, işçilerin haksız davranışlarının da tenkit hakkını kendilerinde göremeyiz. Bu ilkeye inanmalıyız, evvela kafayı düzeltmesi lazım, haksız tepki hakkında bir karar verebilmesi için; çünkü o haksız tepki o çağdışı kafaya karşı bir tezahür bir tepkidir. Onun kafasına yönelen bir tepkidir; ama pırl pırl aydımlar da bunun cezasını çekiyor. Mesela toplumsal anlaşmada oldu. İşçi ve Hükümet arasındaki anlaşmadaki, sendikal anlaşmada olduğu gibi.

Değerli arkadaşlarım;

Gençliğimde bir hocamız bana «Devletçilik nedir?» diye sormuştu. Ben kendisine devletçiliği şöyle tarif etmiştim. «Atıl liberalizm atmosferi içerisinde, sömürgeci mutlak kapitalizm kutbu ile gerçek atmosferi, müdahalecilik atmosferi içerisinde, bugünkü demokratik solu tavsif edecek kutup arasında zaman ve mekâna göre değişen siyasi çıkarlara göre, veyahut da belli çevrelerin çıkarına göre değişen ne idüğü belirsiz rakkase gibi bir formüldür.» Kovmuştu hoca beni. «Haydi çık dışarı» demişti. Herkes kâklığını zannetti; biz pekiyi ile geçmişiz.

Şimdi, devletçiliği herkes kendine göre tavsif eder. Bu itibarla savurganlık bilhassa Devletin yönetiminde bulunan, ki benim kanaatimce Anayasanın o hük-

mü değişmesi lazım, KİT'lerin Parlatmentonun yönetimi değil, Hükümetin denetiminde olması lâzım; çünkü siyasi nutuklardan tercihlerden başka bir şey söylemiyor. Teknik sorumluluklar hiçbir zaman gün ışığına çıkmamaktadır. Buna da bir şekil bulmanın zamanı gelmiştir. Akl başında iki büyük parti bu konuyu elbette bir gün Anayasa değişikliği suretiyle düzenleyeceklerdir.

Bu çağ dışı düşüncenin tesirinden kurtulamayanlar şahsi çıkarı için geçen yıl da arz ettiğim gibi kamu kuruluşlarını bir savurgan müessese olarak kullanırlar. Bir tabak olarak görür, hemen koşar o pilavı yemeye başlar. Kamu müesseseleri kadrolarında adamlarını, çevresini, partizanlarını, yakınlarını, eşlerini, dostlarını nemalandırır. Bir çanağa kediler koşar gibi besler orada; fakat buraya gelip nutuk attığı zaman Kamu İktisadi Kuruluşlarının devletçiliğin aleyhinde. E, birader insan yediği çanağa da bu kadar hakaret etmez, bir şeyler yapmaz.

Şimdi, bu ilkel kafalar bu meselenin üzerine eğilemez. Bu itibarla, pırl pırl kafaların oluşturduğu ve 1981'e kadar devam etmesi mukadder bu Hükümet için her türlü yetkiyi vermemiz yerinde olur, hatta bu Yetki Kanununun az olduğu kanaatindeyim.

Hepinizi saygı ile selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BÂŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Feyyat.

Sayın Rendeci buyurunuz.

REFET RENDECI (Samsun) — Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlarım;

Anayasanın 64 ncü maddesiyle ilgili kanun gücünde kararname çıkarma yetkisi veren bu Yetki Kanununun Anayasanın 64 ncü maddesini değiştirirken üzerinde durduğumuz bazı ölçülerin ve ondan sonraki Türkiye'de, bu Parlatmentoda yapılmış tatbikatın tarihi üzerinde bir kaç söz ettikten sonra mevzuun Anayasanın tarifi içerisinde kalıp kalmadığı yönündeki fikirlerimi kısaca özetlemek istiyorum.

Muhterem arkadaşlar;

Şimdi 64 ncü madde hazırlanırken (Galiba 1972 senesi ve o civardaydı) gayet hassasiyetle mevzu üzerinde duruldu. Kanun yapma yetkisinin mutlak olarak Meclise ait olduğu, bu yetkiler verilirken, verilecek yetkilerin, hatta tadat edilir derecede teker teker çıkarılacak madde metinlerinin dahi bir nevi yetki kanununda esas prensiplerinin bulundurulması, yetkilerin bu yolda verilmesi üzerinde çok hassasiyetle duruldu. Bu cihet zaten Anayasa değişikliğinde 64 ncü maddenin gerekçesinde de vardır. Ondan sonra

bu hassasiyet Parlamentoda devam etmiştir, zamanımıza kadar. Ne vakit? Mesela bir Çay - Kur Kanununda Hükümet yetki istemiştir. Çay - Kur Kanunundaki bu yetkide, getirilen kanun gücünde kararname çıkarılması için Bakanlar Kuruluna yetki veren kanun tasarısında yetkilerin belli olmadığı, daha çok açıklığa kavuşmadığı, bazı yetkilerin müphem olması sebebiyle bu kanun gücünde kararname çıkarma yetkisini alan Bakanlar Kurulunun bu maddeleri ne yönde düzenleyeceği hakkında endişeler hâkim olmuş, komisyonlarda ve Millet Meclisinde Çay - Kur Kanununda yetki verilmesi hakkındaki kanun tasarıları Türkiye Büyük Millet Meclisinde reddedilmiştir. Geçmiş bir bu denememiz var.

Bir de kıf'a sahanlığı ile ilgili, petrol arama ile ilgili 1974'lerde zannediyorum; bir mevzu geçti. Burada da mevzuun üzerinde çok hassasiyetle duruldu. Hafta dendi ki, «Bazı makamları bu Kanun kanunla kurmuş makamları bağlı olduğu dairelerden alarak başka dairelere bağiyor. Hükümete ne yapacağı belli olmayan ve kanun vazının düşünce tarzına muhalif düşme ihtimali olan mevzularda açık kapılar bırakılıyor.» diye gene burada Cumhuriyet Senatosunda üzerinde durulmuş ve o da reddedilmişti. Kısaca örnekleri bunlar.

Bununla şunu ifade etmek istiyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi; gerek Millet Meclisi, gerek Cumhuriyet Senatosu kendi yetkilerini başkalarının kullanmasına izin verirken çok hassas davranmaktadır. Şu tasarıda bu hassasiyeti göremediğim için söz almak zorunda kaldım. Bunu peşinen ifade etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlar;

Şimdi geliyorum Anayasamızın 64 ncü maddesine. 64 ncü maddenin son fıkrasını okuyorum : «Anayasamızın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde...» Burada bir şey yok «... yer alan temel hak ve hürriyetler ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar...» Buraya da bir şey demiyorum. «.. ve ödevler kanun hükmünde kararnemelerle düzenlenmez». Ödevler ne?..

Şimdi dördüncü bölümü açıyorum. Dördüncü bölümde ödevlerimiz arasında Anayasamızın 61 nci maddesi : «Vergi Ödevi.

Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi, resim ve harçlar ve benzeri mali yükümler ancak kanunla konulur.»

Tadat etmiş; Anayasa bunu dedikten sonra buradaki kastının ne suretle aşılabileceğini veya buna ne suretle uyulacağını veya uyulmayacağına dair kastını da açıkça ortaya koymuş, diyor ki :

«Kanunun belli ettiği yukarı ve aşağı hadler içinde kalmak...»

Yani biz diyeceğiz ki, Bakanlar Kurulu 100 liradan 500 liraya kadar yetkilidir, vergi mevzuunda.

«Kanunun belli ettiği yukarı ve aşağı hadler içinde kalmak, ölçü ve esaslara uygun olmak şartıyla, vergi, resim, harçların muafiyet ve istisnalarıyla nispet ve hadlerine ilişkin hükümlerde değişiklik yapmaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınabilir».

Şimdi, vergi için özel madde koymuş Anayasa. Dördüncü bölümde «Ödevlerden» diyor. Şimdi, yetki kanununa Anayasaya da bakıyoruz; bu mevzuda da yetki verilemeyeceğini kesin olarak belli etmiş, 61 nci maddede de verilecek yetkinin ne suretle, nelere verilebileceğini kesin olarak belli etmiştir.

Muhterem arkadaşlar;

Şimdi, tasarımı açıyoruz; 64 ncü maddede «Kapsamı» diyor. Kapsam nedir? Bu bir; ikincisi şimdiye kadar Meclisteki tecrübelerde bir yetki tasarısı getirilirken hangi kanun için yetki isteniyor ise, o kanun için yalnız münhasır bir çerçeve tasarı getirilirdi. Mesela, Personel Kanunu ile ilgili değişiklikleri yapmak üzere bir çerçeve tasarı getirilmiştir; bu Meclislerde yetki verilmiştir. Personel Kanununun aksayan yönlerini düzeltmek, şu şu maddelerde gerekli değişiklikleri yapmak, şu istikamette değişiklikleri yapmak diye yalnız Personel Kanununa münhasır yetki verilmiştir ve o yetki de geniş olarak Kanunun neleri kapsayacağı, Bakanlar Kurulundan çıkacak kanun gücünde kararnemenin neleri kapsayacağı, aşağı - yukarı tadat edilmek kaydıyla ve prensipleri de bu kanunda belirtilmek kaydıyla yetki verilmiş idi. Buna rağmen, mesela bir 11 sayılı Kanun Gücünde Kararname çıkmıştır, «TRT Genel Müdürlüğüne Yetki Vererek TRT Genel Müdürlüğüne Getirilme». İsmi siyasi edebiyatımızda «Cem olayı» olarak, işte malum, bugünkü işbaşındaki Hükümet bile böyle o zaman vaktiyle kullanılan, aşırı kullanılan bir yetkinin sonradan 6 ay temizliği yapmaya uğraşmıştır. Meclisten geçseydi acaba bu yetkiyi veren 11 sayılı Kanun Kuvvetinde Kararname böyle mi olurdu? Nitekim sonra Meclislere gelmiş ve Meclisler bu 11 sayılı Kanun Kuvvetinde Kararnameyi reddetmiştir.

Muhterem arkadaşlarım;

Şimdi, buradaki mesele şu sen - ben meselesi değil; evvela, endişelerimizi giderme meselesidir; Ana-

yasaya uygun düşünme meselesidir; Anayasa mantığına uygun düşünme meselesidir, Meclislerin yetkilerinin üzerinde hassasiyetle durulması meselesidir.

Şimdi, Hükümet kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi isteyebilir, çıkarabilir, bu yetkilerini kullanır, bu yetkilere zaruret vardır; bunlar için şu meseleler önlenecektir, şunun tedbirleri alınacaktır, bu darboğazlar aşılacaktır, elbette memlekette bunlara ihtiyaç vardır; ama nereye kadar ihtiyaç vardır, ihtiyacının haddüde nereye kadar gider, acaba bu Meclis vergi koyma mevzuunda Hükümetin düşünceleriyle aynı istikamette midir, dereceleri aynı yere mi varacaktır?..

Şimdi Bakanlar Kurulunda bir muhalefetin varlığı bahis mevzuu olmadığına göre, teknik adamların getireceği tasarılarıdaki ölçüleri uzun uzun görüşerek karşısındaki kişilerin muhalefetini ve olumsuz yönlerini tespit ederek bir kanun gücünde kararname çıkarabilecek midir?.. Bakanlar Kurulunda muhalefet yok, 34 kişilik Bakanlar Kurulunda 34 üye de «evet» diyecek. Bakanlar Kurulunda aksi yönden bakarak meselelerin ters noktalarını görüp de bunları uyandıracak, meseleyi iyi istikamete getirebilecek bir muhalefet olmadığına göre endişelerimiz vardır. Bir Meclis üyesi olarak ve milletçe, Anayasaca kanun yapma yetkisi kendilerine verilmiş kişiler olarak bu endişelerimizin üzerinde hassasiyetle durarak, tartışarak, tartarak, ölçerek iyi noktalarını bulmak mecburiyetindeyiz. Bu yönünden işi kapsam bakımından incele-yelim :

Muhterem arkadaşlar;

Şimdi arkadaşlar Muvazene-i Umumiye Kanununun ismi üzerinde duruyorlar. Doğru, yani hakikaten Türkiye'de bu gibi eskiden kalma kanunların (Demin bazı arkadaşlar başka bazı isimler de belirttiler. Mesela, Memurin Muhakemat Kanunu 657 sayılı Devlet Personel Kanunuyla meriyetten kalktı zannedersem; ama bunun gibi eskiden kalma bir sürü kanunlar var.) isimlerini değiştirmek lazım. Doğrudur; ama bunu kim değiştirecek?.. Arkadaşlar, kanun yapma yetkisi Meclisin. Siz yetkilerinizi kullanamıyorsanız, Meclis olarak kanunları çıkaramıyorsanız, bu kanunla, kanun çıkarma yetkilerini başkalarına verirseniz ve elbette Türkiye Cumhuriyeti içerisinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri için kötü şey düşünülemez; ama bunlar üzerinde de ya yanlış bir yola giderlerse, yarın meydanlarda bunun hesabını biz vereceğiz. «Size Anayasa kanun yapma yetkisi vermiş. Biz size, gidin orada toplanın, kanunları çıkarın dedik. Yetkilerinizi

başkalarına verdiniz de şu hadiseler başımıza geldi.» derlerse, hep beraber ne hesap vereceğiz?... Yalnız ben hesap vermeyeceğim. Yarın meydanlarda bu hesaplar sorulacak, bu hesapları biz vereceğiz. İşte o meydanlardaki hesaplara hepimizin açık alınla ve göğüs gererek cevap verebilmemiz için, burada hassas olmamız lazımgeldiği üzerinde durmak istiyorum.

Arkadaşlar,

Bunun için kapsamı çizilmemiştir. Muvazene-i Umumiye Kanununun falan, falan maddelerini değiştir... Nasıl değiştirecek?.. Mesela, eskiden o kanunda zannediyorum bir 500 lira ve bir de 5 bin lira ölçüsü var. Bugün diyor ki, «Buraya kadar olan Devlet alımlarında müdüran grubu yahut ta umum müdürü yetkilidir.» Şimdi Bakanlar Kurulu bu Kanunun bu maddesini değiştirecek, yeni bir madde koyacak ve «Bugünkü ekonomik meseleler, sürat isteyen meseleler, planın çabuk tatbikatı, program bütçenin bu şekli muvacehesinde bu yetkinin 10 milyon liraya kadar çıkarılması...» diyecek. İhale yok, ilan yok, nereden mal alacağı belli değil. Getirip, «Ahmet bu işi sana 10 milyon liraya verdim.» diyecek. Bunun dedi-koduları ayyuka çıkacak.

Muhterem arkadaşlar,

Vergi mevzuu, Devletin gelir ve giderlerinin kontrolü bize aittir. Şimdi 10 milyon liraya kadar yetki verdiğiniz zaman Sayıştayın vizesinden geçecek mi?.. Sayıştay, «Şu parayı harcayın» diyecek; ama Bakanlar Kurulunun çıkardığı kanun gücündeki kararnamede 10 milyon liraya kadar olan para harcanmış olacak yahutta ne ölçü koyacaklarını bilemiyoruma, endişelerimizden biri bu. Diyorum ki, kanunun kapsamı derken, diyeceğiz ki, Muvazene-i Umumiye Kanunundaki 5 bin haddini, Bakanlar Kurulu gereğine göre 1 milyon liradan 5 milyon liraya kadar tespit edebilir. Anayasanın 61 nci maddesindeki espriye ve Anayasanın iradesine, kastine, maksadına sadık kalarak böyle bir ifadeyi koymamızda zaruret vardır. Biz, kapsamdaki manayı böyle anlıyoruz.

Ayrıca burada üzerinde günlerce düşünsük, söylesek konuşabileceğimiz maddeler var.

Muhterem arkadaşlarım;

Mesela, hepinizin bildiği Devlet alımları, kanunlarımızın göre muayyen usullerle yapılır; ama bugün Devletin kuruluşları var. Kamu İktisadi Teşekkülleri ve buna benzer kuruluşlar. Mesela Devlet, Gima gibi kuruluşlardan mal aldığı zaman bir fatura alarak malı alır. Şimdi, yarınki ihalelerde de, yapılacak olan büyük yatırımlarda da... Çünkü bütün me-

sele plan, darboğazların aşılması, kalkınma hedefleri. Bu rakamlar küçük rakamlar değil, karşımıza milyarlar çıkacak. Bunları efendim, gidin bunun karşılığı mah filan kurumdan 50 milyon liraya, bunun karşılığı mah Gima'dan 10 milyon liraya alın deme yetkisini getirirse ve bunlardan da bir sürü dedikodular, suiistimaller çıkarsa ne olur?..

Bu meseleleri, getirilen bu Yetki Tasarısı «kapsam» diye ifade ettiği maddeler içerisinde açıklayamamıştır. Tereddütlere yer vermektedir. Bu tereddütler, yarın gazete sütunlarına düşebilir. O zaman Hükümetin itibarı, milletin parası meseleleri, Sayıştay vizesinden uzak olması vesaire, vesaire meseleler Hükümeti de, Devleti de yıpratır. Devletin paralarını da çarçur etmeye vesile olur. Endişelerimiz bu.

Muhterem arkadaşlarım;

Şimdi, gene bu kapsam üzerinde duruyorum. Biz Meclis olarak yetkilerimizi verirken kapsamı iyi tayin etmeye mecburuz.

Arkadaşlar, hepimizin başından hadiseler geçmiştir. Bir davanız olmuştur, bir yerden para, pul alacaksınız, bir gayrimenkul alacaksınız veya satacaksınız. «Benim falan yerde, falan ada, falan parselde kayıtlı gayrimenkulümü şu kadar liraya satmaya ve de bedelini ahzuka bze yetkili olmak üzere falanca kişiyi vekil ettim.» diye vekâletname verirsiniz. Şimdi bu, bunun kapsamıdır. Bu özel vekâletname, vekiliniz ancak bu vekâletnamenin çerçevesi içerisinde muamele yapar ve sizin iradenize göre hareket eder.

Bir de daha çok itimat edersiniz umumi vekaletname verirsiniz; ama umumi vekaletnamede her şey verilmez. Mesela ahzu kabze yetki vermezsiniz. Para bir yere kadar tahsil edilir, ancak paranızı gider kendiniz ahrsınız. Şimdi bu yetkiyi bir manada buna benzetmek mümkündür. Biz, Bakanlar Kuruluna, «Bizim adımıza sen şu kanunları çıkarıver, sen daha çabuk çıkarırsın, şunları daha iyi biliyorsun, teknik elemanlar da var elinde, otur bu kanunları çabucak ihtiyacına göre hazırla» diyoruz. Hazırla; ama arkadaşlar işin içerisinde milletin parası pulu var. Hazırladıkları zaman, bunu getiren teknisyenlerin koyacakları ölçüler, Hükümetin içerisinde meseleye bu kadar gürültü içerisinde fazla vakit ayıramamaktan dolayı öyle haller gelecek ki, biz de şaşırıp kalacağız. Acaba biz bunlara bu yetkiyi verdik mi vermedik mi?.. Şimdi, bu endişemizi, bu yetki tasarısı gideremiyor. Yani açıkça umumi vekaletname veriyoruz, açık çek veriyoruz. Siz istediğiniz gibi yapın, Muvazene-i Umumiye Kanununun falan maddeleri-

ni istediğiniz gibi değiştirin. Ölçü koymuyorsunuz. Bir kurul kuracaksınız, «Bu kurulu istediğiniz gibi kurun» diyorsunuz. Bu kurul kimlerden kurulacak, bu kurulun kurulmasındaki zaruret, maksat nedir, ne iş yapacaktır? Yapacağı işe göre bu işin içerisinde kimlerin katkısının olmasını istiyorsunuz?.. Bu, kapsamın içerisinde bunları görmemiz lazım. Bunları görmediğimiz zaman alabildiğine bir yetki, bu yetkiler yarın suiistimal edilir. Şuradaki, o kurulacak Danışma Kurulu fonları planlamayı ayarlayacak. Getiriyorsunuz Planlama Teşkilatı seviyesinde, belki de onun üzerinde, ondan daha yetkili bir kurul kuruyorsunuz; kurulun hiç bir yetkisini tadat etmiyorsunuz burada. Ne yapacağız? Planlamanın da üzerine çıkacak. Çünkü, planlama muayyen kayıtlarla bağlıdır. Kuruluş Kanununda var, plan var; ama bunun dışında kurduğunuz kurul alabildiğine başıboş bir kurul. Ne yapacak? Hangi kanuna göre?.. E, bu kurula kimler girecek? O da belli değil. Arkadaşlar, işte kapsam noksanlığı bu.

Bu kanun, bir defa 30 küsur kanunu bir araya getirmesinden dolayı yanlış getirilmiştir. Hiç değilse «Planlama Teşkilat Kanununa bağlı veya diye» bunları üçer, beşer gruplar halinde ayırıp ekonomik meseleleri halleden, diğer meseleleri halleden, kuruluşlardaki noksanları halleden, Personel Kanunundaki noksanlıkları halleden kanunlar diye gruplandırılarak getirilip, o yönde bir yetki istenmiş olsa idi, bu kanun o zaman bugünkü kadar endişe verici, şüphe uyandırıcı olamaz idi. Benim kanaatim bu. Bu bakımdan, bu kapsam tamamıyla bir açık çek niteliğinde, tamamıyla açık yetkileri, Meclisin yetkilerini doğrudan doğruya Bakanlar Kuruluna «Biz bunu kullanamadık, alın siz istediğiniz gibi kullanın, 30 tane kanunu istediğiniz gibi değiştirin» yetkisini vermekten ibarettir; yanlışdır.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu kapsamın içerisinde hakikaten çok söylenecek şeyler var. Ben meseleyi aşırı bir düşünce içerisinde sadece bir muhalefet olsun, ben bu kanuna muhalifim, bu sebeplerle konuşuyorum, nasıl olsa kabul edilecek sende çık kürsüden fikrini söyle; o düşünce içerisinde kürsüye çıkmış değilim.

Muhterem arkadaşlar;

Söylediğim sözler, ifade ettiğim hususlar tamamen samimi düşüncelerim, Anayasa ve hukuk anlayışım. Şu Meclisin içerisinde senelerce bulunmanın verdiği tecrübe ve karınca kararınca Anayasayı bugüne kadar okumuş ve anlamış bir arkadaşınız ola-

rak, Anayasa esprisi içerisinde ve Meclis yetkilerinin hassasiyetle kullanılması hususundaki düşüncemin samimi ifadesi olarak şu fikirlerimi kısaca özetlemeye çalıştım.

Muhterem arkadaşlar;

Personel Kanunu mevzuunda hakikaten bazı noksanlarımız, bazı değil, çok noksanlarımız var. Ama, bu kanunun içerisinde tam olarak nasıl ifade edildi onu bilemiyorum. Şimdi, Personel Kanununu getireceğiz, arkasından asgari geçim indirimi ile bağdaştırır bir noktaya getireceğiz. Asgari geçim indirimi, vergi muafiyetleri, istisnaları vesaireyi kapsar. 61 nci madde ile bunu, bu yetkileri nasıl bağdaştıracamız, hudut koymamışız, ölçü koymamışız, muafiyetin hadleri çizilmemiş, bırakmışız Bakanlar Kuruluna.

Meclislerin hikmeti vücudu malumuâlieleri; ta tarihi devirden itibaren aldığımız zaman, demokrasinin varlığında, meclislerin teşekkülünde vergiler mühim. O zamanki dikta idarelerinin aldığı vergilere karşı; isyan neticesi bu meclisler meydana gelmiştir. Meclislerin esprisinde, meydana gelişinde bu vardır. Siz Meclisler olarak bu yetkilerinizi, vergiler mevzuunu iyi kullanamazsanız, kenara bırakırsanız, bu yetkiyi size verenler sizin hakkınızda düşünür. Yanlış bir yoldur bu. Meclislerin meydana geliş sebebi asıl vergidir. Getirir vergileri alabildiğine koyarsanız, o zaman yanlış bir iş yapmış oluruz Anayasaya göre.

Süresi tayin edilmiştir, orada bir diyeceğimiz yoktur. Bu yetkiler hakikaten sürelidir.

Muhterem arkadaşlar;

«İlkeleri» mevzuunda da birkaç söz söylemek istiyorum; buradan da kapsamını çizdim.

Tarih o kadar geniş ki, şunu bir Anayasa maddesi olarak koysanız olurdu

«İlkeler :

Madde 3. — Bakanlar Kurulu 1 nci madde ile verilen yetkileri kullanırken; kalkınma planında öngörülen ilkelere...»

Daha kalkınma planı yok. Türkiye'nin dördüncü beş yıllık planı henüz daha belli değil, hazırlanıyor.

«... ilkeleri, özellikle hızlı ve dengeli kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla...»

Amaç hızlı ve dengeli kalkınma, ama bunun süresini kim tayin edecek?.. Tayin ederken koyduğu ölçüler ne olacak?.. Bu aşırı ölçülere giderse bunun hesabını nasıl düzelterek?

«... amacıyla, darboğazların giderilmesine ve kamu yönetiminin etkinlik ve verimliliğine...»

Bu, her gün dinlediğimiz umumi laflar. İlke bu değil burada. İlke bu olamaz. Bu tabirler zaten Anayasada var arkadaşlar, planda var.

Bütçe kanunlarına girer veya girmez, bilmiyorum; ama benim söylemek istediğim, şu maddeleri, Anayasada bir maddeden bir tane, bir maddeden bir tane, bir maddeden bir tane almışsınız. Biz bu maddelerin (Anayasamın 64 ncü maddesinde) kapsamlarını, yani hudutlarını çizerek burada yetki vereceğiz. Halbuki bunlara hiç hudut çizmemişiz.

«Kalkınma» ne?.. Kalkınmayı, taa Afrika'nın en ücra köşesinden tutun da Amerika'nın bilmem neresine kadar hepsi kalkınma içerisinde. Hududu nerede?.. Türkiye nereden nereye kadar gidecek?.. Ne kadar kalkınacak?.. Hangi rakamlar içerisinde kalkınacak?.. Hız ne olacak?.. Elbette bunlar tayin edilecek, ama bunlara bir hudut koymak lazımdı.

Bakanlar Kurulu çıkar da, «Efendim, Meclis bize yetki verdi; biz kalkınma hızını sekiz, on değil de, bir senede, iki senede Türkiye'yi kalkındırıp dünyada medeni milletler seviyesine ulaştıracağız; kalkınma hızını 25 yapacağız.» derse ne yapacaksınız?.. Tabii, kalkınma hızı 25 olduğu zaman, ona göre de vergileri, onu karşılayacak gelirleri, onu karşılayacak bu planın diğer hususları, diğer tarafları olacak. Ne diyeceğiz ona?.. O zaman biz nasıl cevap vereceğiz?..

Muhterem arkadaşlar;

Bu ilkeler çok hudutsuzdur, alabildiğine geniştir. Ufka baktığımız zaman hemen hemen hiç bir şey görüyorsunuz, hudut görünmüyor. Bu kadar geniş yetki verilemez. Bu ilkeler bu Meclislerde sınırlandırılmalı, muayyen yerlere getirilmeli, ölçüleri konmalı, bir hududun içerisinde tutulmalı idi.

«Darboğazların geçilmesi...»

Arkadaşlar;

Darboğazı geçeceğiz; ama nasıl geçersiniz darboğazı?.. Darboğazı, İstanbul'a köprü yaparken, yaptığımız köprü gibi kocaman bir köprü ile de geçersiniz, Hakkâri'de o ırmağın üzerine yaptığımız bir asma köprü ile de geçersiniz. İşte, ikisinin arasındaki fark büyüktür.

Darboğaz nasıl geçilir?.. Darboğazı geçerken ne ile geçeceksiniz?.. Atla mı geçeceksiniz?.. Araba ile mi geçeceksiniz?.. Gemi ile mi geçeceksiniz?.. Uçakla mı geçeceksiniz dar boğazı?.. Ne ile geçeceksiniz?.. Geçerken vasıtaların da koymak lazımdı. «Darboğazı geçeceğiz...» Darboğazı geçerken milletin boğazını fazla sıkmaya da kimseye yetki veremezsiniz. Zaten

aşırı derecede geçim imkânları azalmıştır. İşte, memurun hatı belli, koyunun hali belli. Bunun üzerine fazla vardığımız zaman hayat şartları karşınıza çıkar. O zaman, sosyal devlet olma, sosyal bünyeye hizmet etme yerine, sosyal bünyeye zarar veren bir rejimi getirirsiniz. Ondan sonra da rejim bir de bakarsınız ki yavaş yavaş elinizden kaymış, yetkileri verdiğiniz zaman, gittikten sonra ancak kıymetini anlarsınız. Bu Bakımdan, ben sadece bu endişelerimi yüksek huzurlarımızda dile getirmek istedim.

Kanun çıkar veya çıkmaz. Çıktıktan sonra yine buraya geyecek; ama yaralar açmış olarak gelirse tamiri daha zor olur. Evet, Meclislerin kontroliundan geçecek; gelecek Millet Meclisinde ve Senatoda görüşeceğiz. Bir çok kanunlarda oldu. Bakanlar Kurulunun kanun kuvvetindeki, kanun gücündeki kararname Resmi Gazetede ilan edildiği gün kanun olarak meriyete girer, hakları verir. Ondan sonra Meclislere gelir, tashih edersiniz; ama kazanılmış haklara, o kanunların getirdiği kazanılmış haklara dokunamazsınız. O zaman, ayrılıklar, çelişkiler birbirini kovalar. O zaman işte bu yarayı sarmak, düzeltmek bugünkünden çok daha zor olur.

Hepinize saygılar sunarım, teşekkür ederim. (AP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Rencici.

Söz sırası Sayın Yüce'dedir. Yalnız Sayın Yüce bir şey hatırlatacağım. Zatinalınız Bütçe Plan Komisyonu üyesisiniz ve de başkanvekilisiniz. Toplantıda da bulunmamışsınız, o itibarla oyunuz da belli değil. Bildiğiniz gibi, muhalefetini yazmayan Komisyon üyesi, aleyhte konuşamaz. Lehte konuşacaksanız size söz vereceğim.

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Üzerinde konuşacağım.

BAŞKAN — Ama, aleyhte konuşursanız, sözünüzü kesmek zorunda kalırım. Bunu da size hatırlatayım.

Buyurun Sayın Yüce.

CAHİT DALOKAY (Elâzığ) — Sayın Başkan, hatibin konuşmasını bu kadar tahdit edemezsiniz. Çağırılmamış telefonla, bu iş olmaz.

AHMET DEMİR YÜCE (Zonguldak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Bu kanun tasarısı üzerinde benim konuşmam, İttüüğümüzün 34 nci maddesi muvacehesinde, Sayın Başkanımızın da ifadelendirdiği gibi, kısıtlı bir mana taşımaktadır.

Bendeniz bu sebepten dolayı kanun tasarısı hakkında konuşurken, sadece objektif olmaya çalışarak bazı noktaları vurgulamak mecburiyetinde kalacağımı ve bu noktaların da bir eleştiri değil, bir hatırlatma niteliği taşınmasına dikkat edeceğimi ve Sayın Başkanın da bu vasıf içerisinde konuşmamı değerlendirmesini ve arkadaşlarıma bir malumat arzı şeklinde vasıflandırmasını istihham edeceğim.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu kanun tasarısı Başkanımızın da ifade etmiş oldukları gibi ve diğer arkadaşlarımızın da belirttikleri gibi, sonucunda birtakım ekonomik nedenler yatıyor ise de bugün bu kanun tasarısının çıkarılması meselesinin ekonomik neticelerini tayin imkânına sahip bulunmadığımız için sadece ve sadece hukuki neticeleri ve hukuk üzerindeki önlemleri bakımından mütalaa etmek durumundayız.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu sadece ve sadece bir hukuk konusu olarak mütalaa edilmektedir ve nitekim muhtelif arkadaşlarımız aynı konuya temas etmişlerdir. Bu hukuki konu, bu tasarının Anayasamızın ilkelerine uygun bir tarzda tanzim edilip edilmediği hususudur. Münakaşalar umumiyetle bunun üzerinde cereyan etmektedir. Tasarıyı getirenler neyi amaçladıklarını bariz şekilde belirtmedikleri için ve belki belirtmek imkânından şu anda mahrum buldukları için, tasarı birinci etapta hukuki niteliğini muhafaza etmektedir.

O halde, bu tasarının Anayasaya uygun olup olmadığı münakaşa edilmektedir dikkat buyurursanız. O halde, Bütçe Komisyonunda sadece görüşülmüş olması bir eksiklik ve bu tasarının muhakkak ve muhakkak Anayasa ve Adalet Komisyonunda görüşülmesi ve bir karara bağlanması, bizim için, Anayasanın 5 nci maddesinde bize verilmiş olan en büyük haktan vazgeçmek, geçmemek; ne dereceye kadar vazgeçmek, ne dereceye kadar vazgeçmemek münakaşası edildiği, yani Parlamentonun mevcudiyetiyle ilgili mühim bir konuyu da beraberinde getirdiği için, bu konunun Anayasa ve Adalet Komisyonunda görüşülmesi behemehal şarttı arkadaşlar. Bu bir noksanlıktır ve bütün hatipler de bu tasarımı hukuki yönden mütalaa etmek mecburiyetinde kalmışlardır.

Şimdi, bu tasarımı getiren Hükümet, ekonomik nedenlerini bize izah etmek imkânına sahip değildir. Onlar da tasarının çıkmasından sonra, o zaman içerisinde ekonomik hadiselerin kendilerine ilca etmiş olduğu telkinler istikametinde kararnameler çıkaracaklardır. O halde, burada münakaşa ettiğimiz husus

hukukidir ve Parlamentonun mevcudiyetiyle ilgili, Anayasamızın 5 nci maddesiyle ilgili bir devir nakli olduğu için, bir yetki nakli olduğu için, bizim açımızdan fevkalade önemlidir ve açılması muhtemel davalarda da nazarı itibara alınması gerektiğinden dolayı, bu tasarrın evvelimde Anayasa ve Adalet Komisyonunda müzakere edilmesi ve bir karara bağlanması, hukukun akımı yönünden, tasarrın muhtevası bakımından zaruri idi. Bu eksiktir; bu eksiklik tasarrı malul hale getirebilir.

Muhterem arkadaşlarım;

Kanun kuvvetinde kararname yapma yetkisi 1961 Anayasamızda yok idi. Bu, 1971 senesi uygulamasından sonra kondu. Kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkilerinin anayasalara konması, bugün dünyanın hızlı gelişmesi muvacehesinde, demokrasiyle idare edilen memleketlerde tatbik edilmeye başlanılmış bir yoldur. Hukukta da bunun münakaşası yapılmaktadır. Radyonun, televizyonun devreye girmesi ve uçağın dünyayı çok küçültmesi, parlamentoları, unumiyetle kendi bünyelerinin gecikmeli işlemesinden dolayı hâdiselerin gerisinde bırakıyorduk ve bu zaruretlere sebebiyle de kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkileri parlamentolar tarafından hükümetlere tanınmıştır. Bu, parlamentonun hâdiselerin arkasından gitmesini önlemek için, gelişmiş olan dünya şartları muvacehesinde, küçülen dünya şartları muvacehesinde bir zaruret halini almıştır ve 1971 yılında Anayasamıza böyle bir hükmün konmuş olmasında muhtelif sebepler olabilir; ama bu sebep, öncelik taşıyan sebeplerden biridir; fakat yetkilerin hükümetlere devredilmesi keyfiyetinde de mahakkak ki, «Hakimiyet milletindir» ilkesinin zedelenmemesine gayret edilmesi yolunda kararlar konulmuştur.

Muhterem arkadaşlarım;

Her şey eskir, herkes eskir; eskimeyen şey yoktur, eskimeyen kimse yoktur. Bunu düzeltmek, her şeyi sahip olanların görevidir: Aile reisinin görevidir, toplumda kendisine yetkiler verilmiş olan kurulların görevidir, şahısların görevidir; ama bu görevlerin nasıl yapılacağı hususu da birtakım kaidelere bağlanmıştır.

Bu Yetki Tasarrısıyla getirilmiş olan hususların; yani bazı arkadaşlarımıza göre 39 kanun, 127 madde kapsıyor, bazı arkadaşlarımıza göre 31 kanun, 118 madde kapsıyor.

Muhterem arkadaşlarım;

Bunların şimdi Türk hukuk hayatında ve sosyal hayatımızı tanzimde, geçersizliklere uğradıkları ve bizim hayatımızı tanzimde eksik oldukları bir hakikat,

ama bunların sadece 39 - 127 yahut 31 - 118'nin değiştirilmesiyle Türkiye'nin yenileneceğini ifade etmek ve bundan evvel sanki öteki kanunlar eskimemiş de parlamentolar 1951'den beri (Bu çatıdan bahsediyorum, bundan evvelkinden bahsetmiyorum.) değiştirdikleri kanunlarda iyi veyahut kötü her hangi bir değişiklik arzusu sosyal hayata uymak arzusu duymamışlar gibi, bir beyanı burada dinlemiş olduk.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu kanunların değiştirilmesi ve en güzel ve en süratli olarak değiştirilmesi sadece kanun kuvvetinde kararname ile mi mümkün olabilir? Bundan evvel bu Meclisler birtakım kanunlarda değişiklikler yaptılar iyi yaptılar, kötü yaptılar, onun münakaşalarını burada yaptık; hâlâ da yapabiliriz. Bunlar ilerleyen sosyal hayatın Türk toplumunun icapları gereğince vaki değişiklik arzularının ifadesi değil miydi? Sadece şu 39 kanunu veyahut 31 kanunun şu Yetki Tasarrısı içerisinde süratle değiştireceğiz demek; bundan evvel yapılanların Parlamentolar tarafından iyi yapılmış veya yapılmamış olduğunu ifade etmek manasını da taşıyabilir. Binaenaleyh bütün dava şu değişikliklerin bir kanun kuvvetindeki kararnamelerle yapılması veya yapılmaması manasını aşmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım;

Başbakan Bülent Ecevit bu tasarrı 27 . 2 . 1978 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına sunmuş. Gelmiş Eylül ayının sonuna. Bizim kanun kuvvetinde kararname yapmak arzumuz, Parlamentonun hadiselerin arkasında kalmamasını, önünde olmasını, yani Hükümet icraatının hadiselerin önüne geçmesini arzularına göre 28 . 2 . 1978 tarihinden bu zamana kadar bunların böyle bir zaruret içerisinde kalıp kalmadığı hadisesi bu Tasarrıda ve raporunda bir gerekçeye kavuşturulmamıştır...

BAŞKAN — Sayın Yüce, rapor aleyhinde konuşamazsınız dedim.

AHMET DEMİR YÜCE (Devamla) — Sayın Başkanım, konunun aleyhinde konuşmuyorum...

BAŞKAN — Siz 34'ncü maddeyi gayet iyi bilirsiniz. Onun için rica edeyim, yani bir çığır açmayalım.

AHMET DEMİR YÜCE (Devamla) — Sayın Başkanım, ben bir noktayı zatiâlinizin de itilama ikame etmek için arz ediyorum.

BAŞKAN — Takdir sizin.

AHMET DEMİR YÜCE (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım;

Benim şahsi görüşüm; bunların süratle çıkarılması arzu edilmiş olsa idi ve taktik olarak da bu zaruri idi.

Her kanun için ayrı bir kanun kuvvetinde kararname getirerek, Parlamentodan çıkarılması daha kolay imkâna sokulabilirdi. Bunların hepsini bir kanun tasarısı altında toplamış olmak, belki 28 . 2 . 1978 tarihinde Hükümetin zaruri olarak sıratle ve bir arada, bir çırpıda çıkarayım arzusunun ifadesidir; ama bu birtakım tereddütleri de beraberinde getirdiği ve getirebileceği için, bugüne gelmemiz ve gerekçesini kaybetmesine müncer olan bir neticeyi doğurmuştur.

Muhterem arkadaşlarım,

Eğer Hükümet bunları kanun kuvvetinde kararname niteliğinde değil de kanun tasarısı olarak sunsaydı, acaba bu Parlamentodan çıkmaz mıydı? Çünkü, bunların çok haklı olanları da vardır. O halde, niye bu yola gidilmiştir?

Ben affınıza mağruren şunu ifade etmek isteyeceğim; bu kanunun ismi «savurganlığı önlemek amacıyla» diye bir tabiri de kapsamaktadır. Türkiye Cumhuriyetinin her nevi kurum ve kuruluşunda savurganlığın olmadığını iddia etmek mümkün değildir; ama bu kanunun 39 kanunu değiştiren hükmü içerisinde hepsinin savurganlığı önlemeye matuf olduğunu hem hukuken, hem de amaç olarak ifade etmek mümkün mü? O halde burada acaba bir propaganda niteliği yatmamakta mıdır? Teker teker yapılacağına, hatta hatta kanun tasarısı şeklinde bize sunulacağına, bunları bir kanun tasarısı içerisinde toplayıp yetki talebinde bulunmakta da bendeniz bir propaganda niteliği görüyorum. Çünkü, bu muhtevanın içerisinde savurganlığı önlemek veyahut önlememek bir amaç ve bir kapsam olarak belirtilmemiştir.

Muhterem arkadaşlarım,

Şunu arz etmek isterim, 64 ncü madde kapsamı tayinini emretmiş. Sayın Başkanım, bendeniz bunu Sayın Bakanımızın ifadelendireceğini umduğum için ikame eyliyorum ve bir tenkit sadedinde değil, tamamen Sayın Bakanımıza belki lüzum görürlerse, Yüce Senatoyu aydınlatmak lüzumunu görürlerse bir bilgi aktarması ve sual telâkki etmeleri şeklinde arz etmeye çalışıyorum.

Şimdi, 64 ncü madde kapsamdan bahsetmiş :

Muhterem arkadaşlarım,

Bendeniz 440 sayılı Kanundan bahsedeyim; 440 sayılı Kanunun da bazı maddelerinin değiştirileceği var, zannediyorum 5 ncü madde (L) bendi. Şimdi, orada hiç bir açıklama yok, sadece ve sadece hangi maddelerin değiştirileceği belirtilmiş. Gerekçeye bakıyorum, elimizdeki raporun 10 ncü maddesinin (L) bendinde gerekçede de gayet kısa 20 satırı geçmeyen, onu âdetâ detaylandıran bir ifade var.

Muhterem arkadaşlarım,

Şimdi, ne yapılacak, nasıl yapılacak? Türkiye'de İktisadi Devlet Teşekkülleri ayrı bir hukuki kavramdır, tamamen değişik bir hukuk sistemi içerisinde oturtulmuştur. 3460 sayılı Kanun, 440 sayılı Kanun ve 468 sayılı Kanun bu kendine özgü hukukun ifadeleridir. Şimdi, bu kendine özgü ve zannediyorum ki, Şebip Karamullaoglu'nun ifade ettiği gibi, bu işin ustası olan Prof. Hirsch'in bir konuşmasında belirttiği gibi, Türk zekâsının ürünü olan İktisadi Devlet Teşekkülleri Kurulunu hangi istikametlere yöneltecektir?

Muhterem arkadaşlarım,

Bu bir hukuk sistemidir. 440 sayılı Kanun öyle bir hukuki sistem getirmiştir ki, sermayeyi veren millettir, Hazineden verilen sermayeyi. Binaenaleyh, bunun ortağı Türk vatandaşlarının tümüdür. O halde bunun umumi heyetini anonim şirketler misillü, her sene toplamak için anonim şirket umumi heyeti gibi bir mefhumu da beraberinde getirmiştir. Ortaklar umumi heyeti, fakat 44 milyon insanı bir yerde toplamamanın imkânsızlığından dolayı bunların umumi heyeti, yani anonim şirketin umumi heyeti onların mümessili olan Türkiye Büyük Millet Meclisi olsun denmiştir. Bu bir hukuk akımıdır.

Biz burada İktisadi Devlet Teşekküllerinin raporlarını, bilançolarını, kâr ve zarar hesaplarını tetkik ederken, Zonguldak senatörü veya Zonguldak milletvekili bilmem kim bey diye toplanmayız; Etibank Umumi Heyetinin bir üyesi olarak bendeniz orada bulunurum, o sıfatımı Zonguldak Senatörü olmamdan ahırım.

Binaenaleyh, yepyeni bir hukuk sistemi getirilmiştir. İktisadi Devlet Teşekkülleri Karma Komisyonu bir Anayasa Komisyonudur; ama Meclis komisyonu değildir. Kanun yapamaz, sadece İktisadi Devlet Teşekküllerinin hesaplarını tetkik eder, umumi heyetin komisyonu olduğu için. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir komisyonu olduğu için değil; Etibank Umumi Heyeti olduğu için tetkik eder, Sümerbank Umumi Heyeti olduğu için tetkik eder. Bu kadar değişik bir hukuk; doğru, eğri bunun münakaşasını yaparız, bu hukuk değişsin başka hukuk gelsin, Kamu İktisadi Teşebbüsleri daha iyi idare edilebilir deriz; ama bu kadar geniş kapsamlı bir kanun tasarısı, kapsamlı bir ekonomik bütünlüğü mevzubahis olduğu bir noktada şu bizi tatmin edecek bir hüküm getirmemektedir.

O halde bu kanun tasarısı Anayasamızın 64 ncü maddesindeki arzu edilen ruha uygun değildir ve 5 ncü maddemizdeki bize mevdu olan «Hakimiyet ka-

yatsız şartsız milletindir» hakkının hudutsuz olarak veyahut ne hududa kadar devredilmiş olduğunu tebariz ettirmekten yoksundur. O halde Anayasamızın 64 ncü maddesine aykırıdır.

Bu sebepten dolayı tekrar ediyorum ki, Sayın Başkanlık ve sayın senatörler bu kadar mühim bir kanun tasarısını sizin hakimiyetinizin devri hususunda olan bu kanun tasarısını iyi düşünerek yetki verecek bir noktaya varacak şekilde münakaşa etmeniz gerektiğini ve Anayasamızın 64 ncü maddesine aykırı olabileceği düşüncesi ile de açılacak bir davada şahsi kanaatim olarak ifade ediyorum, belki iptali cihetine gidilebileceğini ve bunun şu esnada ekonomik neticelerini tayinden aciz olduğumuz için, sadece hukuki münakaşasını yaptığımızdan dolayı da bunun Anayasaya uygunluk veya gayri uygunluğu yönünden, Anayasa Komisyonunca tezekkür edilmesinin şart olduğunun teminini istirham eyler, hepinizi saygı ile selâmlarım. (AP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yüce.

Efendim grupları ve şahısları adına söz isteyen sayın arkadaşlar konuşmuşlardır. Bu suretle tümü üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır. O nedenle de yeterlik önermesini işleme koymuyorum.

Bir önerge var bunu okutacağım ondan sonra da düşüncemizi arz edeceğim.

Sayın Başkanlığa

S. 817 Sayılı Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısının, muhtevası itibarıyla ve ilgili bulunduğu kanunlar göz önüne alınarak, ayrıca Anayasa ile de çok yakından ilgili aşikârdır.

Bu sebeple Tasarının, Anayasa ve Adalet Komisyonunda da görüşülmesi icabederdi.

Tasarının, bu yönden de yeniden ele alınması için komisyona geri verilmesini arz ve teklif ederiz.

Bolu	Elazığ
Orhan Çalış	Cahit Dalokay
Bilecik	Kayseri
Mehmet Erdem	İbrahim Kirazoğlu

İzmir

Süleyman Tuncer

BAŞKAN — İlk imza sahibi olarak Sayın Çalış, buyurun efendim.

Biraz evvel okuduğumuz Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 23 ncü maddesine göre mi bu önergeyi veriyorsunuz öğrenmek istiyorum efendim?..

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Arz edeyim efendim. **BAŞKAN —** Buyurun efendim.

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

İçtüzüğümüzün 17 nci maddesinde komisyonları tatlat ederken, «Görevleri bütün kamu faaliyetleriyle ilgili komisyonlar» diyerekten Anayasa ve Adalet Komisyonu ile Bütçe ve Plan Komisyonunu kurmuştur. Ayrıca Sayın Başkanın istinadettiği İçtüzüğün 23 ncü maddesinde «İlgili komisyonlara resen havale eder» cümlesi vardır. Bu, Başkanın mutlak yetkisi dahilinde olan bir husus değildir. Genel Kurulda yapılan müzakerelerin neticesinde, Genel Kurul, yapılan müzakerelere göre konunun bir de başka komisyonda incelenmesini gerekli görebilir. Ayrıca, huzurunuzda bulunan kanun tasarısı Anayasamızın 5 nci maddesindeki yasama yetkisinin, istisna hükmünü teşkil eden Anayasamızın keza 64 ncü maddesinin son fıkrasında istisnaların nelerden arı bulunduğunu da göstermiş bulunmaktadır. Anayasamızın ikinci kısmının, birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan «Temel hak ve hürriyetler» ile dördüncü bölümünde yer alan «Siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararname ile düzenlenemez» diyerekten bir amir hüküm getirmiş bulunmaktadır.

Bu durum karşısında biraz evvel konuşan hatip arkadaşlarımız, Anayasamızın biraz evvel okuduğum 64 ncü maddenin son fıkrasındaki hususlardaki kanun hükmünde kararname çıkarılmasına imkân verilmeyecek bölümlerle ilgili hususları da kapsadığını ileri sürdüler.

Huzurunuzdaki kanun tasarısı, sadece bir kanunu ihtiva etmiyor. Arkadaşlarımız da beyan ettiler; otuzu aşkın kanunla ilgilidir, ayrıca 120 küsurü aşkın madde ile de ilgilidir. Bu bakımdan konunun ilerideki aksaklıklara meydan vermemesi, Anayasadan alınan bir yetkiye göre bu kanun çıkarıldığına göre, kanunla istenilen yetkinin Anayasa çerçevesi içinde kalıp kalmadığının, Anayasa ve Adalet Komisyonunda tetkiki talebinden başka bir düşüncemiz yoktur. Bu talebimizin kabul edilmesini arz ve teklif ediyorum.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Komisyon bu konuda görüşecek mi?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Müsaadenizle Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Sayın Başkan, sayın üyeler.

Önce, bu tasarı nedeniyle uygar bir tartışma zemini temin eden sözcüfere teşekkür ederim.

Anayasanın 64 ncü maddesine göre kanun kuvvetinde kararname çıkmaktadır. Gayet tabii, komisyon olarak bunun titizlikle Anayasaya uygunluğu hususunu da inceledik. Aşında İçtüzüğü'nün 23 ncü maddesinde, Senato Başkanı bu nevi tasarıları komisyona göndermeden evvel Millet Meclisinde hangi komisyondan geçtiğine bakmaksızın ilgili olduğu komisyonları da araştırır ve gönderir. Öyle bir kayıtlama yok. Ancak, 64 ncü madde son derece açık ve nettir ve yine bu tip tasarılar son derece hassas konular olması nedeniyle de Anayasa Mahkemesinin dikkatleri üzerinde çok olduğunu bildiğimizden de özen gösterdik. Tasarı bu özen içerisinde hazırlanmıştır.

Yetki tasarısı, kanun koyma yetkisinin Meclisle-re ait olduğunu 64 ncü madde sıraladıktan sonra, son fıkrasında hangi konuda yetkinin verilmeyeceğini açık açık söylemiştir. Anayasanın 2 nci kısmının birinci ve ikinci bölümünde yer alan «Temel Hak ve Hürriyetler», 4 ncü bölümünde yer alan «Siyasi Haklar ve Ödevler» yetki tasarısına konu edilemez.

Arkadaşların bir şeyi karıştırıyorlar. Anayasanın üçüncü bölümünde «Sosyal ve İktisadi Haklar ve Ödevler» bölümü vardır. Sosyal ve İktisadi Haklar ve Ödevler bölümünü yetki tasarısının dışında bırakmamış, aslında içinde bırakmıştır. Buradaki bütün getirilen şeyler de bu iktisadi sosyal hakları kapsar. Nedir bunlar? Mülkiyet hakkı, mülkiyete ait diğer haklar, kamulaştırma, devletleştirme, çalışma ve sözleşme hürriyeti, iktisadi ve sosyal hayatın düzeni, çalışma ile ilgili hükümler, dinlenme hakkı, ücretlerde adaletin sağlanması, sendika kurma hakkı, toplu sözleşmeler, sosyal güvenlik vesaire ve Yetki tasarısının kapsamında olan da çoğu bunlardır.

Şimdi, 61 nci madde üzerinde duruldu; vergi koyma, vergi alma. Kanun gayet açık; «Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.» Hakikaten bugünkü toplumsal hayatımızdaki dengesiz kalkınma, adaletsiz gelir bölümünde, dağılımında da vergi adaletsizliğinin rolü var, ama vergi reformu adı altında bir paket yasa bir şekilde görüşülüyor. Onlardan burada bahis yok. Şu gördüğümüz yasa diimlerini açın, di-

dikleyin; vergi, resim, harç koymaya ilişkin hiçbir şey yok. Olmadığına göre bu yasanın sadece bir ödev kafamı görerek oradan bağlantı kurmak hatalı olur. Kaldı ki, bugün Batı anayasalarının da bir özelliği vardır. Anayasalar artık yavaş yavaş icraya bol yetkiler vermeye başlamıştır iş görmeleri için. Kısır döngüden kurtulmaktadır. Bu amaçla icranın çalışma gücünü artırabilmek için kanun gücünde kararname getirme zorunluğu doğmuştur. Eski gibi katı kalıplar içerisinde kalmış ne anayasalar ve ne de onlara bağlı 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununda olduğu gibi kanunlar ve 2490 sayılı Kanunda olduğu gibi hükümler, ne de 6245 sayılı Harcırah Kanununda olan hükümler vardır.

Akselik ve terslik nereden geliyor? 1961 Anayasası yepyeni çoğulcu bir demokrasi getirdi. Halbuki şu tıkanıklıkları veren, her şeyi birbirine arap saçına bağlayan, eski klasik anayasaya uygun yasalar. Yepyeni bir anayasa düzeni gelmiş, onun gerisindeki yasalara göre işleri yürütmek istiyoruz. Bunlar sadece bizim şikâyetimiz değil, bizden evvelki hükümetlerin de şikâyetleri vardı. Onların zamanında da Bütçe komisyonları hep bunlarla geçirdi. 2490 sayılı Kanun, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ve daha ileri gidilmiştir, getirilen hükümlerin bir çoğunu da Anayasa Mahkemesi iptal etmiştir.

Bu kısa özetlemeden sonra görülüyor ki, 64 ncü maddenin hükümlerine aykırı hiçbir şey yok. Kaldı ki, maddenin bünyesinde zaten amaç, ilke, yetkinin süresi, kaldırılacak maddelerin de açık açık gösterilmesine gidilmiştir. Niçin? Bu hak kullanılırken en azından bazı sapmalar olmasın diye. Kanun da hazırlanırken, 1 nci maddesinde «Amaç» demiş, 2 ncisinde «Kapsam» demiş, üçüncüsünde «İlke» demiş, dördüncüsünde «Süre» demiş, Beşincisinde de kaldırılan maddeleri birer birer sınırlamıştır.

O bakımdan bu titizlikle hazırlanan yasanın Anayasa ile çelişk bir yönü olduğu hakkında zerrece bir kuşku yoktur. Zerrece kuşku olmaması nedeniyle de biz de Komisyon olarak bunun üzerinde durmadık. Gayet tabii ki, Meclis kanadında aynı şekilde durulmamıştır.

Şimdi, soruna kısaca Komisyon Başkanı olarak, bir iki çarpıcı noktadan da bakıp, ondan sonra fazla zamanınızı almayıp maddelere geçilmesi için, Genel Kurulun kararını bekleyeceğiz.

BAŞKAN — Sayın Hasan Güven, sadece Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilip edilmediği konusuydu.

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Devamla) — Bu konudaki görüşlerim bu kadardır, Anayasaya çelişik bir tarafı yoktur, aksine bahsettiğim gibi gayet titizlikle Anayasaya uygun bir şekilde tasarı hazırlanmıştır, onun için teklife katılmıyoruz, reddi gerekir.

Saygılarımla.

HÜSAMETTİN ÇELEBİ (Cumhurbaşkanınca S.Ü.) — Efendim soru sorabilir miyim?

RECAİ KOCAMAN (Artvin) — Sayın Başkan, yanlış işlem yapmayalım lütfen.

BAŞKAN — Efendim bu bir değiştirge önergesi değil, usul müzakeresi de açmadık...

HÜSAMETTİN ÇELEBİ (Cumhurbaşkanınca S.Ü.) — Soru soracağım efendim.

BAŞKAN — Soru mu soracaksınız .. Tamam efendim sorun.

HÜSAMETTİN ÇELEBİ (Cumhurbaşkanınca S.Ü.) — Anayasa ve Adalet Komisyonuna niçin gidemediğini izah saadedinde, ikinci kısım üçüncü bölümün, yani Sosyal ve siyasal haklar, ödevler» bölümünün 64 ncü maddenin kapsamı dışında olduğu söylendi. Doğru. Nitekim birde «Sosyal Hak ve ödevler» beyanında bulunmuşuk; ama o hususların buldukları bölüm dahi, «Temel hak ve ödevler» genel başlığının altındadır ve orada yer alan özgürlüklerin özüne de hiç bir sebeple dokunulamaz. «Özüne bu yasa dokunuyor mu dokunmuyor mu?». Mesele budur. Katılıyorlar mı fikrime, onu soruyorum. Aramızda meseleyi en iyi inceleyecek Komisyon Anayasa ve Adalet Komisyonudur.

Teşekkür ederim.

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Efendim, bu fikre katılmadığımı, nedenini açık açık belirttim. Sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde bahsettim, ayrıca fazladan da o kapsam içerisine giren maddeleri birer birerde açıkladım.

4 ncü bölümde, «Siyasi Haklar ve Ödevler» bölümünde, sade ve sade, zaten benzeri orada görülmüyor. 61 nci madde üzerinde arkadaşlar durdu. 61 nci maddede vergi koyma, harç ve resim koymayla ilgilidir, bununla ilgili hiçbir şey bu tasarıda olmaması nedeniyle katılmıyoruz.

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Bir hususu belirtmek istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Orhan Çalış.

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Şimdi Sayın Komisyon bu konuda Anayasaya uygunluğu durumunu da tetkik etmiş midir? Bu tetkik bütçe ve Plan Komisyonunun görevleri dahilinde midir ve yetkili midirler? Çünkü kendileri Anayasa bakımından da tetkik etmişlerdir. Bu hususu Anayasa bakımından da tetkik etmişler midir? Bütçe ve Plan Komisyonu bir kanunun Anayasaya uygunluğunu tetkik etmeye yetkili midir? Komisyon Başkanından bu hususun cevaplandırılmasını rica ediyorum.

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Sayın Başkan, sayın üyeler;

Önümüze herhangi bir kanun teklifi ve tasarı geldiğinde, evvel emirde prosedüre uygun mudur, değil midir? Bunu tetkik etmek görevimizdir.

Yasa uygun gelmiş midir, bir noksanlığı var mıdır, aksaklığı var mıdır, Meclisteki gelişme süresi içerisinde yasalara aykırı bir durumu var mıdır?.. Bir.

İkincisi; mesele, siyasi temel haklarla ilgili bazı maddelere katılmıyorum. Demin arkadaşlarım dediler ki, Cemiyetler Kanunuyla ilgili hükümler. Cemiyetler Kanunu, siyasi temel haklara girer. O bu yasanın kapsamı olmaz. Herhangi bir yerinde, vergi koyma yerine geçseydi, vergi paketinde olan maddelerden, yasalardan bazıları buraya gelseydi aykırı olduğunu beyan edecektik. Gayet tabii bunları Anayasanın 64 ncü maddesine uygun mudur, değil midir? Komisyon olarak hem benim, hem de her üyenin görevidir. İşte Sayın Ahmet Demir Yüce az evvel kendi görüşlerini beyan etti burada.

Şüpheli gördüğümüz ortamda, tabii yüzde yüz biz bunu bızacak bir merci değiliz, Anayasa Mahkemesi değiliz. Şüpheli ve tereddütlü gördüğümüz bir noktada oluyor bazı şeylerde. O zaman ilgili komisyonlara havale etme zorunluluğu duyarız. Belki o komisyon bize uymayabilir. İle onu bağlayacak bir gücümüz de yoktur; ama tereddüt olmayan noktalarda, Sayın Başkanın da yaptığı gibi, havale ederken baktılar. Biz de Anayasa ve Adalet Komisyonu ile ilgili görmedik, ilgisi olmadığı kanaatindeyiz ve bu şekilde inceledik, sonuca bağladık.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Güven.

RECAİ KOCAMAN (Artvin) — Sayın Başkanım, yanlış bir usul içindeyiz. Kürsiye çıkmaya da gerek yoktur. Şu anda münakaşa edilen, tartışılan önergeyi şu noktada tartışıp sonunda da oylamaya gidemeyiz. İçtüzüğün 23 ncü maddesinin son fıkrası açıktır, tekrar okuyorum:

«Bu havaleye» yani Senato Başkanının ilgili komisiyona tasarımı havalesine Hükümet veya bir Cumhuriyet Senatosu üyesi itiraz etmek isterse, ilk veya sonraki birleşim başında söz alır. Lehçe ve aleyhte konuşacak birer üyeye söz verildikten sonra itiraz işari oyla karara bağlanır.» şeklindedir.

Bu önerge, Anayasaya aykırı olduğundan bahisle Anayasa ve Adalet Komisyonuna havale edilmesini amaçlayan önerge, tümü hakkında müzakere başlamadan önceki noktada verilmeli, bu konu işari oyla halledilmeli, ondan sonra tümü hakkında müzakereye geçmelidir şeklinde söylüyor İçtüzük. Şu anda o önergeyi işleme koyamazsınız. Çünkü, süresi geçtikten sonra verilmiş bir önerge. Lütfen, tümü hakkındaki müzakereler bittiğine göre maddelere geçiş oylayın. İçtüzüğe aykırı bir işlem yapmaya sizin hakkınız yok ve Senatoyu da bu duruma düşürmeye kimsenin hakkı yoktur.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Kocaman, bu konuşmalar yapılırken 23 ncü maddeyi okudum, açıklığını söyledim, süresinin geçmiş bulunduğunu bildirdim. Buna rağmen böyle bir önerge verildi. Bu önergeyi de okutmak zorundaydım, okuttum ve önerge sahiplerinden ilk imza sahibi olan Sayın Çalış'a da «Tüzüğü hangi maddesine göre bunun havalesini istiyorsunuz?» diye sorarken söz aldılar ve fikirlerini açıkladılar.

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Sayın Başkan, zati âlinize bir hususu sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Şimdi, İçtüzüğümüzün 23 ncü maddesinde, Başkanın, gelen tasarı veya teklifleri ilgili komisyona havalesi resen olur. Bu havale Genel Kurulun kararına rağmen bağlayıcı mıdır?... Başka bir komisyona havale etmeye Genel Kurul yetkili değil midir?...

RECAİ KOCAMAN (Artvin) — Süresi içerisinde itiraz edebilirsiniz gayet tabii.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Bu kadar tedirgin olmayın bu kadar büyük meselelerde.

BAŞKAN — Elbetteki yetkilidir efendim. Ama bir de...

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ORHAN ÇALIŞ (Bolu) — Arkadaşlarımız, 30 küsur kanunun ilgili birçok maddesini tetkik ederek, Anayasaya göre bu hususlar hakkında kanun kuvvetinde kararname çıkarıp Hükümete yetki verilmesinin mümkün olmadığını söylediler ve bu hususları Genel Kurula anlattılar. Bu hususları anlattıktan sonra iki konu kahyor;

1. Bu işi biran evvel neticeye bağlamak için sayın Komisyon Başkanı arkadaşımızdan rica ediyoruz; bu hususu bu yönden tetkik edip diğer komisyona havale edilmesi için kendileri geri alabilirler. Ama hiçbir zaman Bütçe ve Plan Komisyonu, kendilerine havale edilmiş olan bir kanunun Anayasaya uygunluk noktası nazarından hareketle mütalaa serdedemezler, bu usulsüzdür. Anayasaya uygun olup olmadığı hususunun tespiti Anayasa ve Adalet Komisyonuna aittir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çalış.

İBRAHİM KİRAZOĞLU (Kayseri) — Sayın Başkan, Sayın Komisyon Başkanının konuşmalarında ufak bir çelişki hissettim, bunu sormaya izin verir misiniz?..

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İBRAHİM KİRAZOĞLU (Kayseri) — Biraz evvel Sayın Başkan konuşurlarken buyurdular ki, «Bu kanunun derpiş ettiği maddelerin esasen çoğu Anayasanın 64 ncü maddesinin kapsamı içindedir.» Buradaki «Çoğu» tabirinden bir mana çıkıyor; demek ki bir kısmı bu kapsamın dışında kahyor. Ben yanlış anlamamışsam bu hususun tanzihini rica ederim. Elhal bu beyan dahi bu hususun Anayasa ve Adalet Komisyonunda incelenmesi gereğini bir kere daha ortaya koyuyor.

BAŞKAN — Herhalde yanlış bir anlama olmuştur...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Öyle bir şey söylemedim efendim. Yalnız, «Vergilerle ilgili olan tek bir şey yoktur» dedim. Anayasanın 64 ncü maddesine uygun hazırlanmıştır ve Anayasaya aykırılık hususu da yoktur.

BAŞKAN — Efendim, Başkanlık komisyonlara havaleye ilgili olan görüşünü söylemiştir. Bir önerge oya konulurken elbetteki biçim ve esas yönünden düşünülerek oy kullanılır. O itibarla, önergeyi okutacağım.

Sayın Başkanlığa

Sıra : 817 sayılı Kamu Yönetiminde ve Harcamalarda Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacı ile Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu tasarısının muhtevası itibarıyla ve ilgili bulunduğu kanunlar göz önüne alınarak ayrıca Anayasa ile de çok yakından ilgisizdir.

Bu sebeple tasarının Anayasa ve Adalet Komisyonunda da görüşülmesi icap ederdi. Tasarının bu

yönden de yeniden ele alınması için Komisyona geri verilmesini arz ve teklif ederiz.

Bohu Elazığ
Orhan Çahş Cahit Dalokay
Kayseri Bilecik
İbrahim Kirazoğlu Mehmet Erdem
İzmir
Süleyman Tuncel

BAŞKAN — Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim,

III. — YOKLAMA

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkanım, Tüzüğün 52 nci maddesine göre ekseriyet yoktur. Yoklama istiyoruz efendim.

(Eskişehir Üyesi Ömel Ucuza, Bilecik Üyesi Mehmet Erdem, İzmir Üyesi Mehmet Münir Daldal, Elazığ Üyesi Cahit Dalokay, Kahramanmaraş Üyesi Adnan Karaküçük yoklama isteminde bulundular).

BAŞKAN — Yok mu efendim?

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Ekseriyet yoktur; yoklama istiyoruz efendim.

BAŞKAN — Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunacağım. Sırada yoklama istenmiş bulunmaktadır.

Kimler istiyor efendim? İsimlerini kâğıt alayım... Sayın Ucuza, Sayın Mehmet Erdem, Sayın Münir Daldal, Sayın Dalokay, Sayın Karaküçük. Yoklama yapılacaktır efendim.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yapılan yoklama sounda yeter sayımızın olduğu anlaşılmıştır.

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

1. — Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki Kanunu Tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu Raporu. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581) S. Sayısı : 817) (1)

BAŞKAN — Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç :

Madde 1 — Kalkınma planı ile yıllık programın uygulanmasında ortaya çıkan darboğazları gi-

dermek, ekonominin iç ve dış dengesini gözetmek, dış kaynaklara bağımlılığı azaltmak, yatırımları hızlandırmak, kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliği sağlamak ve tutumuluğu özendirerek savurganlığı önlemek üzere Bakanlar Kuruluna kanun gücünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. Birinci madde ile ilgili önergeler var, okutuyorum efendim. Yalnız, önergeler uzun olduğundan Sayın Divan Üyesinin oturarak okumasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Yetki Kanunu tasarısının 1 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

İzmir Bohu
Mehmet Münir Daldal Orhan Çahş

Madde 1. — Kalkınma planı ile yıllık programın uygulanmasında yatırımları hızlandırmak için Bakanlar Kuruluna kanun gücünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

(1) 817 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

BAŞKAN — Önergelerin tümünü okutacağım, ondan sonra gerekli işlemi yaptracağım.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Yetki Kanunu Tasarısının 1 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Mehmet Münir Daldal
İzmir

Madde 1. — Yatırımları hızlandırmak üzere Bakanlar Kuruluna Kanun Gücünde Kararname çıkartma yetkisi verilmiştir.

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının birinci maddesinde, «Yatırımları hızlandırmak» sözcüğü geçmektedir. 1978 yılı Bütçe Kanununda ise «Yatırımları hızlandırmak amacıyla Maliye Bakanına yetki verilmiş» bulunmaktadır. Şöyle ki, yatırım harcamalarına ilişkin yetkileri:

Madde 16. — Yıllık programlara ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye yatırım harcaması yapılamaz. Proje ismi zikredilmeyerek ödeneklerin bir proje numarası altında toplu olarak verildiği hallerde bu toplu ödeneklerin hangi projelerde kullanılacağına dair ilgili bakan tarafından onaylanmış programlarda gösterilen işler esas alınır. 1978 yılı Programına ekli yatırım projeleri için programla tahsis edilen ödeneklerden başka ca projeler ve amaçlar için aktarma yapılmaması esastır. Yıllık programa ek yatırım projeler ve amaçlar için aktarma yapılması esastır. Yıllık programa ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişiklikler için 1978 yılı programının uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesine dair kararda yer alan usullere uyulur. Bu hüküm kamu iktisadi teşebbüsleri içinde uygulanmaz.

Madde 18. — b) Maliye Bakanlığı Bütçesinin 930 mali transferler programının 0,9 diğer mali transferler altprogramının 303 yatırımları hızlandırma fonu faaliyetlerindeki ödenekten 1976 yılı programının uygulanması, izlenmesi ve koordinasyonuna ilişkin kararname hükümlerine göre 1976 yılı programına ek olarak kabul olunacak projeleri harcamak üzere genel bütçeli dairelerle, katma bütçeli dairelerin hizmet programlarında mevcut veya yeniden açılacak projelerin ilgili harcama kalemlerine ve Maliye Bakanlığı Bütçesinin 920 iktisadi transferler ve yardımlar programına aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Bu ödenek gerektiğinde Maliye Bakanlığınca bir katına kadar artırılabilir. Ancak, giderlerini kendi gelirleriyle karşılayan veya sadece belli amaçlarla genel bütçeden Hazine yardımı alan katma bütçeli idareler için bu fıkra hükmü uygulanmaz.

1976 mali yılı içinde;

a) Maliye Bakanlığı Bütçesinin 930 mali transferler programının 0,9 diğer mali transferler alt programının 307 yabancı ülkelere verilecek proje kredileri karşılığı faaliyetindeki ödenęi Bakanlar Kurulu kararıyla tespit olunacak yabancı ülkelere açılacak yatırım kredilerine tahsis etmeye,

b) Kredinin verilme şekil ve şartlarına uygulanacak faiz hadleriyle geri ödeme zaman, şekil ve şartlarını tespiti,

c) Bu ödenęi gerektiğinde beş katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 69. — İktisadi Devlet Teşekküllerinin ve diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerinin geçmiş yıllarda ve 1976 mali yılında birbirlerine genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelere, Hazineye, Devlet Yatırım Bankasının ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına olan her çeşit borç ve alacaklarıyla dış borçlarına nakden ve hesaben tahsil veya tediye etmeye veya ettirmeye bu işlemler sonuçlarını gereğine göre Bütçeye gelir veya mevcut veya yeniden açılacak tertiplere yeteri kadar ödenek ve gider kaydetmeye,

Madde 70. — a) 6 . 12 . 1960 tarihli ve 154 sayılı, 12 . 6 . 1963 tarihli ve 350 sayılı ve 26 . 7 . 1965 tarihli ve 691 sayılı, 22 . 5 . 1975 gün ve 1902 sayılı Tahkim Kanunları ile, 5 . 9 . 1963 tarihli ve 325 sayılı Kanun ve 441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Kanununun 27 nci maddesi gereğince doğan Hazine borç ve alacaklarını yukarıdaki muhsup işlemlerinin yapılabilmesi için, yahut yıllık yatırım ve finansman programının gereği olarak ya da küçük meblâğların hesaplardan tasfiyesi amacı ile kısmen veya tamamen erken tahsil ve ödemeye Maliye Bakanı yetkilidir.

d) (a) fıkrasında sözü geçen Tahkim Kanunları dolayısıyla Hazinesinin kamu kuruluşlarına olan borçları Devlet ve istikraz tahvilleri verilmek suretiyle tasfiye olunur. Bunlar içinde geçmiş yıllar vadelerine ait faiz ödemesi yapılmaz ve fıkra gereğince yapılacak mahsup işlemleri sonuçlarına gelir, ödenek ve gider kaydının yapılmasında yukarıdaki (a) fıkrası hükümleri uygulanır.

C) (a) fıkrasında sözü edilen tahkim Kanunları uyarınca yapılan erken ödeme ve mahsup işlem-

leri faizsiz olarak yürütülür. Bu işlemler için geçmiş yıllar vadelerine ait faiz ödemesi yapılmış ve bu kanunların uygulanmasından ötürü Hazineye borçlu olan kurumlardan da faiz aranmaz.

Bu hükümler mevcutken, bu amaçla yetki verilmesine gerek yoktur. Bu nedenle bu sözcüğün metinden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

NEJAT SARLICALI (Balıkesir) — İmza efendim?...

BAŞKAN — Aynı ayrı iki önerge verilmiş bulunmaktadır. Bunların tümünü okuyalım efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun tasarısının birinci maddesinde, yatırımları hızlandırmak, kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliği sağlamak ve tutumluluğu özendirerek savurganlığı önlemek, sözcüğü yer almaktadır. 1978 Mali yılı Bütçesinde bu gayeyi sağlayacak çeşitli yetkiler Maliye Bakanına verilmiş bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır;

Ödenek aktarılmasına ilişkin yetkileri madde 5 Genel Bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idarelerin program, altprogram, faaliyet ve projelerinde yer alan aylık, ücret, kesenek, sosyal yardımlar, ek çalışma karşılıkları, tazminatlar, ödüller ve ödeneklere ilişkin harcama kalemlerinden aynı kuruluş bütçesi içinde olmak şartı ile diğer program, altprogram, faaliyet ve projelerindeki aynı harcama kalemlerine ödenek aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 6. — Genel Bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idarelerin programları arasında yer alan proje ve faaliyetlere ilişkin ödenekleri mali yıl içinde hizmeti yürütecek olan daire ve idarenin bütçesine...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Sayın Başkanım, bu değişiklik teklifi mi?.. Gerekçe. Bu değişiklik teklifi ise, sadece madde okunsun; geçsin. Gerekçe oluyor.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Değişiklik gerekçesi, doğru.

Madde 6. — Genel Bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idarelerin programları arasında yer alan proje ve faaliyetlere ilişkin ödenekleri mali yıl içinde hizmeti yürütecek olan daire ve idarenin bütçesine, ilgili kurumun isteği üzerine veya resen aktarmaya veya buna ilişkin istemleri yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Mali yıl içinde diğer bir daireye veya idareye aktarılan ödeneklerle ilgili hizmetin

yürütülmesiyle bütçesine aktarma yapılan daire veya idare görevlidir.

Madde 13. (a) — Genel Bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idarelerin geçen yıllara ait karşılıklı borçları eski yıllar karşılıkları borçlar faaliyetinden ödenir. Bu faaliyetteki ödeneğin yetmesi halinde,

a) 1977 yılı Bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlar ilgili oldukları program tertiplerindeki ödeneklerinden bu faaliyette,

b) 1928 - 1976 bütçe yıllarına ait olup da, Muhasebe Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zaman aşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar 1978 yılı Bütçesinin ilgili hizmet tertipleri veya 100 kot numaralı personel giderlerine ilişkin harcama kalemleri hariç, aynı veya diğer program tertiplerine dahil ödeneklerden bu faaliyetle Maliye Bakanlığınca aktarılabilecek ödenekten ödenir.

c) Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin Kamu İktisadi Teşebbüslerine, belediyelere veya bunların bağlı teşekküllerine veya şahıslara olan karşılıklı veya karşılıksız eski yıllar ve program uygulama borçları, Maliye Bakanlığı Bütçesine ve bu amaçla konulan ödenekten ilgili daire ve idarenin mevcut veya yeniden açılacak programlardaki tertiplerine aktararak ödenekten ödenir. Bu konudaki gerekli işlemleri yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Ancak, giderlerini kendi gelirleriyle karşılayan veya esas itibarıyla giderlerini gelirleriyle karşılamakla beraber, sadece belli amaçlarla Genel Bütçeden Hazine yardımı alan katma bütçeli idareler için bu madde hükmü uygulanmaz.

Madde 18. a) — Devlet Memurları Kanunu, Üniversite Personel Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve bunların öngördüğü tüzük, yönetmelik ve kararnamelerin gerektirdiği, harcamalar için Maliye Bakanlığı Bütçesinin, 930 mali transferler programının 09 diğer mali transferler altprogramının 301 Devlet Memurları Kanununun ve yönetmeliklerinin gerektirdiği giderler karşılığı faaliyetindeki ödenekten, Genel Bütçeye dahil daire ve katma bütçeli idarelerin hizmet programlarında yer alan 110 aylıklar, 120 sözleşmeli personel, yabancı uzmanları ve yardımcılar ücretleri, 140 sosyal yardımlar, 150 ek çalışma karşılıkları, üniversitelerin gece öğretimiyle ilgili fazla çalışma ücretleriyle konferans ücreti hariç, 160 tazminatlar ve ödüller, 170 ödenekler, harcama kalemlerine ve % 1 ek kar-

şıklarıyla ilgili tertiplere yeteri kadar ödenek aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Gerekliğinde bu ödenek Maliye Bakanınca ihtiyaç nispetinde artırılabilir. Ancak, giderlerini kendi gelirleriyle karşılayan veya esas itibarıyla giderlerini kendi gelirleriyle karşılamakla beraber, sadece belli amaçlarla Genel Bütçeden Hazine yardımı alan katma bütçeli idareler için bu fıkra hükmü uygulanamaz.

b) Maliye Bakanlığı Bütçesinin 930 Mali Transferler Programının 09 Diğer Mali Transferler Alt-programının, 302 Önemli Fiyat Artışlarının Gekirttiği Giderler Karşılığı Faaliyetlerdeki ödeneklerden fiyatlarında önemli artışlar meydana gelmesi nedeniyle Maliye Bakanlığınca tespit olunacak mal ve hizmetlere ilişkin genel bütçeli dairelerden katma bütçeli dairelerin hizmet programlarındaki harcama kalemlerine aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek gerektiğinde Maliye Bakanlığınca dört katma kadar artırılabilir.

c) Maliye Bakanlığı Bütçesinin 930 Mali Transferler Programının 09 Diğer Mali Transferler Alt-programının 303 Yatırımları Hızlandırma Faaliyetindeki ödenekten, 1976 yılı Programının uygulanması, izlenmesi ve koordinasyonuna ilişkin kararname hükümlerine göre uygulanması, izlenmesi ve koordinasyonuna ilişkin kararname hükümlerine göre, 1976 Programına ek olarak kabul olunacak projelere harcanmak üzere Genel Bütçeli Dairelerle Katma Bütçeli İdarelerin hizmet programlarına mevcut veya yeniden açılacak projelerin ilgili harcama kalemlerine ve Maliye Bakanlığı Bütçesinin 922 İktisadi transferler ve yardımlar programına aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, gerektiğinde Maliye Bakanlığınca yeteri kadar artırılabilir; ancak,, giderlerini kendi gelirleriyle karşılayan veya esas itibarıyla giderlerini kendi gelirleriyle karşılamakla beraber, sadece belli amaçlarla Genel Bütçeden Hazine yardımı alan katma bütçeli idareleri için bu fıkra hükmü uygulanamaz.

d) Uluslararası kuruluşlarca dış finansman sağlanan genel ve katma bütçeli kuruluşlarla Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve diğer kamu kuruluşları projelerinin çeşitli nedenlerle yetersiz kalan Türk Lirası giderlerini karşılamak üzere Maliye Bakanlığı Bütçesinin 930 mali transferler programının 09 diğer mali transferler alt programının 308 uluslararası kuruluşlarca dış finansmanı sağlayan projelerin Türk Lirası giderlerini karşılama fonu faaliyetindeki ödenekten, genel ve katma bütçeli kuruluşların hizmet program-

larındaki harcama kalemleriyle Kamu İktisadi Teşebbüslerine ve diğer kamu kuruluşlarına yapılacak transferlerle ilgili olarak Maliye Bakanlığı, bu nedenlerle tasarı metnindeki yukardaki bahsedilen sözcüğün kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

M. Münir Daldal

MUSTAFA FAHRİ DAYI (Manisa) — Sayın Başkan, devam önergemiz vardı.

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum,

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kanun tasarısının birinci maddesinde «Kamu Yönetiminde Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak...» sözcüğü yer almaktadır. Bütçe kanunlarıyla bu amaçla çeşitli yetkiler Maliye Bakanına verilmiş bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Personel Rejimiyle İlgili Yetkileri :

Madde 10. — Kamu İktisadi Teşebbüslerince mali yıl içinde ihdas olunacak memur kadroları ve kadroların değişiklikleri için önceden Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınır. 17.2.1972 tarih ve 7.3.1968 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve bu karara ek olarak çıkarılan kararlar kapsamına giren kadro ihdas ve değişiklikleri için mevcut hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Madde 11. — Genel Bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayeli kuruluşlar mali yılın ilk ayı içinde 1977 mali yılında istihdam edilen devamlı işçi miktarını aşan işçi kadro cetvellerini Maliye Bakanlığına bildiren vize ettirirler. Vize edilen kadro adetlerini aşan devamlı işçi istihdamı için ayrıca mali yıl içinde ilgili kuruluşlarca düzenlenecek işçi kadro cetvellerinin Maliye Bakanlığınca vize edilmesi şarttır. Söz konusu işlem yapılmadan istihdam sözleşmesi yapılmaz. Bu madde hükmü sözleşmeli personel için de uygulanır.

Madde 37. — 1322 sayılı Genel Kadro Kanunuyla kurumlara tahsis edilip, intibak işlemlerinde kullanılmış bulunan kadrolar ile 1971 - 1972 - 1973 - 1974 - 1975 - 1976 - 1977 mali yılları Bütçe Kanunlarının ilgili maddeleri hükümleri uyarınca kurumlara tahsis edilmiş olan kadrolar 1978 mali yılı içinde de geçerlidir.

b) 15.5.1975 tarih ve 1897 sayılı Kanunla, Kanun Hükmünde Kararnamelere göre intibakı yapılan personelin ayhıkları kurumlara tahsis edilen kadrolara müsteniden söz konusu kanun ile kararnamelerin intibak hükümlerine göre tespit edilen dereceleri üzerinden ödenir.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 sayılı Kanun ile eklenen ek geçici maddeleriyle 15 . 5 . 1975 tarih ve 1897 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamelere göre yapılan intibaklarda ortaya çıkacak hatalar veya itirazlar işlemleri ile kazaf mercilerde verilen kararlara göre düzenlenecek, düzeltilmiş intibak formları aylık ödemelerine esas alınır.

c) 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun üçüncü maddesi hükümleri uyarınca alınan 13 . 11 . 1971 tarih ve 7 - 3434 sayılı Kararname ile bu Kararnameyi değiştiren ve değiştirecek olan kararnamelerde yeralan hükümlerin uygulanmasına devam olunur; ancak, her kurum için bu fıkra gereğince mali yıl içinde birden fazla kararname çıkarılamaz.

d) Genel ve Katma bütçeli kurumlar kadrolarında mevcut Merkez Ayniyet Saymanlıklarıyla Maliye Bakanlığına bağlı Saymanlık Müdürlükleri ve sorumlu saymanlıklarda istihdam olunan memurlardan Maliye Bakanlığınca gerekli görölenlerin kadroları, ilgili kurulu, kadrolarından tenkis edilerek Maliye Bakanlığı kadrolarına eklenir.

Bu kadrolarda istihdam olunan memurlardan istekli olanlar müracaatları üzerine bu suretle Maliye Bakanlığına devredilen kadrolara naklen atanarak aynı saymanlık müdürlükleriyle sorumlu saymanlık ve merkez ayniyat saymanlıklarında görevlendirilirler.

f) 12 . 3 . 1964 gün ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleriyle Müesseseler ve İştirakler hakkında Kanunun geçici sekizinci maddesindeki 3 yıllık, 28 . 2 . 1977 tarihine kadar uzatılmıştır.

Madde 37 :

a) Kurumlara tahsis edilmiş bulunan kadrolarda değiştirilmesi gerekli görölenler, söz konusu kadroların boş olması, şahsa bağlı olup iptal edilmesi gereken kadrolardan olmaması ve gereken kadrolardan olmaması ve aralarında 4 dereceden - 4 dahil fazla fark bulunması kaydıyla ilgili kurumun teklifi Devlet Personel Dairesinin de görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca aynı veya diğer bir sınıftan veya değişik derece ve unvanlı kadrolar olarak değiştirebilir. Ancak, geri verilecek veya ihdas edilecek kadrolardan herhangi birinin 1 - 4 derecelere girmesi halinde, değiştirilmesi gerekli görölen kadrolar yukarıda belirtilen kayıtlara uyulmak suretiyle ilgili kurumun teklifi, Devlet Personel Dairesinin ve Maliye Bakanlığının görüşlerine dayanılarak Bakanlar Kurulunca aynı veya diğer bir sınıftan veya değişik dereceli ve unvanlı kadrolardan değiştirilebilir.

Madde 38. — a) Mali yıl içinde aşağıdaki hallerde kadro değişikliği suretiyle kadro temin edilemediği takdirde ilgili kurumun talebi Devlet Personel Dairesinin görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kadro ihdas edilebilir.

a) Kurumlara mecburi hizmet yükümlülüğü bulunanlardan istihdamı gerekli görölenler için,

b) Kurumların durumlarına uygun boş kadrolar bulunmaması halinde askerlik görevinden döneneklerin yeniden atanmalarının yapılabilmesi için,

c) Kanunla ve uluslararası anlaşmalarla kurulması öngörölen ünitelerde istihdam edilecek memurlar için,

d) Beş Yıllık Kalkınma Planının 1978 yılı programında kurulması veya genişletilmesi öngörölen hizmet ünitelerinde veya önceden görölmüş mümkün olmayan zorunlu hizmet genişletilmelerinin gerektirdiği ünitelerde istihdam edilecek memurlar için.

e) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun görev ve unvan değişikliği ile ilgili amir hükümleri gereğince kadro tahsisinin sağlanması için,

f) Genel asayişe ilişkin hizmetlerde istihdam edilecek memurlar ve sözleşmeli personel için,

B) Aşağıdaki hallerde mevcut kadroların iptali suretiyle kadro ihdasına Devlet Personel Dairesinin görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 3 ncü maddesi gereğince şahsa bağlı kadrolarda unvanları 7-3434 sayılı Kararnamede ve ek tadillerinde yer alanların boşalmaları halinde -bu kadroların iptali ile kararnamelerdeki derecelerden kadro temini için 13 . 11 . 1971 tarihli ve 7-3434 sayılı Kararnameye ek karar ile ve bu Kararnameyi değiştiren kararnameler gereğince, kurumlarca eski kadroların iptali suretiyle tahsis edilecek kadrolar için, Cumhurbaşkanlığı, Cumhuriyet Senatosu, Millet Meclisi, hâkimlik ve savcılık meslekleriyle, Devlet Planlama Teşkilatı personeline ait kadro cetvelleri...

Bu nedenle madde metninden «Kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliği sağlamak...» sözcüğünün çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

Sayın Başkanlığa

Yetki kanunu tasarısının «Amaç» maddesi içinde yer alan «Savurganlığı önleme» tavrının kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 1 nci maddesinde, «Yatırımları hızlandırmak» sözcüğü geçmektedir.

Bu hükümler mevcut iken, bu amaçla yetki verilmesine gerek yoktur. Bu nedenle, bu sözcüğün metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Önergeler okundu, dinlediniz. Bu önergelerden bir kısmı, madde metninden bazı cümlelerin, kelimelerin çıkarılmasını, bir kısmı da bazı ilaveler yapılmasını öneriyor.

Komisyon ve Hükümet önergelere katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Bunlardan, önce madde metnini kısaltan ve madde metninden bazı kelimelerin çıkarılmasını isteyen önergeleri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Nasıl olur Sayın Başkan?.. Teker teker oya koymak mecburiyetindediniz. Tasnif ederek 5 - 6 tane önergeyi bir arada oya koymak nasıl oluyor?..

BAŞKAN — Değiştirme önergeleri var, üye arkadaşımız tarafından okundu, dinlediniz. Bu önergeleri kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bu önergeler de kabul edilmemiştir efendim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, bu tutumunuzu lütfen değiştirin. Her önergeyi teker teker oya koymak mecburiyetindediniz. Yapmayın Sayın Başkan; siz geçen hafta da aynı yola girdiniz.

BAŞKAN — Efendim, 1 nci maddeyi, okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1 nci madde kabul edilmiştir.

Bir önerge var, okutuyorum :

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 817 S. Sayılı yetki tasarısının müzakerelerinin ve oylamasının bitişine kadar çalışmalarına devam edilmesine karar verilmesini saygıyla talep ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi   Milli Birlik Grubu

Grup Başkanvekili   Başkanı

Erdoğan Bakkalbaşı   Fahri Özdilek

Cumhurbaşkanınca S. Ü. Grubu Başkanı

Zeyyat Baykara

BAŞKAN — Önergeyi oylarımıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Oturum, müzakereler bitene kadar devam edecektir efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum efendim :

Kapsam :

Madde : 2. — Bu Yetki Kanununa göre çıkarılacak kararnameler;

a) Kaynakların verimli kullanımı ve kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması yönünde düzenlemeler getirilmesi; özellikle belli bir kamu fonu ile en fazla mal ve hizmet sağlanması, mal ve hizmetlerin en az bedelle elde edilmesi, programlanmış hizmetlerin süresinde gerçekleştirilmesi ve doğabilecek kapasite fazlalarının diğer kamu kuruluşlarında değerlendirilmesi ilkelerinin özendirilmesi ve sorumluluklara bağlanması,

b) Kamu harcamalarının tutumluluk anlayışı içinde yürütülmesi ve savurganlığın önlenmesi amacıyla, ödeneklerin gerçek gereksinmelere göre ve yerinde kullanılması ilkelerine etkinlik kazandırılması,

c) İlgili yasalarda öngörülmüş belli parasal sınırların, işlemleri ağırlaştırıcı ve israfa yol açıcı etkilerinin ortadan kaldırılması ve bütçe kanunlarının uygulanmasına işlerlik kazandırılması,

d) Hazine ile kamu idare ve kuruluşları arasındaki parasal ilişkilerde tıkanıklıkların giderilmesi,

e) Kalkınma planlarının ekonomik ve sosyal amaçları doğrultusunda, genel ekonomik koşullara göre toplam üretim ve tüketime dengelenmesi amacıyla fiyatlarda istikrarı sağlayacak yönde önlemler alınması,

İle ilgili olarak 5 nci maddede yer alan konuları kapsar.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen var mı efendim?.. Madde üzerinde söz isteyen yok.

Değiştirge önergeleri vardır, takdim ediyorum :

Sayın Başkanlığa

Yetki kanun tasarısının ikinci maddesinin (b) fıkrasının kaldırılması gerektir. Aynı Kanunun beşinci maddesinin kapsamına ne sebeple girdiği yazılı olduğuna göre bu fıkraya lüzum yoktur.

Gereğini arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu efendim?

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Efendim bu önergeyi oylarınıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Bu kanun tasarısının ikinci maddesiyle verilmek istenen yetki esasen bütçe kanun ve programının uygulanması ve izlenmesine ilişkin kararnamede mevcuttur.

Şöyle ki :

Bütçe Kanununun;

Madde 67. — Kamu ortaklarının ve iştirakçilerinin yeniden düzenleme tedbirlerini gerçekleştirmek, sermaye artırımlarına katılmak, yatırım ve finansman projelerinin gereklerini yerine getirmek amacıyla;

a) Hazinece sermaye artırımlarına katılmasına ve her türlü sermaye paylarının satın alınmasına,

b) Hazinesinin ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin sermaye paylarını diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerine devrettirmeye ve onlar tarafından da devraldirmaya,

c) Kamu İktisadi Teşebbüslerince, Hazinece ikraz edilen meblağları yıllık yatırım ve finansman programına uygun olarak teşebbüslerin ödenmiş sermayelerine mahsup etmeye ve vadelerini uzatmaya,

d) Bu işlemlerin gerçekleşmesi amacıyla gerekli meblağın niteliğine göre, bütçeye gelir ve ödenek ve gider kaydettirmeye,

Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 69. — İktisadi Devlet Teşekküllerinin ve diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerinin geçmiş yıllarda ve 1978 mali yılında birbirlerine genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelere, Hazineye, Devlet Yatırım Bankasına ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına olan her çeşit borç ve alacaklarıyla dış borçlarını nakten veya hesaben tahsil veya tediye etmeye ve ettirmeye; bu işlemler sonuçlarını gereğine göre bütçeye gelir ve mevcut veya yeniden açılacak tertiplere yeteri kadar ödenek ve gider kaydetmeye;

Madde 70. — 6 . 12 . 1960 tarihli ve 154 sayılı, 12 . 6 . 1963 tarihli ve 350 sayılı ve 26 . 7 . 1965 tarihli ve 691 sayılı, 22 . 5 . 1975 gün ve 1902 sayılı

Tahkim Kanunlarıyla, 5 . 9 . 1963 tarihli ve 325 sayılı Kanun ve 441 Devlet Yatırım Bankası Kanununun 27 nci maddesi gereğince doğan Hazine borç ve alacaklarını yukarıdaki mahsup işlemlerinin yapılabilmesi için yahut yıllık yatırım ve finansman programının gereği olarak ya da küçük meblağların hesaplardan tasviyesi amacıyla kısmen veya tamamen erken tahsil ve ödemeye;

Maliye Bakanı yetkilidir.

c) (A) fıkrasında sözü geçen tahkim kanunları dolayısıyla Hazinesinin, kamu kuruluşlarına olan borçları Devlet ve iç istikraz tahvilleri verilmek suretiyle tasfiye olunur. Bunlar içinde geçmiş yıllar vadelerine ait faiz ödemesi yapılmaz ve bu fıkra gereğince yapılacak mahsup işlemleri sonuçlarının gelir, ödenek ve gider kaydının yapılabilmesi yukarıdaki (a) fıkrası hükümleri uygulanır.

(a) fıkrasında sözü edilen tahkim kanunları uyarınca yapılan erken ödeme ve mahsup işlemleri faizsiz olarak yürütülür. Bu işlemler için geçmiş yıllar vadelerine ait faiz ödemesi yapılmaz ve bu kanunların uygulanması dolayısıyla Hazineye borçlu olan kurumlarda da faiz aranmaz.

Bu nedenle maddenin metinden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Bilecik

Mehmet Erdem

Bolu

Orhan Çahş

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılıyor mu efendim?

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan tasarının 2 nci maddesinin (d) fıkrasında «Hazine ile kamu idare ve kuruluşları arasındaki parasal ilişkilerdeki tıkanıklıkların giderilmesi denilmektedir» oysa, 1978 yılı bütçe kanununda bu amacı sağlayıcı maddeler mevcuttur.

Şöyle ki;

Madde 63. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 1978 yılı finansman ihtiyacını karşılamak üzere;

a) Maliye Bakanlığınca tespit edilecek şartlarla özel ek iç istikrazlar tahvilleri çıkarmaya ve Devlet

Yatırım Bankası aracılığı ile 1211 sayılı Kanunun 48 nci madde gereğince sözü geçen kuruluşlara imkân sağlamaya,

b) Aynı amaçla, Kamu İktisadi Teşebbüsleri tarafından çıkarılacak bonolara Hazine kefaleti vermeye ve 1211 sayılı Kanunun 51 nci maddesi uyarınca avans açtırmaya Maliye Bakanı yetkilidir. Bu şekilde çıkarılacak tahvillerin ve Hazine kefaletine haiz bonoların toplamı geçen yılları hariç 7 milyar liradır. Gerekliğinde bu miktarı bir misline kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 62. — 1976 mali yılında Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve benzeri kurumlar ile döner sermayeli kuruluşlara bütçeden yapılacak her türlü ödeme esaslarını Maliye Bakanlığının tespit edeceği harcama programları, gelir tahminleri ve fon tablolarının zamanında Hazineye tevdi edilmesi şartına bağlıdır. Zamanında ya da tatbik edilmekte olan yatırım programlarına uygun olarak tevdi edilmemiş bulunan bilgi, belge ve hesaplara dayalı bütçe yardımı taleplerini yerine getirmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 65. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim ve müdürler ve genel kurullarınca onaylanan 1975 net kârlarıyla eski yıllar kârları ve fevkalade ihtiyaçlarından ödenmiş sermayenin, mahsup edilmeye ve Hazine hissesine isabet eden miktarları bütçeye gelir ve yıllık yatırım ve finansman programları veya genel kurul kararları gereğince sermayelerine mahsup ve kendilerine ikraz edilmek üzere bütçeye ödenek veya gider kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 67. — Kamu ortaklarının ve iştiraklerinin yeniden düzenleme tedbirlerini gerçekleştirmek, sermaye artırımlarına katılmak, yatırım ve finansman projelerinin gereklerini yerine getirmek amaçları ile;

a) Hazinece sermaye artırımlarına katılmasına, her türlü sermaye paylarının satın alınmasına,

b) Hazinesinin ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin sermaye paylarını diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerine devrettirmeye ve onlar tarafından da devraldırmaya,

c) Kamu İktisadi Teşebbüslerince Hazinece ikraz edilen meblağları yıllık yatırım ve finansman programına uygun olarak teşebbüslerin ödenmemiş sermayelerine mahsup etmeye ve vadelerini uzatmaya,

d) Bu işlemlerin gerçekleşmesi amacı ile gerekli meblağın niteliğine göre bütçeye gelir ve ödenek, gider kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 69. — İktisadi Devlet Teşekküllerinin ve diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerinin geçmiş yıllarda ve 1976 mali yılında birbirlerine genel bütçeye dahil daireler ve katma bütçeli idarelere, Hazineye, Devlet Yatırım Bankasına ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına olan her çeşit borç ve alacakları ile dış borçlarını nakten veya hesaben tahsil veya tediye etmeye veya ettirmeye, bu işlemlerin sonuçlarını gereğine göre bütçeye gelir ve mevcut veya yeniden açılacak tertiplere yeteri kadar ödenek ve gider kaydetmeye.

Madde 70. — a) 6 . 12 . 1960 tarihli ve 154 sayılı 12 . 6 . 1963 tarihli ve 350 sayılı ve 26 . 7 . 1965 tarihli ve 691 sayılı 22 . 5 . 1975 gün ve 1902 sayılı tahkim kanunları ile 5 . 9 . 1965 tarihli 325 sayılı Kanun ve 441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Kanununun 27 nci maddesi gereğince doğan Hazineye borç ve alacaklarının yukarıdaki mahsup işlemlerinin yapılabilmesi için yahut yıllık yatırım ve finansman programlarının gereği olarak ya da küçük meblağlarının hesaplardan tasfiyesi amacı ile kısmen veya tamamen erken tahsil etmeye ve ödemeye Maliye Bakanı yetkilidir.

b) (a) fıkrasında sözü geçen tahkim kanunları dolayısıyla Hazinesinin kamu kuruluşlarına olan borçları Devlet iç istikraz tahvilleri verilmek suretiyle tasfiye olunur. Bunlarda geçmiş yıllar vadelerine ait faiz ödemesi yapılmaz ve fıkra gereğince yapılacak mahsup işlemlerinin sonuçlarının gelir, ödenek ve gider kaydının yapılmasına yukarıdaki (a) fıkrası hükümleri uygulanır.

c) (a) fıkrasında sözü edilen tahkim kanunları uyarınca yapılan erken ödeme ve mahsup işlemleri faizsiz olarak kanunları uyarınca yapılan erken ödeme ve mahsup işlemleri faizsiz olarak yürütülür. Bu işlemleri için geçmiş yıllara ait faiz ödemesi yapılmaz ve bu kanunların uygulanmasından dolayı Hazineye borçlu kurumlardan da faiz alınmaz. Bu maddeler muvacesinde söz konusu fıkraya ihtiyaç yoktur.

Bu nedenle metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — 2 nci madde ile ilgili olarak verilen değişikliğe önergesine Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet katılmıyor.

Değiştirge önergesini oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacı ile alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkındaki yetki kanun tasarisının 2 nci maddesinin (b) fıkrası hükmünün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

M. Münir Daldal

Gerekçe : Tasarının 2 nci maddesinin (b) fıkrasında yer alan kamu harcamalarının tutumluluk içinde yürütülmesi ve savurganlığın önlenmesi amacı ile ödeneklerin gerçek gereksinmelere ve yerinde kullanılması ilkelerine etkinlik kazandırılması hükmünün tasarı metninde yer almış olması bütçe kanunları muvacehesinde anlamsız ve Meclislerin iradesi yönünden de son derece sakıncalı bir mahiyet arz etmektedir. Şöyle, 2143 sayılı Bütçe Kanununun bütçe politikası ve mali kontrol başlıklı 9 ncu maddesinde aynen, Maliye Bakanı genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli dairelerde harcamalarda tasarrufu sağlamak, tutarlı, dengeli ve etkili bir politika yürütmek amacı ile gelir ve giderlere ilişkin kanun, yönetmelik ve kararnamenin uygulamalarını düzenlemek üzere gerekli tedbirleri almaya, standartları tespitte ve tazyitler koymaya yetkilidir.

Giderlerinin yarısından fazlası hazine yardımları ile karşılanan ve fakat katma bütçeli idareler durumunda bulunmayan özel kanunlarla kurulmuş kamu kuruluşlarının hizmet programlarını yıl içinde düzenlemeye ve bunlar için harcamalar ve istihdam esasları yönünden gerekli standartları tespitte ve tazyit koymaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Bu madde hükmü özel idareler, belediyeler, döner sermayeli kuruluşlarla, Kamu İktisadi Teşebbüsleri hakkında da uygulanır. Keza aynı kanunun 10 ncu ve 11 nci maddelerinde Kamu İktisadi Teşebbüslerince ihdas olunacak memur kadroları ve kad-

ro unvanları değişikliği için önceden Maliye Bakanının uygun görüşü alınır.

17 . 2 . 1972 tarih ve 7-3-1968 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ve bu karara ek olarak çıkarılacak kararlar kapsamına giren kadro ihdas ve değişiklikler için mevcut hükümlerin tatbikine devam olunur.

Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayenin kuruluşları mali yılın ilk iki ayı içinde 1977 mali yılında istihdam edilen devamlı işçi miktarını aşan işçi kadro cetvellerini ilgili bakanlığın tasvibi alınmak suretiyle Maliye Bakanlığına bildirerek vize ettirilir.

Vize edilen kadro adetlerini aşan devamlı işçi istihdamı için ayrıca mali yıl içinde ilgili kuruluşlarca düzenlenecek işçi kadro cetvellerinin Maliye Bakanlığınca vize edilmesi şarttır.

Bu maddede «X sözleşmeli personel ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri personeli hakkında da uygulanır» hükmü yer almaktadır. Bu hükümlerden açıkça anlaşılacağı üzere bütçe kanunumuz tasarruf bir bütçe politikasının uygulamaya konulması için gerekli tedbirler almaya ve tazyitler koymaya Maliye Bakanlığının yetkili kılınmıştır.

Sayın Demirel Hükümetince hazırlanan 1978 yılı Bütçe Kanununun metninde aynen yer alan bu hükümler esasen mevcut iken, sanki ilk defa böyle bir uygulamaya gidiliyormuş gibi yeni bir hüküm getirmek son derece yersizdir. Kaldı ki aynı maksatla Bütçe Kanununun ödeneklerinin serbest bırakılmasına ilişkin maddesi ile, kaldı ki, aynı maksat bütçe kanunun ödeneklerinin serbest bırakılmasına ilişkin maddesiyle de sağlanabilir.

Tasarrufu bir harcama politikasını uygulanması için bütçe kanunu ile Hükümet, Maliye Bakanlığına gereken yetkiyi istediği şekilde vermiştir.

Ayrıca, Yüce Meclislerin vermiş bulunduğu ödenekler üzerine bütçe kanununda yer alan hükümlerin de ötesinde tasarrufta bulunmak Meclislerin yarıdılışına uygun düşmez. Aksi takdirde, Meclislerin bu konudaki Anayasal hakları zedelenmiş olur.

Yukarıda kısaca ifade olunan nedenlerle, tasarının 2 nci maddesinin (b) bendi hükmünün tasarıdan çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN — 2 nci maddeden (b) bendinin çıkarılmasıyla ilgili olarak verilen değiştirge önergesine Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2 nci maddeyi okuduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

İlkeler :

Madde 3. — Bakanlar Kurulu 1 nci madde ile verilen yetkileri kullanırken; kalkınma planında öngörülen ilkelere, özellikle hızlı ve dengeli kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla, darboğazların giderilmesine ve kamu yönetiminin etkinlik ve verimliliğe yöneltilerek savurganlıktan kurtarılmasına öncelik verir.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz isteyen var mı efendim?.. Yok.

3 ncü madde ile ilgili olarak önergeler var okutacağım efendim. Önergelerin bir kısmı, 113 ncü maddede olduğu gibi, çıkarılma isteği, bir kısmı değiştirilme, bir kısmı da ilave şeklindedir. Bu sırayı takip edeceğiz.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Bu kanun tasarısının 3 ncü maddesiyle verilmek istenen yetki, esasen Bütçe Kanunu ve programının uygulanması ve izlenmesine ilişkin kararnamede mevcuttur.

Söyle ki, Bütçe Kanununun :

Madde 13. — Genel bütçeli dairelerle katma bütçeli idarelerin geçen yıllara ait karşılıklı borçları eski yıllar karşılıklı borçlar faaliyetinden ödenir.

Bu faaliyetteki ödeneğin yetmemesi halinde 1977 yılı bütçesindeki tertibinde karşılığı bulunan borçlarla ilgili oldukları program tertiplerindeki ödeneklerinden bu faaliyeti 1928 - 1976 bütçe yıllarına ait olup Muhasebe-i Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zaman aşımına uğramış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar 1978 yılı bütçesinin ilgili hizmet tertipleri ve 100 kot numaralı personel giderlerine ilişkin harcama kalemleri hariç, aynı ve diğer program tertiplerine ait ödemelerden bu faaliyete Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin Kamu İktisadi Teşebbüslerine, belediyelere veya bunlara bağlı teşekküllere veya şahıslara olan kar-

şılıklı veya karşılıksız eski yıllar ve program uygulama borçları Maliye Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenekten ilgili daire veya idarede mevcut veya yeniden açılacak programlara, ki, tertiplerine aktarılacak ödenekten ödenir.

Bu konuda gerekli işlemleri yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir, ancak giderlerini kendi gelirleriyle karşılayan ve esas itibarıyla giderlerini kendi gelirleriyle karşılamakla beraber sadece belli amaçlarla genel bütçeden Hazine yardımıyla katma bütçeli idareler için bu madde hükmü uygulanmaz.

Madde 14. — Maliye Bakanlıği bütçesiyle katma bütçelerde yer alan Emekli Sandığına ödemeler ve ilama bağlı borçlar faaliyetlerindeki ödeneklerin yetmemesi halinde bu ödenekleri artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 53. — 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 80 ncü maddesinde yazılı ödemeleri zamanında yapabilmek ve tahsilatının göstergesi 80 ncü maddesinde yazılı idameleri zamanında yapabilmek ve tahsilatın göstereceği mevsimlik dalgalanmalardan bu ödemelerin olumsuz yönde etkilenmesini önlemek amaçlarıyla mali yıl içinde gerçek ve tüzelkişilere en çok bir yıl vadeli Hazine bonoları satmaya, gerektiğinde bu bonoları satınalmaya, satılacak Hazine bonolarının satış şartlarını ve miktarlarını tespite, 1211 sayılı Kanunun 50 ncü maddesi esaslarına göre Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasından kısa vadeli avans almaya Maliye Bakanı yetkilidir.

Madde 54. — 3 ncü maddede tespit edilen miktara kadar iç istikrar akdine Maliye Bakanı yetkilidir. Çıkarılacak tahvillerin faiz nispeti, ihraç fiyatı, itfa süresi ve diğer şartları Maliye Bakanlıği tarafından tespit olunur. Tahvillerin faiz ve bedelleriyle bunlarla ilgili ödemeler ve istikraza ilişkin bütün işlemler her türlü vergi ve resimden muafır. Bu tahviller kamu kurumlarının yapacakları artırma ve eksiltme ve sözleşmelerde teminat olarak Hazinece satılan Milli Emlak bedellerinin ödenmesine itibari değeri üzerinden kabul olunur. Bu madde gereğince çıkarılacak Devlet tahvilleri, isteyenleri adına tahvillerin taşıdığı şartlarla bankalarda hesap açılmak suretiyle de ihraç olunabilir. Bu tahvil ihracının şekil ve şartları Maliye Bakanlıği tarafından tespit olunur. Yeniden iç borçlanma tahvillerine uygulanacak faiz oranı, Hazinece ihraç olunmuşsa, halen tedavülde bulunan Devlet İç İstikraz Tahvillerine de uygulanır.

Madde 55. — Yabancı devletler, uluslararası kurumlar veya yabancı banka veya kurumlarla yapıla-

cak anlaşmalar gereğince belli hizmetler, taahhütler, yatırımlar veya projeler için sağlanacak yahut yardımlarla, program ve proje kredisi olarak mali yıl içinde elde edilecek imkânların Türk lirası karşılıkları ve malzeme ve hizmet bedellerini bir taraftan bütçede gelir diğer taraftan ilgili dairelerin bütçelerinin özel tertiplerine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. İlgili daireler bütçelerine ödenek kaydedilen miktarlardan yılı içinde harcanmayan bakiyeler, ertesi yıla yukarıdaki esaslara göre devrolunur.

1977 ve daha önceki yıllarda aynı maksatlarla temin edilmiş bulunan Türk lirası karşılıklarıyla malzeme ve hizmet bedelleri hakkında yukarıda yazılı esaslar dairesinde işlem yapılabilir.

B) Yabancı devletler veya uluslararası kurumlardan anlaşmalar gereğince sağlanarak genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idareler bütçelerinde gereğince sağlanarak, genel bütçeye dahil idareler ve katma bütçeli idareler bütçelerinde yer alan proje kredileri karşılıklarında daha fazla kredi kullanma imkânı hâsıl olduğu takdirde fazla kredi imkânlarının ilgili daire bütçelerinin (B) cetveline gelir ve gider bütçesinin ilgili tertibine ödemek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir. Yabancı devletler ile uluslararası kurumlarla yapılmış ve yapılacak anlaşmalar hükümlerine göre Hükümetimiz ile bu devlet veya kurumlar tarafından sarf, mahal ve gayesinin müştereken tespiti mükerrer meblağı ve söz konusu anlaşmalar ahkâmının tatbiki dolayısıyla sarfı gerekecek parayı yabancı devlet, kuruluş ve uluslararası kurumlardan sağlanmış veya sağlanacak hibe yardımlarıyla proje veya program kredilerinin hasıl ettiği ve edeceği Türk lirası karşılıklarından.

Bu nedenlerle maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımla.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Maddenin metinden çıkarılmasını isteyen önergeye Hükümet katılıyor mu?

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Katılmıyor.

Önergeyi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarısının ilkelereyle ilgili 3 ncü maddesinin kalkınma planında öngörülen ilkelere ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

Gereke : Bilindiği üzere iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmanın planlı olacağı Anayasa emridir 91 sayılı Devlet Planlama Teşkilâtı Kuruluş ve görevleri hakkındaki Kanununun 2 nci maddesinin (c) fıkrasında Hükümetçe kabul edilen hedefleri gerçekleştirecek uzun ve kısa vadeli planları yapmak Devlet Planlama Teşkilâtının görevidir.

Aynı kanununun 14 ncü maddesi uzun vadeli planın Başbakanlığa sunulmasından itibaren bir hafta içerisinde Yüksek Planlama Kurulu toplanır. Kurul planı inceleyerek kabul edilmiş bulunan anahedeflere uygun olup olmadığını bir raporla Bakanlar Kuruluna bildirir. Plan Bakanlar Kurulunda incelenerek kabul edildikten sonra teşrii organın tasvibine arz olunur.

Yukarıda arz olunan prosedür dahilinde hazırlanan ve teşrii organın tasvibine sunulan kalkınma planı ilkelerine öncelik verilmesi esasen zorunludur.

Hal böyleyken, görüşülmekte olan tasarıda yer alan, planda öngörülen ilkelere öncelik tanınması şeklindeki bir ifadeye gerek yoktur. Bu nedenle söz konusu ibarenin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN — Okunmuş bulunan değiştirge önergesine Hükümet ve komisyon katılıyor mu?

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3 ncü maddeyi okunduğu şekliyle oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3 ncü madde kabul edilmiştir.

Yetki Süresi :

Madde 4. — Bakanlar Kuruluna 1 nci madde ile verilen yetkiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl geçerlidir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı efendim?... Yok.

Bir önerge var okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Yetki kanun tasarısının 4 ncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederim.

İzmir

Münir Daldal

Madde 4. — Bakanlar Kuruluna 1 nci madde ile verilen yetkiler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aydır.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum efendim. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4 ncü madde kabul edilmiştir.

5 nci maddeye geçeceğiz efendim. Yalnız 5 nci maddede bir baskı hatası olmuş, bu açıkça görülmektedir. (b) Bendinden sonra (h) ve (j) bentleri girmiş. Bunlar çıkartılacak yerine konacak, buraya başka yerde girmiş bulunan (h) ve (c) bentleri konacak.

Bu şekliyle okutuyorum:

Yetki Kapsamına Giren Konularla, Kaldırılacak, Değiştirilecek ve Yeniden Düzenlenecek Hükümler :

Madde 5. — Bu Kanuna göre çıkartılacak kanun gücündeki kararnamele:

a) 26.5.1927 tarih ve 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 22, 24, 28, 29, 31, 32, 37, 56, 59, 62, 64, 83, 84, 86 ve 92 nci maddeleri ile 25.1.1965 tarih ve 527 sayılı Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere Dair Kanunun 1 nci maddesi;

h) 2.6.1934 tarih ve 2490 sayılı Artırma, Ek-siltme ve İhale Kanununun 2, 5, 7, 14, 16, 19, 25, 27, 36, 37, 41, 46, 50, 60 ve 66 ncü maddeleri ve 6150 sayılı Kanunla eklenen ek madde; 10.9.1960 tarih ve 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye, Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanunun 10 ncü maddesi ile 30.4.1946 tarih ve 4876 sayılı Kanun;

e) 10.2.1954 tarih ve 6245 sayılı Harcıralı Kanununun 33, 47 ve 49 ncü maddeleri ile 31.7.1970 tarih ve 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 7 nci maddesi;

d) 27.6.1963 tarih ve 261 sayılı İhracatı Geliştirmek Amacıyla Vergilerle İlgili Olarak Hükümetçe Alınacak Tedbirlere İlişkin Kanunun 1 nci maddesi ile 14.5.1964 tarih ve 474 sayılı Gümrük Kanununa Bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanunun 2 nci maddesi;

e) 7.3.1954 tarih ve 6327 sayılı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki 202 sayılı Kanun ile 21.5.1955 tarih ve 6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 6 ncü maddesi;

f) 2.2.1941 tarih ve 4060 sayılı Yüzdebeş Faizli Hazine Tahvilleri İhracına Dair Kanunun 1, 4 ve 9 ncü maddeleri;

g) 18.1.1943 tarih ve 4353 sayılı Maliye Bakanlığının Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine Dair Kanunun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 ncü maddeleri ile 24.7.1940 tarih ve 3904 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat Kanununun 8 nci, 7.6.1949 tarih ve 5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş Kanununun 10 ncü, 11.2.1950 tarih ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 32 nci, 18.12.1953 tarih ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunun 35 nci, 25.2.1956 tarih ve 6686 sayılı Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunun 6 ncü, 27.6.1956 tarih ve 6760 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü Vazife ve Teşkilatı Hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesi;

h) 16.7.1945 tarih ve 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 344 ve 2158 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesi;

i) 29.6.1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 288 nci maddesi;

j) 23.6.1958 tarih ve 7129 sayılı Bankalar Kanununun 4, 6, 14, 26, 28, 31, 38, 39, 44, 45, 46, 48, 50, 54, 60, 61, 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75 ve 76 ncü maddeleri;

k) 12.1.1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanununun 631 sayılı Kanunla değişik 12 nci maddesi;

l) 12.3.1964 tarih ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ile Müesseseleri ve İştirakleri Hakkındaki Kanunun 3, 7, 8 ve 36 ncü maddeleri;

m) 14.7.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1897 sayılı Kanunla değişik 43, 146 ve ek geçici 20 nci maddesi.

27.7.1977 tarih ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun , 3.7.1975 tarih ve 1923 sayılı Kanunla değişik 137 nci maddesi; 8.7.1971 tarih ve 1425 sayılı Kanuna ekli ve 3.7.1975 tarihli ve 1922 sayılı Kanunla değiştirilen «Emeklilik Gösterge Tablosu», 5434 sayılı Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen, ek 4 nci ve geçici 3 nci maddeleri ile 1922 sayılı Kanunla değiştirilen ek 5 nci madde;

n) Genel ekonomik dengenin sağlanmasında gelirler politikasının oluşturulması için Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunmak üzere, konu ile ilgili tüm kuruluş temsilcilerinin katılacağı bir Danışma organının kurulması;

o) Devlet tarafından temel mallara yapılan zamlar nedeniyle oluşan fiyat farklarının Hazine nezdinde açılacak özel bir fon hesabına aktarılması ve bu fonun, fiyatların ayarlanmasında kullanılması;

p) Yukarıdaki bentlerde yer alan; 1050 sayılı Kanunun 24, 62, 64, 83 ve 84 nci, 2490 sayılı Kanu-

nun 2, 5, 7, 16, 19, 41, 46 ve 50 nci, 4353 sayılı Kanunun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 nci, 3904 sayılı Kanunun 8 nci, 5433 sayılı Kanunun 10 ncu, 5539 sayılı Kanunun 32 nci, 6200 sayılı Kanunun 35 nci, 6686 sayılı Kanunun 6 nci, 6760 sayılı Kanunun 14 nci maddelerindeki parasal sınırların günün koşullarına uygun biçimde yılları Bütçe Kanunlarında (1978 mali yılı için Bakanlar Kurulunca) belli edilmesi;

r) 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 5, 9, 10 ncu maddeleri ve geçici 3 nci maddesi;

İle ilgili hükümleri içerir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı efendim?.. Yok.

Bu madde üzerinde de bir hayli değişik öneriler var; gerekçeli olarak belirtilmiş.

Efendim saat 20,30'da toplanmak üzere Birleşime ara veriyoruz.

Kapanma saati : 19,30

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 20,30

BAŞKAN : Başkanvekili Fevzi H. Esatoğlu

DİVAN ÜYELERİ : Mehmet Bilgin (Bingöl), Mustafa Çelik (Afyonkarahisar)

BAŞKAN — 74 nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

5 nci madde ile ilgili olarak öneriler verilmişti. Şimdi bunları maddedeki bentlerin sırasıyla okutturacağım.

HÜSEYİN ATMACA (Denizli) — Sayın Başkan, önerge sahipleri yok, okutturamazsınız.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarisının 5 nci maddesinin (a) fıkrasında yer alan hükmün bu kadar geniş kapsamlı bir değişikliğin bir kararname ile yapılması Anayasamıza aykırıdır.

Bu nedenle bu maddelerin metinden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Komisyon katlıyor mu efendim.
BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI
HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katlıyor mu?
İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.
5 nci maddenin (a) fıkrasında yer alan hükmün metinden çıkarılması hakkındaki önergeyi oylarıma sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki kanunu tasarısının 5 nci maddesinin (a) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyorlar.

(a) bendi ile ilgili önergeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki kanunu tasarısının 5 nci maddesinin (a) fıkrasında yer alan hükmün 22 nci maddesi hariç, madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyor.

(a) bendi ile ilgili olan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alın-

cak ekonomik ve mali önlemler hakkındaki Yetki kanunu tasarısının 5 nci maddesinin (a) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

Gerekçe :

1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun ilgili hükümlerinde şu hususlar yer almaktadır:

Madde 22. — Devlet emvalinden sarfiyatı müstelzim olacak surette evrak tasnif edenlerle alınmayan eşya ve levazımı tesellüm etmiş gibi gösterenler ve vücudu olmayan inşaat ve imalat için keşif evrakı tanzim eyleyenler ve bu evrak ile mümasili evrakı tahakkukiye ve sübutiyeyle bilerek imza veya tasdik etmiş bulunanlar hakkında fiillerinin mahiyetine göre Ceza Kanunu hükümleri tatbik olunur. Şu kadar ki, bu e'âl, Devlete ait bir hizmet ve teşebbüsün ifa ve ikmalî gibi hüsnüniyete makrûn bir sebepten mümbais olduğu ve hizmet ifa olunmuş veya mal tesellüm edilmiş bulunduğu takdirde faillerinin birer aylık muhassasat cezaen kat ve tekerrüründe mükerrerleri memuriyetten ihraç olunur.

Madde 24. — (Değişik 6537, 15.4.1955) devlete ait gayri menkul emvalden 1 500 000 lirayı mütecaviz kıymeti olanlarla harp gemilerinin satılması kanunu mahsus istisnaline mütevakıftır. Kıymeti harbiyesini zayi edip bir daireye tahsis ve itası lâzım gelen gemiler bu hükümden müstesnadır.

Madde 28. — Her seneyi maliyede devletçe istifa olunacak varidat ile tediye edilecek masarîf Muvazenei Umumiye Kanunu ile tayin olunur.

Madde 29. — Muvazenei Umumiye Kanunu bir metinden ve aşağıda yazılı cetvellerden tereküp eder.

- Cetveli masarîf tahsisatını,
- Cetveli varidat tahsisatını,
- Cetveli varidat emvalinden her birinin müstend oldukları kavanın ve nizamâtı,
- Cetveli 74 nci madde mucibince tediye eden evvel Divanın vizesinden müstesna tutulacak olan masarîfi mukanniye,

b) Cetveli hidematı vataniye tertibinden kanun ile muhassas maaşların müfredatını ve cetveli gelecek senelere sari mukavelât akdine kanunen mezu niyet verilen hizmetlerin ünvanını ve cetveli maliye bütçesine bazı ihtiyat tahsisatından devair bütçelerine mukdi necaz tertipleri ihtiva eder.

Madde 31. — Masraf cetvelleri daireler ve fasıllar üzerinde tertip olunur. Birinci alâkadar ve istilzam eden masarîf envai bir fasıl teşkil eder.

Madde 86. — Her mutemet aldığı avans kredilerinden sarf ettiği meblâğa ait evrakı müsbiteyi üç ay zarfında muhasebeciye vermeye mecburdur. Bu müddet zarfında ibraz olunacak evrakı sarfiye muhteviyatı kadar yeniden avans veya kredi itası caizdir. Bu yolda mahsup muamelesi ifa olunmadıkça aynı iş için yeniden avans veya kredi verilemez. Mutemet işin hitamını müteakip avans ve kredi bakiyesini iade ve iptale mecburdur.

Madde 92. — Senei maliyenin hitamına kadar tediye olunmadığı gibi emanet hesabına dahi alınmayan düyün, seneleri bütçelerindeki tertiplerinde karşılığı bulunmak şartıyla, beş sene nihayetine kadar aşağıdaki hükümler dairesinde tesviye olunur.

A) Bütçe senesinin gayesinden itibaren bir sene zarfında tahakkuk eden düyün yeni sene bütçesinde mevcut (geçen sene düyünü) fashından tesviye olunur. Ancak bu fasla mevzu tahsisat kifayet etmediği takdirde 48 nci madde mucibince muamele ifa olunur.

B) Mütehakkak düyünden yukarıki fıkra hükmüne girmeyenler her daire bütçesinde mevcut (eski seneler düyünü) fashında bulunan tahsisattan tediye olunur.

C) (1552 sayılı Kanunla eklenen bu fıkra 9 Haziran 1936 tarihli ve 3010 numaralı Kanunun 2 nci maddesiyle kaldırılmıştır.)

Bu kadar geniş kapsamlı bir değişikliğin kararname ile yapılması Anayasamıza aykırıdır. Bu nedenle bu maddelerin metinden çıkarılması gerekir.

BAŞKAN — 5 nci maddenin (a) bendiyle ilgili olarak değiştirge önergesine komisyon katılıyor mu efendim?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyor efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet de katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunacağım. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

5 nci maddenin (b) bendinin metinden çıkarılması hakkında iki tane önerge var. Bunları ayrı ayrı okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan, kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği

sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanun tasarı-sının 5 nci maddesinin (b) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir Senatörü

Mehmet Münir Daldal

Gerekçe :

2490 sayılı Kanunla ilgili hükümlerinden aşağıdaki hususlar yer almaktadır.

Madde 2. — İhaleye girebilmek için aranacak kanuni ikâmetgâh sahibi olma, teminat ve istenilen belgeleri ibraz etme, yabancı tebasına girme şartları belirtilmiştir.

Madde 5. — Şartnamelerin satış bedeli tanzim edilir.

Madde 7. — İhalenin ilan keyfiyeti düzenlenmektedir.

Madde 14. — İlanın usulsüz olarak yapılmasının sonuçları ele alınmaktadır.

Madde 16. — Muvakkat teminat hadleri gösterilmektedir.

Madde 19. — Muvakkat teminatın inşa ve tamir işlerinde kati teminata çevrilmesi, ihale bedelinin % 20'sini aşan işlerde müracaat olunacak yol ifade olunmaktadır.

Madde 25. — İhalenin yapılmasından sonra mukavele yapılması ve ihaleye katıyet kazandırmak için yapılacak işler hakkında.

Madde 27. — Taahhüt ve mukavele usulüne uygun olarak ikmal olunduktan sonra kati teminatın iade edileceği hakkında.

Madde 36. — İhale zarflarının açılış şekil ve usulü hakkında uygun bedel esası.

Madde 41. — Açık artırma ve eksiltme kapsamı hakkında.

Madde 46. — Pazarlık usulü hakkında.

Madde 50. — Emanet usulü.

Madde 60. — Teminat mektuplarının limitleri hakkında.

Madde 66. — Resmi daireler arasında artırma veya eksiltme bedel takdiri suretiyle olur.

Ek Madde — 15.7.1953 tarih ve 6150 sayılı Kanun ile Bayındırlık Bakanlığınca lüzum görülecek olan işler ilgili vekilce pazarlıkla yapılabilir.

4876 sayılı Kanunun, 2490 sayılı Kanunun 41, 46 ve 50 nci maddelerinde kayıtlı miktarlar olağanüstü hâik ve süresince üç katına çıkarılır.

Bu maddelerde değişiklik yapılması kararname ile değil, kanunla yapılması gerekir.

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki kanunu tasarisının beşinci maddesinin (b) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkarılması arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Aynı mahiyette olan ve 5 nci maddenin (b) bendinin madde metninden çıkarılması hakkındaki iki önergeye komisyon katılıyor mu efendim?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergelere komisyon ve Hükümet katılmıyorlar. İki önergeyi birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Başka bir önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 5 nci maddesinin (b) fıkrasında yer alan hükmün 14, 16, 19 ve 25 nci maddelerine ilişkin bölümün metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 5 nci maddesinin (b) fıkrasında yer alan 2490 sayılı Kanunun 16, 19 ve 25 nci maddelerinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Bu iki önerge de aynı mahiyette. Önergelere komisyon katılıyor mu efendim?

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergelere komisyon ve Hükümet katılmıyorlar. Önergeleri oylarınıza sunuyorum. Ka-

bul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Beşinci maddenin (b) bendiyle ilgili bir önerge daha var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 5 nci maddesinin (b) fıkrasında yer alan 2490 sayılı Kanunun 46, 50, 60 ve 66 nci maddelerinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon Hükümet katılmıyor.

Okunan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Beşinci maddenin (b) bendi ile ilgili bir önerge daha var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 5 nci maddesinin (b) fıkrasında yer alan 2490 sayılı Kanunun 27, 36, 41 ve 46 nci maddelerinin madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve Hükümet katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Beşinci maddenin (d) fıkrasıyla ilgili önergeler var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mil-

li önlemler hakkında yetki kanunu tasarısının 5 nci maddesinin (d) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Önergeye komisyon katılıyor mu efendim?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve Hükümet katılmıyor.

(d) bendinin metninden çıkartılması hakkındaki önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(d) bendinin birinci bölümünün metninden çıkarılması hakkında aynı mahiyette iki önerge var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlılığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarısının 5 nci maddesinin (d) fıkrasında yer alan hükmün birinci bölümünün madde metninde çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlılığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarısının beşinci maddesinin (d) fıkrasında yer alan hükmün birinci bölümünün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Okunan önergeye Komisyon katılıyor mu?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Okunan önergeye komisyon katılmıyor, hükümet katılmıyor.

5 nci maddenin (d) fıkrasının 1 nci bölümünün madde metninden çıkarılması hakkında aynı mahiyette iki önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

(d) Bendinin ikinci bölümünün madde metninden çıkarılması hakkında bir önerge var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan Kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlılığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanun tasarısının 5 nci maddesinin (d) fıkrasında yer alan hükmün ikinci bölümünün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — 5 nci maddenin (d) bendinin ikinci bölümünün madde metninden çıkarılması hakkındaki önergeye komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (e) fıkrasının metninden çıkarılması hakkında bir önerge var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlılığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanun tasarısının 5 nci maddesinin (e) fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

Münir Daldal

Bolu

Orhan Çahş

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görülmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlılığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanun tasarısının 5 nci mad-

desinin (e) fıkrasının madde metninde çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

Gereke : Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarısının (e) fıkrasında yer alan 7 . 3 . 1974 tarih ve 6327 sayılı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Kanununa bir madde eklenmesi hakkında 202 sayılı Kanunda aynen «Ortaklık veya ortaklığın sermayelerinin yarısından fazlasına sahip bulunduğu şirketler Bakanlar Kurulu kararıyla ceman 300 milyon liraya kadar istikrar akdedebilirler.

Ortaklık ile ortaklığın sermayesinin yarısından fazlasına bulunduğu şirketlerin bu maksatla vereceği bonolara kefalet etmeye Maliye Bakanı yetkilidir» denilmektedir.

Keza, ayrı fıkrada yer alan 21 . 5 . 1955 tarih ve 6623 sayılı Türk Havayolları Anonim Ortaklığı Kanununun 6 ncı maddesinde ise, «Tahvilat madde 6, 12, 6959-735, tahvilat madde 6, 12, 6959, 7359 Anonim ortaklık. Hazine kefaletiyle tahvil çıkarılabilir. Tahvillerin ihraç şekil, müddet ve şartları Maliye Vekâletinin muvaffakatı ile tespit olunur. Anonim ortaklığın aksedeceği kısa ve uzun vade istikraz ve kredilerden dış istikraz ve kredilerden Maliye Vekâleti kefalet etmeye serahiyetlidir.

Ancak kısa ve uzun vadeli istikraz ve kredilerin yetkünü Anonim Ortaklığın itibari sermayesine tecavüz edemez. Bu miktar icra vekilleri heyeti kararıyla itibari sermayesini iki misline kadar artırılabilir.» hükmü yer almaktadır.

Böyle önemli iki maddede değişiklik yapma ve yeni düzenlemeye gitme konusunda Hükümete yetki vermenin doğru olmadığı, bunun normal kanun değişikliği şeklinde yapılmasının uygun olacağı gözönünde tutularak 5 nci maddenin (e) fıkrasının metninden çıkarılması gerekli görülmektedir.

BAŞKAN — 5 nci maddenin (e) bendinin metninden çıkarılması hakkında ki önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?...

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu?...

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(e) Fıkrasının birinci bölümünün madde metninden çıkarılmasıyla ilgili olarak aynı mahiyette iki önerge var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki Kanunu Tasarısının 5 nci maddesinin (e) fıkrasının birinci bölümünün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çalış

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanun Tasarısının 5 nci maddesinin (e) fıkrasının birinci bölümünün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

İzmir

Münir Daldal

BAŞKAN — Beşinci maddenin (e) bendinin birinci bölümün metninden çıkartılması hakkındaki önergelere Hükümet katılıyor mu efendim?

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Katılmıyor.

Komisyon katılıyor mu efendim?

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.

Önergeleri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Beşinci maddenin (f) fıkrası ile ilgili önergeler var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halen Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ve ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki Kanun Tasarısının beşinci maddesinin (f) bendinde yer alan hükmün tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çalış

BAŞKAN — Aynı mahiyette bir önerge daha var okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halen Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki Kanun tasarısının 5 nci maddesinin (F) bendinde yer alan hükmün tasarı metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çahş

Gerekçe :

Cumhuriyet Senatosunda müzakere edilmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki Kanun tasarısının (F) bendinde yer alan 2.2.1941 tarihli ve 4060 sayılı Yüzde 5 Faizli Hazine Tahvilleri İhracına dair Kanununun 1, 4 ve 9 ncu maddelerinde aynen şu hüküm yer almaktadır.

«Madde 1. — 11.6.1947 - 5072 Bakanlar, 2999 sayılı Kanununun 26 ve 31 nci maddeleri ve Ortaklıklar Ticaret Kanununun 462 nci maddesi gereğince ayırmaya mecbur oldukları karşılık ve ihtiyatlar mukabilinde senâdat ciizdanlarında Devlet İç İstikraz Tahvilleri bulundurmamakla ödevlidirler.»

«Madde 4. — 11.6.1947 - 5072, birinci ve ikinci maddeler gereğince Devlet İç İstikraz Tahvillerine yatırılacak paralar Haziran ve Aralık ayları sonlarında yapılacak altı aylık hesap özetlerinin gösterdiği miktarlar üzerinden hesaplanır. Yüz liradan aşağı kesilen hesaba katılmaz. Geçen fıkradaki altı aylık hesap üzerine göre ve Maliye Bakanlığının izni alınarak olağan üstü sebeplere dayanılmak suretiyle tahvillerin azaltılması gerektiği hallerde sahipleri bu tahvilleri piyasaya satmakta ve diledikleri şekilde elden çıkarmakta serbesttirler. Sahipleri istedikleri takdirde sözü geçen tahviller ihraç bedeline işlenmiş faizin ilavesi ile elde edilecek kıymet üzerinden amortisman sandığına derhal satın alınır.

Altı aylık hesap özetlerine göre yeniden tahvil satın alınması gereken hallerde, ilgililer bunlara hesap özetlerine ilişkin buldukları süreleri kovalayan üç ay içerisinde borsadan veya diledikleri yerlerden tedarik edebilecekleri gibi, amortisman sandığı da ihraç bedeline işlemiş faizin ilavesi ile elde edilecek kıymet üzerinden ihtiyaç miktarında Devlet iç istikraz tahvili satmaya mecburdur. Borsa dışında yapılacak alımlar, borsa fiyatını geçemez.

Madde 9. — Bu Kanununun 2 nci maddesinde yazılı sandıklar mezkûr madde hükümlerine riayet etmedikleri ve dördüncü madde de zikri geçen hesap hulasalarına taalluk ettikleri devrenin hitamından itibaren üç ay içerisinde vermedikleri veyahut Maliye Vekaletince bu kanun hükümlerine göre istenecek malumatı bildirmedikleri takdirde idare heyeti reis ve azasında müdür, muhasip ve memurlardan cezai müstelzim fiili işlemiş veya buna iştirak etmiş veya bu hususta emir vermiş olanlar hakkında 2999 numaralı Bakanlar Kurulunun 46 nci maddesi hükmü tatbik olunur. Bankaların ihtiyaçları ve Devlet iç istikrar politikalarıyla son derece yakından ilgili bulunan bu kanun maddelerine Parlamentonun devre dışı bırakılarak değişiklik yapılması parlamenter sisteme uygun değildir. İstenilen değişikliğin Meclis iradesi ile yapılması gerekmektedir. Bu nedenle fıkrada yer alan hükmün metninden çıkartılması icap eder.»

BAŞKAN — Beşinci maddenin (f) bendinin madde metninden çıkarılması hakkında aynı mahiyette iki önerge okunmuştur.

Komisyon katılıyor mu efendim?.

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet katılıyor mu efendim?

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.

Önergely oylarınıza sunacağım. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Önerge kabul edilmemiştir.

Beşinci maddenin (f) bendinde yer alan hükümlerin değiştirilmesiyle ilgili önergeler var, onları okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halen Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarısının 5 nci maddesinin (f) bendinde yer alan hükmün 1 ve 3 ncu maddeleriyle ilgili bölümün Tasarı metninde çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çahş

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet önergeye katılıyor mu efendim?..

**İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞ-
LU** (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. (f) bendinde değişiklik yapılması hakkındaki önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Aynı bentle ilgili bir önerge daha vardır, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halen Genel Kurulda müzakere edilmekte olan kamu yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarımasının 5 nci maddesinin (f) bendinde yer

alan hükmün 4 ve 9 ncu maddeleriyle ilgili kısmının tasarı metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çalış

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet önergeye katılıyor mu efendim?..

**İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞ-
LU** (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Önerge reddedilmiştir.

III. — YOKLAMA

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, Yüce Kurulda ekseriyetin olmadığı kanaatindeyiz; yoklama istiyoruz efendim.

(Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza, Bilecik Üyesi Mehmet Erdem, Elazığ Üyesi Cahit Dalokay, Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce, Gümüşhane Üyesi Ömer Naci Bozkurt yoklama isteminde bulundular.)

BAŞKAN — Efendim, yoklama isteği için bir neden yok. Bu fikrimi...

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — İhtizüğün 52 nci maddesinin son fıkrasına göre beş arkadaş olarak yoklama istiyoruz efendim. Ekseriyet yok.

BAŞKAN — Efendim, ben bu konudaki düşüncemi arz ettim.

CAHİT DALOKAY (Elazığ) — Kabule şayan görülmüdü o düşünceiniz.

BAŞKAN — Hakkın suiistimali oluyor. Biraz evvel yoklama istediniz, karar verilecekti, oy kullanılacaktı, işaret oyu idi; yoklama yaptırımı, ama şimdi, şu anda önergelerinizi okutuyorum.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, Tüzüğüümüz yoklamamın hangi anda yapılacağına dair bir hüküm koymamıştır. Şimdi Yüce Kurulda ekseriyetin bulunmadığını iddia ediyoruz ve beş arkadaş yoklama istiyoruz. İhtizük hükmünü lütfen yerine getirin.

CAHİT DALOKAY (Elazığ) — Derhal yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Her istediğiniz zaman yoklama yapılacağına dair Tüzükte hüküm var mı?..

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Burası Esatoğlu'nun çiftliği değil Sayın Başkan; burada Tüzük hâkimdir.

BAŞKAN — Sizin böyle konuşmaya da hakkınız yok Sayın Ucuza. Burası elbetteki çiftlik değil. Siz de bu lafı sarf edemezsiniz, böyle konuşamazsınız!

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Talep ediyoruz, lütfen yerine getirin.

NIYAZI ÜNSAL (Erzincan) — İşlemi bitirsin; oturun hele yerinize.

FEVZİ ÖZER (Muğla) — Hakkın suiistimalidir.

BAŞKAN — Bunu hakkın suiistimali olarak tescil ederim ve eski düşüncelerimi de koruyarak yoklamayı yaptırırım.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Bunun takdiri size ait değil.

BAŞKAN — Yetecek kadar hakkınızı suiistimal ettiniz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, yapmayın lütfen...

BAŞKAN — Yapacağım, yoklamayı yapacağım.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sizi Tüzüğü uygulamaya davet ediyorum.

BAŞKAN — Bu düşüncemi koruyarak yapacağım. Sayın Ucuza, Sayın Erdem, Sayın Dalokay, Sayın Yüce ve Sayın Bozkurt yoklama isteminde bulunmuşlardır.

Yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yeter sayımız var efendim. Oturma devam ediyoruz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Hayır Sayın Başkan, yeter sayı yok; 91 kişi var.

BAŞKAN — 94 kişi var.

RECAİ KOCAMAN (Artvin) — Sayın Başkan, onların saydıklarında yanlışlık var, 226'yı da sayamadıkları için iktidardan düştüler.

E. AKIP AKSAÇ (Kırşehir) — İyi sayınlara, iyi sayınlara...

CAHİT DALOKAY (Elazığ) — Salonda tam 91 kişi var.

BAŞKAN — Hayır, sizinle beraber 94 kişi var, sayın bir daha. (CHP sıralarından «94 kişi var» sesleri.)

ABDULLAH EMRE İLERİ (Niğde) — Ucuza, 94'e kadar saymasını bile bilmiyorsun.

ÖMER NACİ BOZKURT (Gümüşhane) — 91 kişi var, 91 kişi...

BAŞKAN — Hayır 94 kişi var, sayın bir daha.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sizi günahlarımızla başbaşa bırakıyor ve gidiyoruz. (CHP sıralarından gürlülüler.)

ABDULLAH KÖSEOĞLU (Kocaeli) — Cehen-neme kadar git.

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER (Devam)

1. — *Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki Kanunu Tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu Raporu. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581) (S. Sayısı : 817)*

BAŞKAN — Efendim, görüşmelere devam ediyoruz.

Önergeler var, okutuyorum efendim.

NACİ CİDAL (Hakkâri) — Önerge sahipleri yok, önergeleri okutmayın efendim.

BAŞKAN — Önergeler okunacak efendim, istihdam ediyorum.

E. AKIP AKSAÇ (Kırşehir) — Sayın Başkan, istihdam ediyorum yoklama sonuçlarını tutanağa geçirin efendim.

BAŞKAN — Yoklama sonuçları tutanağa geçirilmiş, Başkanlık Divanı üyeleri de bu tutanağa imza ediyorlar.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan «Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Mali ve Ekonomik Önlemler hakkında Yetki Kanun Tasarısının» 5 nci maddesinin (g) fıkrasının 7 . 6 . 1949 tarih ve 5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş Kanununun 10 ncu maddesinde 10 000 liraya kadar (10 000 lira dahil) bir idare alacağı veya bu değerinde bir hak veya menfaat için mahkemeye veya icraya müracaatta veyahut böyle bir alacak hak ve menfaat dava veya icra yoluyla takip olunmaktayken, takibata devam etmekte ve rakibin

idare aleyhine neticelenmesi halinde yüksek dereceli mahkeme ve merciye başvurmada bir fayda umulmaz. Müracaatının veya takipten vazgeç emri vermeye ve dava veya icra kaydını sildirmeye veya takipten vazgeç emri vermeye ve dava veya icra kaydını sildirmeye veya böyle bir işin sulh yoluyla halline menfaat görüldüğü takdirde bu bapta anlaşmalar yapmaya yahut sözleşmelerde idare menfaati gerektirirse yukarıda yazılı miktarda bir hakkın tanınmasını veya menfaatinin terkini tazammun eden tadiller icrasına Genel Müdürün teklifi üzerine Tarım Bakanı yetkilidir. Bu miktar ve değeri aşan işlerde müracaattan veya takipten vazgeçmek sulh olmak veya sözleşme tadillerinde bulunabilmek için Danıştayın muvafık mütalaası üzerine Tarım Bakanlığınca kararname alınması şarttır.

Bu madde hükmüne uygun bir işlem yapılmasına tevessül edilmiş olsa bile ilgililerin kanuni müddetlerin dolması yüzünden hakkın düşmesine mani tedbirler alınmaları mecburidir denilmektedir.

Bu maddenin Bakanlar Kuruluna yetki verilmek suretiyle yeniden terkibi Anayasamızın 64 nci maddesine uygun düşmemektedir.

Bu nedenle fıkranın madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu
Orhan Çalış

BAŞKAN — Efendim, okunan önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (g) bendinin metfinden çıkarılması hakkında önerge var okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarının 5 nci maddesinin (g) fıkrasında yer alan 11 2 . 1950 tarih ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkında Kanunun 32 nci maddesinde «Karayolları Genel Müdürlüğü aşağıdaki fıkralarda yazılı hak ve yetkilere de sahiptir :

a) Bir sözleşme mevcut olmasın, Genel Müdürlük ile Devlet daireleri ve müessese teşekkülleri veya gerçek veya tüzelkişiler arasında çıkan ve henüz kaza mercilerine hakime ve icraya intikal etmemiş olan uyuşmazlıkların sulh yoluyla hallinde,

b) Anlaşma ve sözleşmelerin değiştirilmesinde veya bozulmasında,

c) Hukuki sebeplerle kovuşturulmasında veya yüksek dereceli merci ve mahkemelerce incelenmesini istemekte fayda umulmayan dava ve icra kovuşturmasından vazgeçilmesinden veya bunların sulh yoluyla hallinde tanınacak veya terkin edilecek hak ve işin tazammun ettiği menfaatlerin 1 000 liraya kadar olanları Genel Müdürlüğün kararıyla 1 001 liradan 10 000 liraya kadar olanların Bayındırlık Bakanının kararı, 10 001 liradan fazla olanların Danıştayın muvafık mütalaası üzerine alınacak müşterek kararıyla muteber olur.» denilmektedir.

Bu maddenin değiştirilmesi Bakanlar Kuruluna tanınacak yetki ile de il kanun yoluyla gerçekleştirilmesi gerekir. Bu nedenle bu fıkranın madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çalış

BAŞKAN — 5 nci maddenin (g) bendinin madde metninden çıkartılmasıyla ilgili önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

(b) Bendi ile ilgili bir önerge daha var; okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halen Genel Kurulda müzakere edilmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanun tasarısının 5 nci maddesinin (b) bendinde yer alan hükmün birinci ve 9 ncu maddeleri ile ilgili bölümün tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çalış

BAŞKAN — 5 nci maddenin (b) bendinde yer alan hükmün bir ve 9 ncu maddeleri ile ilgili bölümünün tasarı metninden çıkarılması hakkındaki önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyorlar.

Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (g) bendi ile ilgili önerge var; okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarının 5 nci maddesinin (g) fıkrasında yer alan 18 . 2. 1953 tarih, 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri hakkındaki Kanunun 35 nci maddesinde «Bir mukavele olsun, olmasın Umum Müdürlükçe diğer Devlet daireleri, müessese veya teşekküller veya hakiki ve hukuki şahıslar arasında çıkan ve henüz kaza mercilerine, hakime ve icraya intikal etmemiş bulunan hukuki ihtilafların sulh yolu ile hallinde anlaşmaya veya mukavelelerin değiştirilmesine veya bozulmasına maddi ve hukuki sebepler ve takibinde veya yüksek dereceli merci mahkemelerce incelenmesini istemekte fayda umulmayan dava ve icra takiplerinden vazgeçilmesine veya bunların sulh yolu ile hallinde menfaat görüldüğü takdirde bin liraya kadar (bin lira dahil) bir hakkın tanınmasını veya menfaatin terkinin tazammun eden anlaşmalar veya mukavele tatilleri yapmaya Umum Müdürlük yetkilidir.

10 bin liraya kadar (10 bin lira dahil) bir hakkın tanınması veya menfaatin terkinin tazammun eden an-

laşmalar veya mukavele tatilleri Bayındırlık Bakanının muvafakati ile ve bu miktarı aşan anlaşmalar ve mukavele tatilleri de Devlet Şûrasının muvafık mütaalaasına istinaden Umum Müdürlükçe yapılır.

Devlet Şûrasının mütaalaasına muhalif olarak anlaşmalar veya mukavele tatilleri yapılması İcra Vekilleri Heyetinin karar almasına bağlıdır.» denilmektedir.

Bu maddenin değiştirilmesi ya da yeniden tertibinin kanun ile değil, Bakanlar Kuruluna verilecek yetki ile yapılması Anayasamızın 64 ncü maddesini zorlamaktadır. Bu nedenle fıkramın madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu

Orhan Çalış

BAŞKAN — 5 nci maddenin (g) fıkrasının değiştirilmesi ile ilgili önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Katılmıyorlar.

Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

«Millet Meclisi Başkanlığına»

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Millet Meclisi Başkanlığı değil efendim burası; bizimle ilgili değil. Burası Senato efendim.

BAŞKAN — Efendim, bir önerge daha var, yalnız Millet Meclisi Başkanlığına yazıldığı için oylamaya koymuyoruz.

5 nci maddenin (h) bendi ile ilgili bir önerge var; okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda görüşülmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimlilik Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkındaki Yetki Kanun tasarısının 5 nci maddesinin 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 344 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesi ile ilgili (h) fıkrasında yer alan hükümün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İzmir

M. Münir Daldal

Bolu

Orhan Çalış

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (i) bendi ile ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacı ile Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanun tasarısının 5 nci maddesinin (i) fıkrasında yer alan hükümün metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Bolu

Orhan Çalış

İzmir

M. Münir Daldal

Gereke : Ticaret Kanununun 288 nci maddesinin aynen : «(d) tevdi 288 gerek taahhüt anında, gerek sonradan ödenmesi şart kılınan pay bedellerinin iştiraki taahhüt edenler tarafından Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına veya diğer muteber bir bankaya tevdi edilmesi lazımdır. Tevdi edilen bedeller şirketin tescil ve ilân edildiğine dair idare meclisince ticaret sicil memurluğundan alınacak ilmühaberlerin ibrazı üzerine şirkete verilir. Bankaya tevdi edilen bedeller kuruculara verilemez. Şirket vücut bulmadığı takdirde, tevdi edilen bedeller onları tevdi edenlere geri verilir.» denilmektedir.

Bu madde üzerinde değişikliğin kararname ile yapılması Anayasaya uygun değildir. Bu nedenle fıkranın metninden çıkarılması gereklidir.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon önergeye katılmıyorlar.

5 nci maddenin (i) bendinin metinden çıkarılması ile ilgili önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (c) bendinin metinden çıkarılması hakkında bir önerge vardır, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Halen Genel Kurulda görüşülmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Ahnacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanun tasarısının 5 nci maddesinin (c) fıkrası hükmünün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Bolu

İzmir

Orhan Çalış

Münir Daldal

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet ve Komisyon katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(h) fıkrası ile ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 5 nci maddesinin (k) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Bolu

İzmir

Orhan Çalış

Münir Daldal

Gereke :

Taşıt Kanununun 1 nci maddesinde aynen :

«Madde 18. — 15 . 6 . 1955/631 Bu Kanunla kulanılmasına cevaz verilen taşıtların işletme ve onarma masraflarıyla vasıtayı kullanacak personelin her türlü istihkakları taşıtın satın alındığı kurumlar bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanır.

Ancak, bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde yazılı il valileri taşıtlarıyla (2) sayılı cetvelde yazılı kaymakamlıklar taşıtlarını onarma ve işletme masrafları Genel Bütçeye konulan ödeneği tükendiği takdirde özel idare bütçelerinden de karşılanabilir.

Not : İkinci fıkrada 30 . 5 . 1963 - 240 ile mülga.

Akaryakıt, yağ ve sairelerin ikmali ve onarma işleri ve mümkün olduğu takdirde bunların bir elden yapılması hususları Milli Savunma, İçişleri, Maliye ve Bayındırlık bakanlıkları tarafından müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit olunur.» denilmektedir. Bu kanunda değişikliğin kararname ile yapılması Anayasaya aykırıdır.

Bu nedenle fıkranın madde metninden çıkartılması gerekir.

BAŞKAN — Hükümet önergeye katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (m) fıkrasıyla ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Ahnacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanun tasarısının 5 nci maddesinin (m) fıkrasında yer alan hükmün 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 146 ve geçici 20 nci maddeleriyle ilgili bölümün madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Bolu

İzmir

Orhan Çalış

Münir Daldal

Gereke :

Devlet memurlarının özlük haklarıyla ilgili bu derece önemli bir maddenin Senato idaresi dışında değiştirilmesi son derece mahzurludur. Keza, Memur Yardımlaşma Kurumu kanun tasarısı hazır durumdadır. Bir milyonun üzerinde memurun sosyal güvencesiyle ilgili böyle bir kanunun bir an önce çıkartılması gerekir.

Bu nedenle, bu maddelerle ilgili hükmün metninden çıkartılması gerekir.

İktisadi Devlet Teşekkülleri müesseseleri ve iştrakleri hakkında Kanun; madde 3, madde 7, madde

8 nci Devletin ve milletin sahip olduğu müesseselerin geleceğini milletin temsilcileri tayin ve tespit etmelidir. Bu nedenle (m) bendinin metinden çıkartılması zorunludur.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu efendim?..

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet ve Komisyon katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (n) fıkrasıyla ilgili bir önerge var okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarisının 5 nci maddesinin (n) fıkrasının madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

**Bolu İzmir
Orhan Çalış Müñir Daldal**

Gerekçe :

Bilindiği üzere Maliye Bakanlığı Teşkilat Kanununda Gelirler Genel Müdürlüğünün görevleri belirtilmiştir. Gelir politikasıyla ilgili çalışmalar esas itibariyle Maliye Bakanının yetki alanındadır.

Devlet Planlama Teşkilatının da bu alanda istisari fonksiyonu vardır. Ayrıca yeni ve geniş kapsamlı bir organ meydana getirilmesine gerek bulunmamaktadır.

Bu nedenle (n) fıkrasının madde metninden çıkartılması gerekir.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu? İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet ve Komisyon katılmıyorlar. Önergeyi Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 nci maddenin (ü) fıkrasıyla ilgili bir önerge var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Genel Kurulda müzakere edilmekte olan, Kamu Yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında yetki kanunu tasarisının 5 nci maddesinin (ü) fıkrasında yer alan hükmün madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

**Bolu İzmir
Orhan Çalış Müñir Daldal**

Tasarı ile üzerinde değişikliğin yapılması, yetkisi Hükümete devredilmek istenen 449 sayılı Kanunun 3, 7, 8 ve 35 nci maddeleri Kamu İktisadi Teşebbüslerinin hukuki bünyesiyle yönetim ve idaresi bakımından son derece önemli olan maddelerdir.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet katılıyor mu? İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon?..

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONU BAŞKANI HASAN GÜVEN (Trabzon) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon önergeye katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Önergeler reddedilmiştir.

5 nci maddeyi okuduğum şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 5 nci maddede kabul edilmiştir.

6 nci maddeyi okutuyorum.

Yürürlük :

Madde 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yürütme :

Madde 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tümünü üzerinde bir lehte, bir aleyhte sayın üyeye söz vereceğim.

(CHP sıralarından «Yok» sesleri)

Daha önce, Sayın Bakan, konuşmak ister misiniz?

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUTOĞLU (Samsun Milletvekili) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUT-OĞLU (Samsun Milletvekili) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri;

Bugün burada görüşmesini yaptığımız Yasa, içinde bulunduğumuz ekonomik darboğazda Hükümete büyük bir güç verecektir.

Bu Yasada öngörülen çeşitli değişiklik hükümleri çok uzun zamandan beri hükümetlerin değiştirmeyi amaçladığı, çeşitli tasarıları getirdiği; fakat geçirmeyi başaramadığı bazı Devlet idaresine ilişkin yasalarla ilgilidir. Bu yasalardaki hükümler çok uzun zamandan beri değişmemiş olduğu için, Devletin bütçe harcamalarının yapılmasında, ihalelerin yürütülmesinde ve kamu harcamalarının çeşitli safhalarında, aşamalarında büyük bir...

BAŞKAN — Sayın Bakan bir dakika efendim.

Tasarı açık oya sunulacaktır, lütfen ayrılmayınız.

Buyurun efendim.

İŞLETMELER BAKANI KENAN BULUT-OĞLU (Devamla) — Bu bakımdan çok önemli bir verimlilik ve etkinlik sağlayacak Yasadır. Bu tasarrımın geçmesiyle Hükümet çok kısa zamanda ilgili kararnameyi hazırlayarak Büyük Millet Meclisinin onayına sunacaktır ve bu Yasanın geçmesi için büyük katkıları olan Senatonun sayın üyelerine burada Hükümet adına teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim efendim. (CHP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Efendim tasarının tümünü oylarınıza sunacağım. Kamu Yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkında Yetki Kanununun tümünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

EKREM KABAY (Burdur) — İttifakla Sayın Başkan.

BAŞKAN — İttifakla, evet, oybirliğiyle efendim. Ayrıca açık oya sunulacaktır, küreler dolaştırılsın.

(Oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan sayın üye var mı efendim?.. Yok.

Açık oylama işlemi bitmiştir.

(Oyların ayırımı yapıldı.)

BAŞKAN — Kamu Yönetiminde ve harcamalarında etkinlik ve verimliliği sağlamak ve savurganlığı önlemek amacıyla alınacak ekonomik ve mali önlemler hakkındaki yetki kanunu tasarısının açık oylamasına (94) sayın üye katılmış ve (94) kabul oyu verilmiştir. Bu suretle kanun tasarısı ittifakla kabul edilmiştir.

Ülke için hayırlı olmasını dilerim.

Gündemimizdeki madde bitmiş, verilen önerge üzerine uzatılan saat de bitmiş olduğundan, 28 Eylül 1978 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 21.45

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Cumhuriyet Senatosu Nevşehir Üyesi Ragıp Üner'in Nevşehir ili hudutları içinde bulunan Göreme harabelerine dair soru önergesi ve Kültür Bakanı Taner Kışlalı'nın yazılı cevabı. (7/955)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıda beyan edilen sorunun Sayın Kültür Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Nevşehir Senatörü
Prof. Dr. Ragıp Üner

a) Nevşehir il hudutları içinde bulunan (Göreme harabeleri) memleketimizde en çok turist çeken bir eski eser niteliğini korumaktadır. Ne varki Göreme gündün güne harap olup gitmektedir Erciyeş ve Hasan dağının fırlattığı tüflerden oluşan bu kayalar yağmur kar ve rüzgâra karşı mukavim olmadıkları için erimektedir her yıl Göremeye gidenler bu duvarın yıkıldığını bir eşğin düştüğünü bir kiliseye su sızdığını bir sütunun yok olduğunu fark ederler.

Dünyanın başka ülkelerinde bu gibi eserler tabii tesirlerden korunmaktadır. Ezcümle jelatine benzer

bir kısım maddeler kayalara sürülerek hem kar, yağmur gibi etkenlere karşı muhafaza edilmekte hemde tabii rengi baki kalmaktadır.

Bu tabiat harikasına karşı bir koruma tedbiri alınmazsa Göreme 50 yıl sonra bir toprak yığını haline gelecek ve yok olup gidecektir.

Göremenin korunması için Bakanlıkça bir tedbir alınmakta mıdır?

b) Adıyaman ili içinde bulunan Nemrut dağında ve (Selef Köslara) ait olduğu söylenen taş heykellerde zamanla eriyip gitmektedir bu güzel eserlerin muhafazası için ne gibi tedbir düşünülmektedir?

TC

Kültür Bakanlığı

Eski Eserler ve Müzeler 20 . 9 . 1978

Genel Müdürlüğü

Şube : Planlama

Sayı : 475.Gn. 007500

Konu : Göreme Örenyeri hk.

Cumhuriyet Senatosu Genel Sekreterliğine

İlgi : 7 . 8 . 1978 gün ve 16041-6696-7/955 sayılı yazınız;

1972 yılında, yerli ve yabancı uzmanlarca yerinde yapılan araştırmalar sonucu, Göremenin ve tüm Kapadokya bölgesinin sorunları saptanmıştır.

Bu sorular arasında yörenin jeolojik yapısından kaynaklanan tarihi eserlerdeki çatlama ve yıkılmalar, aşınmalar ile tarihi kiliseler içindeki duvar resimlerinin tahribi bulunmaktadır. Bu sorular hem doğadan, hem de yöreyi gezen insanlardan kaynaklanmaktadır.

Bu sorunların çözümlenmesi için uluslararası çalışmaya ve bir işbirliğine gereksinim duyulmuştur. Türkiye'nin de üyesi olduğu UNESCO tarafından kurulan Roma'daki I.C.C. (Uluslararası Tarihi Eserleri Koruma Merkezi) kanalıyla yöreye gelen uzmanlar yardımıyla bir çalışma programı hazırlanarak 1973 yılından itibaren Bakanlığımız Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğüne yürürlüğe konmuştur. Bu çalışmalara O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Restorasyon Bölümü ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı da katkıda bulunmuşlardır.

Bu programa göre her yıl ortalama 6-8 hafta süren çalışmalar devam etmektedir. Yörede bulunan Tokalı ve Elmalı kiliseler öncelikle ele alınmıştır. Bölgenin tipik sorunlarını içeren Tokalı kilisede I.C.C. uzmanları ile çeşitli kamu kuruluşlarında çalış-

ılan teknisyenlerin yaptığı çalışmalar hem kilisedeki duvar resimlerinin kurtarılması, hem de bu konuda uzmanlaşmış Türk teknisyenlerin yetiştirilmesi amacıyla gütmemektedir.

Tokalı kilisede sıvanın anayapıdan ayrıldığı gözlemlenmiştir. Buna kayaların jeolojik özelliği ile bundan kaynaklanan çatlaklardan yağmur sularının sızması, bunların kışın çatlaklarda donarak genişmesi yeni çatlamalara neden olması gösterilebilir. Ayrıca titreşim ve zeminden yükselecek suyun da tesiri yadsınmaz.

Ayrıca yapıların içinde ateş yakılması isim ve tarih yazılması, resimlerin taşlanması da insan erozyonunun sonuçlarıdır. Bütün bunlar boyaların niteliklerinin değişmesi ve yer yer yok olması sonucunu doğurmaktadır.

Bu konularda gerekli araştırmalar önceden yapıldığından 1973 yılından itibaren ilk iki yıl sıva ve duvar resimlerinin sağlamlaştırılması ve anayapıya yeniden bağlanması için çalışılmıştır.

Daha sonra özelliğini yitiren boyaların yerleri saptanarak bunlar onarılmış ve gereken yerlerde kirler temizlenmiştir. Daha sonraki 2 yılda ise resimlerin yok olduğu boşluklarda uyum sağlamak üzere boyama yapılmıştır.

Ayrıca 1974 yılında da Soletange Firması, uzmanları UNESCO tarafından Göremeye gönderilerek jeolojik açıdan bir araştırma yaptırılmıştır. Hazırlanan raporda uzun süreli araştırmaların çeşitli belgelene ve inceleme çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Bu programın uygulanması için ön hazırlıklar yapılmaktadır.

Göreme vadisinin tüm çevre düzenlemesi çalışmaları da sürdürülmektedir.

b) Adıyaman ilçesinde bulunan Nemrut dağındaki taş heykeller ise Karakaya ve Karababa barajlarının yapımı dolayısıyla su altında kalacak eski eserlerle ilgili çalışmaların yapıldığı ve çeşitli kuruluşların katıldığı Aşağı Fırat projesi çerçevesinde ele alınacaktır.

Bilgilerinize saygıyla sunarım.

Doç. Dr.A. Taner Kışlah

Kültür Bakanı

2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Kadri Kaplan'ın İstanbul Pendik - Tuzla bölgesi planlamasına dair soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı Ahmet Karaaslan'ın yazılı cevabı. (7/958)

Yazılı soru.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İmar - İskân, Turizm - Tanıtma ve Yerel Yönetim Bakanlıklarınca yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığımızı dilerim.

Saygılarımla.

Senatör

Kadri Kaplan

A.) Durum :

İstanbul, Pendik - Tuzla bölgesinin emsalsiz doğal turistik değeri bilinmektedir. Bu değeri koruyamayıp bugünkü duruma gelişi, ülkemiz için bir talihsizlik; buna neden olan politikacı ve yöneticiler için ise gelecek kuşaklarca da başlanacağını sanmadığım bir kusur olmuştur kanısındayım.

Denizcilik Bankası hesabına yürütülen tersane yapımı yanında şimdi bir de özel tersane yapımı başlamıştır. Güzel sahiller çoktan kapılıp, (Kıyı hattının devletin elinde olduğu kurahna) hiç itibar edilmeden kıyı, özel kişiler ve özel ve resmi kurumlarca kapatılmıştır. Bu kural adına, Ege, ve Akdenizin birçok yerlerinde Maliye Bakanlığının anlamsız bir uygulaması sonucu birçok kuruluşun ve bu kuruluşların yarattığı hizmet sayesinde de uygarca ve düzenli biçimde denizden ve güneşten yararlanmak isteyen insanların bu doğal hakları ortadan kaldırılırken ve Turizm Bakanlığınca da bu garip uygulamaya seyirci kalmıyken Tuzla bölgesinde gördüğüm kadarı ile böyle bir çalışma da yoktur. Herkes dilediği gibi sahili kapatmıştır.

Esasen ne yapılmış tesisleri yıktırarak ne de önüne gelenin sahili kapatmasına göz yumarak bu işin altından kalkılmayacağı anlaşılmuş bulunmaktadır. Umuma açık yerlerde özel kullanım yerleri belirtilmeli sınırlı olarak özel kullanıma tahsis edilecek sahiller her karışından hazine adına kira alınmalıdır. Tuzladaki asıl sorun bölgenin ve sahillerin hangi amaçlarla kullanılacağına henüz bir aydınığa kavuşmamış olmasıdır. Bu kararsızlık ve kaygısızlığın devlete ve kişilere yükleyeceği maliyet çok yüksek olacaktır. Bölgenin içte kalan göl kısmının eskiden balık avcılığı amacıyla açılıp - kapanan denize bağlantı kısmı şimdi tamamen doldurulup üzerinden yol geçirilmiştir. Göl kurumakta bataklık haline dönüşmektedir. Durumu Sayın Belediye Başkanından soruşturduğunda (Gölün tamamen kapatılmadığını bir doldurma düşüncesinin bulunmadığını ancak İstanbul nazım planına göre kesin bir sonuca da ulaşılmadığı) cevabını aldım. Kendileride bu durumun üzüntüsü içinde idiler. Oysaki gölün denizle olan irtibatı

tamamen kesilmiş olup bataklıklaşma olayı açıkça görülmüyordu.

B) Sorularım :

1. Nazım plana göre Tuzla bölgesi için kesin bir politikalar planı saptanmış mıdır? Bu planlamanın esasları nelerdir?

2. Söz konusu bölgedeki tersanelerin yapımına ne zaman, hangi makamların izni ve onayı ile başlanmıştır? Bu konuda yetkili ve sorumlu bütün makamların işbirliği olmuş mudur?

3. Bu bölgenin gelecekte kullanımı konusunda ne düşünülmektedir? Göl doldurulacak mıdır, doldurulacaksa kazanılan arazi ne amaçla kullanılacak bu göle sahili olan özel yazlık evlerin durumları ve hakları ne olacaktır? Doldurulmayacaksa doldurulmaya neden olan inşaat ve yol yapımı konusunda sorumlular hakkında kovuşturma açılması düşünülmekte midir?

4. Bu sahillerin kamu adına devletçe kontrolü için ne düşünülmektedir? Bu bölgede hangi önlemlerin alınması öngörülmektedir?

TC

İmar ve İskân Bakanlığı 18 . 9 . 1978
Planlama ve İmar Ga. Md.lüğü

Dosya : 7214

Sayı : H.05-528

Cumhuriyet Senatosu Genel Sekreterliğine

İlgi : 24 . 8 . 1978 gün ve 16118-6707/7/958 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile Bakanlığınıza gelen Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Kadri Kaplan'ın Bakanlığınıza yönelttiği İstanbul, Pendik - Tuzla bölgesine planlamasına ait yazılı sorusu incelenmiştir.

Tuzla Aydın Köyü yüksek planlama teşkilatının 4 . 9 . 1969 tarih ve 74 sayılı kararı ile Marmara ve İstanbul Metropolitan alanı içinde düşünülen tersane yerleşimi için seçilmiş, Bakanlar Kurulunun 22 . 9 . 1969 tarih ve 6/12421 sayılı kararı ile de seçilen yer uygun görülmüştür. Bunu takiben 2.10.1972 tarihinde İmar Koordinasyon Kurulunca Tuzla tersanesi olarak yapılmasına karar alınan adı geçen alan 17 . 3 . 1976 tarihinde Bakanlığınıza onanarak yürürlüğe girmiştir.

Ancak, yakın gelecekte tamamlanma aşamasına getirilen ve ilgili kamu kuruluşlarının son görüşlerinin alınması sürecinde bulunan İstanbul Nazım plan çalışmalarında; Tuzla bölgesi Turizm ve Rekreasyon

ağırlıklı ve bu sektöre bağımlı hizmet işgücü, istihdam politikasına göre geliştirilmesi öngörülen bir kentsel yöreyi oluşturmaktadır.

Tuzlanın güney kıyılarının büyük bir bölümünün halen özel kullanımlarca işgali nedeniyle özel tersane için ayrılan kıyı şeridinin Turizm ve Rekreasyon kullanımına dönüştürülmesi ve böylece toplum yararına sunulabilmesi amaçlanmaktadır. Aynı bölgede bulunan bakk gölünün doldurulmayarak Turizm ve Rekreasyon kullanımına dönük bir su potansiyeli olarak hizmet görmesi öngörülmektedir. Bu göl kıyısında yer alan mevcut özel yazlık evler ise geliştirilecek yerel plan kararları doğrultusunda değerlendirilecektir.

Bu konuda adı geçen sahillerin kamu adına devletçe kontrolü ise, 6785/1605 sayılı İmar Yasasının ek. 7-8 maddelerine ilişkin kıyının toplum yararına olmasını sağlayıcı hükümleri ve, yerel planlarla Turizm ve Rekreasyon kullanışlarına dönük kararların belirlediği düzeydeki uygulamaların denetim altında tutulması ile sağlanacaktır.

Ayrıca 4 ncü Beş Yıllık Plan stratejisi doğrultusunda Bakanlığımızca yeni yasa tasarıları hazırlanmakta olup önümüzdeki dönemde Meclislere sunulacaktır. Bilgilerinize arz ederim.

Ahmet Karaaslan
İmar ve İskân Bakanı

3. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi A. Münif İslamoğlu'nun Sağlık Bakanlığında alınan bazı malzemelerin alınış nedeni hakkında soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'ın yazılı cevabı. (7/964)

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Sağlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutunuzu saygı ile arz ederim.

C. Senatosu
Kastamonu Üyesi
A. Münif İslamoğlu

Gazetelerde fotokopisini gördüğümüz kadın saçları için kullanılan hunca spreyleri özel kalem tekli ile Donatım Umumi Müdürlüğünce alındığı görülmüştür. Bunlar niye kim için alınmıştır.

TC

Sağlık ve Sosyal Yardım

Bakanlığı

22 . 9 . 1978

Özel Kalem Müdürlüğü

1903

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 14 . 9 . 1978 tarih ve 16239-6730-7/964 sayılı yazılılarıyla iletilen

Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Sayın Münif İslamoğlu'nun sorularına Bakanlığımızca verilen cevap ekte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Dr. Mete Tan
Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanı

TC

Sağlık ve Sosyal Yardım

Bakanlığı

22 . 9 . 1978

Özel Kalem Müdürlüğü

Sayı : 1900

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 14 . 9 . 1978 gün ve 16239-6730-7/964 sayılı yazımız.

Bazı gazetelerde yayınlanan ve Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Sayın Münif İslamoğlu'nun tarafıma soru yönelmesine neden olan saç spreyi alımı işlemi için tarafımdan hiçbir talimat verilmemiş ve böyle bir işlemde ithamlar vaki oluncaya kadar da hiçbir şekilde haberim olmamıştır. Ancak buna benzer bazı olaylara neden olabileceği kuşkusunu davranışları ile uyandıran Özel Kalem Memuru Metin Şenocak'ın tutumu, ithamlardan çok daha önce dikkatimi çekmiş ve bu memur verdiğim talimat gereğince Özel Kalemdeki görevinden alınmıştır.

Bu konuda talimat, talimatım üzerine, Teftiş Kurulunun verdiği rapor özet ve sonuç bölümü aşağıdadır.

«Hürriyet Gazetesinin 31 . 8 . 1978 tarih ve 10917 sayılı nüshasında yayınlanan 25 adet oda ve 5 adet saç spreyinin alınmasından Sayın Bakanın haberinin bulunmadığı,

Söz konusu spreylerin satın alınmasından bîdayette Özel Kalem Müdürlüğünün bilgisinin alınmadığı, zira Özel Kalem'den Donatım Genel Müdürlüğüne yazılan lüzuma yazısına faturaların eklenmiş bulunması spreylerin önceden alınmış olduğunu ve bedelinin ödenebilmesi için gerekli olan lüzum yazısının Özel Kalem Müdürlüğüne işlerinin yoğun olduğu bir sırada ve okutulmadan imzalandığı, satın alınan oda ve saç spreylerinin Metin Şenocak'a teslim edildiği ve masasında sakladığı dinlenen tanıkların tamamının ifadesi ile sabit olduğu,

Sayın Bakanın bilgisi dışında yaratılan bu olayın kendilerinin emniyetini suiistimal mahiyeti taşıdığı; kanaat ve neticesine varılmakla yapılacak işlemin Bakanlıklarının takdirinde bulunduğunu bildirir işbu

rapor 2 nüsha halinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına sunulmuştur.

Nitekim bu husus gazetenin ertesi günkü nüshasında tezkip edilmiştir. Kendilerinin bunuda okuduğu gerektiği inancı içinde;

Bana bunları bir kez de Yüce Meclise sunarak teşkil ettirme olanağı verdiği için Sayın İslamoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla.

Dr. Mete Tan
Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanı

4. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi
A. Münif İslamoğlu'nun Sağlık Bakanlığı camiasında cereyan ettiği söylenen bazı olaylara dair soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mete Tan'ın yazılı cevabı. (7/965)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sağlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaadelerinizi arz ederim.

Cumhuriyet Senatosu
Kastamonu Üyesi
A. Münif İslamoğlu

Gazetelerde gördüğümüz ve Sağlık Bakanlığı camiasında söylenmekte olan yemekteki olaylar ve sonra sayın Eczacılık Umum Müdüresine tasallutta bulunan müsteşar muavinini dövmeniz doğrudur ve ismi geçen Umum Müdire ile Müsteşarın ilgisi gazetelerdeki gibi midir?

TC

Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanlığı 22 . 9 . 1978
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 1904

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının 14 . 9 . 1978 tarih ve 16238-6729-7/965 sayılı yazılarıyla iletilen Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Sayın Münif İslamoğlu'nun sorularına, Bakanlığımızca verilen cevap ekte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Dr. Mete Tan
Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanı

TC

Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanlığı 22 . 9 . 1978
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 1699

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 14 . 9 . 1978 tarih ve 16238-6729.7/965 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Sayın Münif İslamoğlu'nun, kendi yorumları ile şekillendirdikleri sorularının gerçekte hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır.

Hürriyet Gazetesinin 21 . 8 . 1978 tarihli nüshasında Sayın Münif İslamoğlu'nun kendi yorumları olan «Tasallut» kelimesi bulunmamaktadır. Ayrıca ne bu kelimenin anlamına uygun bir davranış nede döğülme diye bir olay vuku bulunmamıştır. Nitekim aynı gazetenin 2 . 9 . 1978 tarihli nüshasında ve aynı sütunda, böyle bir yanlış anlamın doğuracağı yanlışlığı gidermek için durumu aydınlatan ve Eczacılık Genel Müdürlüğünden özür dileyen bir açıklama yazısı yayımlanmıştır.

Tercüman Gazetesinin 22 . 8 . 1978 tarihli nüshasında bir fıkra yazarının söz konusu ettiği ilgi ise, adı geçen görevlilerin bazı çevreleri rahatsız eden dübrüst ve etkili çalışmalarından dolayı, bu çevrelerce yaratılan asılsız ihbarlardan kaynaklanmaktadır. Nitekim aynı gazetenin 7 . 9 . 1978 tarihli nüshasında aynı yazar tarafından, aynı sütunda, bu fıkranın çok yanlış bir istihbarata dayandığı açıkça belirtilmiş ve Eczacılık Genel Müdürlüğünden özür dilenmiştir.

Bakanlığımızın çalışmaları ile gurur duyduğu bu elemanlarımıza bazı çevrelerin karşı olması doğaldır. Ancak bu muhbirlerin karşı mücadelenin haysiyetli yönünü değil, çirkin yönünü benimsemiş olmaları ve basın mensuplarını yanlışçı çabalar göstermeleri bizim için değil, kendileri için utanç verici olmaktadır.

Bilgilerinize sunarım. Saygılarımla.

Dr. Mete Tan
Sağlık ve Sosyal Yardım
Bakanı

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yeterli Kararı Tasarısına Verilen Oyların Sonucu
(S. Sayısı : 817)

(Kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı : 184

Oy verenler : 98

Kabul edenler : 98

Reddedenler : —

Çekinseler : —

Oya katılmayanlar : 86

Açık üyelikler : —

(Kabul Edenler)

TABİİ ÜYELER	BALIKESİR	İSTANBUL	NİĞDE
Ekrem Acuner	Nejat Sarıçalı	Solmaz Belül	Abdullah Emre İleri
Mucip Ataklı	BOLU	Rahmi Erdem	ORDU
Emanullah Çelebi	Neşet Akmandor	Fevzi Hakkı Esatoğlu	İdris Gürsoy
Vehbi Ersü	BURDUR	Mehmet Feyyat	Orhan Vural
Suphi Gürsoytrak	Ekrem Kabay	Fikret Gündoğan	RİZE
Kadri Kaplan	BURSA	İZMİR	Talât Doğan
Suphi Karaman	Şebip Karanmullaoğlu	Nurhan Artemiz	SAMSUN
Kâmil Karavelioğlu	ÇANAKKALE	Şeref Bakşık	Bahri Cömert
Sami Küçük	İmadettin Elmas	Kâmrân Erkmenoğlu	Ziya Gökalp Mülayim
Sezai O'Kan	ÇORUM	KAHRAMANMARAŞ	ŞİRT
Fahri Özdilek	Abdullah Ercan	Rıza Akgün	Süreyya Öner
Mehmet Özgüneş	DENİZLİ	KARS	SİNOP
Selâhattin Özgür	Hüseyin Atmaca	Muzaffer Şamiloğlu	Abdullah Vehbi Uğur
M. Şükran Özkaya	DIYARBAKIR	KASTAMONU	SIVAS
Haydar Tunçkanat	Selâhattin Cizrelioğlu	Mehmet Seydibeyoğlu	Temel Kitapçı
Ahmet Yıldız	EDİRNE	KIRKLARELİ	Hüseyin Öztürk
Muzaffer Yurdakuler	Süleyman Sırrı Ergun	Beyti Arda	Muhittin Taylan
ADANA	ELÂZİĞ	KIRŞEHİR	TEKİRDAĞ
Hayri Öner	Hasan İldan	E. Akıp Aksaç	Hayri Mumcuoğlu
Kemâl Sarıbrahimoğlu	ERZİNCAN	KOCAELİ	TOKAT
ADİYAMAN	Niyazi Ünsal	Abdullah Köseoğlu	Zihni Betil
Yusuf Çetin	ERZURUM	KONYA	TRABZON
AFYONKARAHİSAR	Hilmi Nalbantoğlu	Mukbil Abay	Hasan Güven
Mustafa Çelik	ESKİŞEHİR	Erdogan Bakkalbaşı	TUNCELİ
ANKARA	Hikmet Savaş	MALATYA	Naim Taşan
Ergün Ertem	GAZİANTEP	Süleyman Efe	URFA
İbrahim Öztürk	Selâhattin Çolakoğlu	Hamdi Özer	Abdulgani Demirkol
Cengizhan Yorulmaz	GİRESUN	MANİSA	UŞAK
ANTALYA	Ali Cüceoğlu	Mustafa Fahri Dayı	Ahmet Tahtakılıç
Reşat Oğuz	HAKKÂRİ	Mehmet Tevfik Elmas- yazar	YOZGAT
ARTVİN	Naci Cidal	MARDİN	Veli Uyar
Recai Kocaman	HATAY	Mehmet Ali Arıkan	ZONGULDAK
AYDIN	Kemal Kılıçoğlu	MUĞLA	Mehmet Ali Pestilci
Sadettin Demiryak	İÇEL	Fevzi Özer	Behiç Sonbay
	İsmail Çataoğlu		

CUMHURBAŞKANINCA
SEÇİLEN ÜYELER
Muhsin Batur
Zeyyat Baykara

Kemal Cantürk
Hüsamettin Çelebi
Fahri Çoker

Hilmi Fırat
Sadi Irmak
Adnan Bayer Kafaoğlu

Safa Reisoğlu
Halil Tunç
Nermin Abadan Unat

(Oya Katılmayanlar)

TABİİ ÜYELER

Refet Aksoyoğlu
Cevdet Sunay
ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünal'dı (Bşk. V.)
AFYONKARAHİSAR
Kâzım Karaağaçoğlu
Ahmet Karayiğit
AĞRI
Kasım Küfrevi
AMASYA
Macit Zeren
ANKARA
Uğur Alacakaptan
Mehmet Atif Benderlioğlu
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
ANTALYA
Şerafettin Pakar
AYDIN
İskender Cenap Ege
A. Metin Taş
BALIKESİR
Hikmet Aslanoğlu
Raif Eriş
İ. Sitki Yırcalı
BİLECİK
Mehmet Erdem
BİNGÖL
Mehmet Bilgin
BİTLİS
Kâmran İnan
BOLU
Orhan Çalış

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil
Şeref Kayalar
Barlas Küntay
ÇANAKKALE
İsmail Kutluk
ÇANKIRI
Gürhan Titrek
ÇORUM
Safa Yalçuk
DENİZLİ
Baha Akşit
DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı
ELAZIĞ
M. Cahit Dalokay
ERZURUM
Lütfi Doğan
Sakıp Hatunoğlu (İ. A.)
ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal
GAZİANTEP
Mehmet Kılıç
GİRESUN
Hayrettin Erkmen
GÜMÜŞHANE
Ömer Naci Bozkurt
HATAY
Mustafa Deliveli
ISPARTA
Mustafa Gülcügil
İÇEL
Talip Özdolay
İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Tekin Arıburun

Ali Oğuz
Ahmet Vefa Poyraz
Besim Üstünel
İZMİR
Mehmet Münir Daldal
Akın Özdemir
Süleyman Tuncel
KAHRAMANMARAŞ
Adnan Karaküçük
KARS
Sırrı Atalay (Başkan)
Yusuf Ziya Ayrım
KASTAMONU
Ali Münif İslâmoğlu
KAYSERİ
İbrahim Kirazoğlu
Ziya Müezzinoğlu (B.)
Sami Turan
KOCAELİ
Lütfi Tokoğlu
KONYA
Osman Nuri Canpolat
Muzaffer Demirtaş
Ahmet Remzi Hatip
KÜTAHYA
Osman Albayrak
Ahmet Özmumcu
MANISA
Oral Karaosmanoğlu
Ruhi Tunakan
MARDİN
Sait Mehmetoğlu
MUĞLA
Haldun Menteseoğlu
MUŞ
İsmail İlhan

NEVŞEHİR

Ragıp Üner
NİĞDE
Ergun Özkan
ORDU
Ata Bodur
SAKARYA
Hasan Fehmi Güneş
Osman Salihioğlu (Bşk. V.)
SAMSUN
Şaban Demirdağ
SIVAS
Tahsin Türkey
TEKİRDAĞ
Orhan Öztrak
TOKAT
Cevdet Aykan
TRABZON
Ahmet İhsan Birincioğlu
Ahmet Cemil Kara
URFA
Hasan Oral
VAN
Ferid Melen
YOZGAT
E. Süleyman Ergin
ZONGULDAK
Ahmet Demir Yüce
CUMHURBAŞKANINCA
SEÇİLEN ÜYELER
H. Nail Kubalı
N. Kemal Şentürk
Metin Toker
Şerif Tüten

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

74 NCÜ BİRLEŞİM

26 . 9 . 1978 Salı

Saat : 15.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Anayasa Mahkemesinde açık bulunan bir yedek üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, öğrenim çağındaki gençliğin içinde bulunduğu duruma dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/79) (Gündeme giriş tarihi : 9 . 8 . 1977)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kütahya Üyesi Osman Albayrak'ın, 26 Haziran tarihli gazetelerde yayınlanan «Bir habere ilişkin fotoğrafa» dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/80) (Gündeme giriş tarihi : 9 . 8 . 1977)

3. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Sadettin Demirayak'ın, Aydın Belediye Başkanına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu. (6/82) (Gündeme giriş tarihi : 18 . 10 . 1977)

4. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Sadettin Demirayak'ın, Aydın ilinin Kuşadası ilçesindeki bir çay bahçesine dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu. (6/84) (Gündeme giriş tarihi : 25 . 10 . 1977)

5. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Uğur Alacakaptan'ın, 24 Ekim 1977 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde yayımlanan «1599 sayılı tabanca» başlıklı yazıya dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/86) (Gündeme giriş tarihi : 8 . 11 . 1977)

6. — Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Şebip Karamulloğlu'nun, Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısına dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/88) (Gündeme giriş tarihi : 20 . 12 . 1977)

7. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardinli vatandaşların Alman Federal Devleti makamları tarafından Almanya'ya kabul olunmadıklarının doğru olup olmadığına dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/81) (Gündeme giriş tarihi : 28 . 2 . 1978)

8. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Metin Tokar'ın, boş Büyükelçiliklerin doldurulması ve diğer atamaların yapılması için ne gibi çalışmalar yapıldığına dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/93) (Gündeme giriş tarihi : 28 . 2 . 1978)

9. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza'ın, 5 Ocak 1978 tarihinden 17 Mayıs 1978 tarihine kadar Hükümet üyelerinin dış ülkelere yaptıkları seyahatlere dair Maliye Bakanından sözlü sorusu. (6/96) (Gündeme giriş tarihi : 30 . 5 . 1978)

10. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi İsmail Kutluk'un, merkez valisi ve müşavir kadrolarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/97) (Gündeme giriş tarihi : 30 . 5 . 1978)

11. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, 4 Mayıs 1977 gün ve 15927 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu kararına dair Maliye Bakanından sözlü sorusu. (6/98) (Gündeme giriş tarihi : 6 . 6 . 1978)

12. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, Doğu ve Güneydoğunun hangi bölgelerinde ne gibi yatırımlar yapılması düşünüldüğüne dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu. (6/99) (Gündeme giriş tarihi : 13 . 6 . 1978)

13. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ile Etibank'ın Doğu Anadolu'daki işçi ve personeline dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/100) (Gündeme giriş tarihi : 26 . 9 . 1978)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TUZUK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'ın, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatıyla ilgili Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/24)

2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, İstanbul Aksaray ve Sultanhamam'da vukubulan yangınlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/27)

3. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nejat Sarlıcalı'nın ithal edilen bitkisel yağ ve margarin konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/63)

4. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, Adana iline bağlı bazı ilçe köylerindeki YSE ve bayındırlık hizmetlerine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/66)

5. — 1975 yılı kömür üretimi, dağıtımı, müracaat ve dağıtım tarihleri hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/30) (S. Sayısı : 704) (Dağıtım tarihi : 18.4.1977)

6. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Hüsamettin Çelebi'nin, 1 Mayıs 1977 tarihinde İstanbul Taksim Cumhuriyet Alanında meydana gelen olaylara dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/67)

7. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, traktör imali, ithali ve bu hususa ilişkin kurulan şirket ve holdingler hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/70)

8. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, Tarım ürünlerinin taban fiyatlarının tespit ve ilanı hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/71)

9. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, sıtma ve bulaşıcı hastalıklarla mücadele hususunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/72)

10. — Ankara İmar Limited Şirketinin Arısoy Kollektif Şirketi lehine sağlamış olduğu menfaat ve keyfi davranışlar hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/2) (S. Sayısı : 781) (Dağıtım tarihi : 17.5.1978)

11. — Devlet Planlama Teşkilatı ve yatırımları konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/49) (S. Sayısı : 783) (Dağıtım tarihi : 31.5.1978)

12. — Çocuk Mahkemeleri kurulması hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/38) (S. Sayısı : 787) (Dağıtım tarihi : 13.6.1978)

13. — Deprem ve depremle ilgili yerleşim, mesken, ulaşım, dağıtım, depolama ve afetler fonu hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/59 - 60) (S. Sayısı : 797) (Dağıtım tarihi : 26 . 6 . 1978)

14. — Kamu İktisadi Teşebbüsleri üzerindeki denetimin mahiyet - şümul ve etkinliği hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/77) (S. Sayısı : 811) (Dağıtım tarihi : 29 . 8 . 1978)

15. — Geri kalmış bölgelerin sorunlarını ayrıntılarıyla belirlemek üzere kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/36) (S. Sayısı : 813) (Dağıtım tarihi : 29 . 8 . 1978)

16. — Traktör satışları konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/54) (S. Sayısı : 814) (Dağıtım tarihi : 29 . 8 . 1978)

17. — Cumhuriyet Senatosu Manisa eski Üyesi Orhan Süersan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 31 . 5 . 1971 tarih ve 6, 10 . 5 . 1972 tarih ve 6, 20 . 6 . 1974 tarih ve 6, 3 . 3 . 1975 tarih ve 6, 21 . 2 . 1977 tarih ve 6 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 6 sayılı raporlar hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/81 - 4/22) (S. Sayısı : 1574'e 5 nci ek) (Dağıtım tarihi : 22.2.1978)

18. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarih ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 31 . 5 . 1971 tarih ve 17/1, 10 . 5 . 1972 tarih ve 17/1, 20 . 6 . 1974 tarih ve 17, 3 . 3 . 1975 tarih ve 17, 21 . 2 . 1977 tarih ve 17 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 17, 17/1 sayılı raporlar hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/80 - 4/23) (S. Sayısı : 1575'e 5 nci ek) (Dağıtım tarihi : 22.2.1978)

19. — Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu'nun (Eski Adalet Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22.7.1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4257 sayılı Ahmet Barındırır'a ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 42 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21.2.1977 tarih ve 166 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8.2.1978 tarih ve 166 sayılı Rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/294) (S. Sayısı : 670'e 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 22.2.1978)

20. — İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün (Eski İçişleri Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22.7.1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4276 sayılı Mustafa Altınok'a

ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21.2.1977 tarih ve 165 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8.2.1978 tarih ve 165 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/293) (S. Sayısı : 671'e 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 22.2.1978)

21. — Antalya Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Deniz Baykal'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1.11.1974 tarih ve 1 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 11 sayılı Melek İpkin'e ait Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21.2.1977 tarih ve 151 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8.2.1978 tarih ve 151 sayılı Rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu: 4/283) (S. Sayısı : 672'ye 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 22.2.1978)

22. — Milli Savunma Bakanı Ferid Melen'in (Eski Milli Savunma Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4254 sayılı Ramazan Kurt'a ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 161 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 161 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu: 4/289) (S. Sayısı: 676'ya 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 22 . 2 . 1978)

23. — Milli Savunma Bakanı Ferid Melen'in (Eski Milli Savunma Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4268 sayılı Ali Savaş'a ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 162 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 162 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/290) (S. Sayısı: 677'ye 1 nci ek) (Dağıtım tarihi: 22.2.1978)

24. — C. Senatosu eski Urfa Üyesi Halil Balkıs, C. Senatosu İzmir eski Üyesi Orhan Kor ve Çanakkale eski Milletvekili Zekiye Gülsen'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 15 . 4 . 1975 tarih ve 3 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 129 sayılı Burhan Göksel'e ait Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergeleri ve Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 155 - 156 - 157 sayılı rapor-

ları ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 155, 156, 157 sayılı raporlar hakkında tezkeresi. (C. Senatosu: 4/287) (S. Sayısı: 678'e 2 nci ek) (Dağıtım tarihi: 23.2.1978)

25. — Prof. Dr. Safa Reisoğlu'nun, (Eski Milli Eğitim Bakanı dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 6 . 1973 tarih ve 160 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 19212 sayılı Fikriye Okay'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 154 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 154 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/286) (S. Sayısı : 679'a 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 23 . 2 . 1978)

26. — İstanbul eski Milletvekili (Eski Milli Savunma Bakanı) İlhami Sancar'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1974 tarih ve 1 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 23 sayılı Yaşar Kaleli'ye ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 153 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 153 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/285) (S. Sayısı : 680'e 1 nci ek) (Dağıtım tarihi: 22.z.1978)

27. — Prof. Dr. Bedri Gürsoy'un, (Eski Maliye Bakanı dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 29 . 11 . 1972 tarih ve 135 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 16459 sayılı İshak Şafak'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 52 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 52 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/282) (S. Sayısı : 681'e 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 23 . 2 . 1978)

28. — Cumhuriyet Senatosu Ordu eski Üyesi Selâhattin Acar'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarihli ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4264 sayılı Cemal Maden'e ait Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 158 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 8 . 2 . 1978 tarih ve 158 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/288) (S. Sayısı : 682'ye 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 23 . 2 . 1978)

29. — Kütahya eski Milletvekili Mesut Erez'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5872 sayılı İhsan Önesen'e ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 7, 3 . 3 . 1975 tarih ve 7, 21 . 2 . 1977 tarih ve 7 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının, 1 . 3 . 1978 tarih ve 7 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/160) (S. Sayısı : 360'a 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

30. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5871 sayılı Şerife Önkal'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 1, 3 . 3 . 1975 tarih ve 1, 21 . 2 . 1977 tarih ve 1 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 1 . 3 . 1978 tarih ve 1 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/163) (S. Sayısı : 361'e 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

31. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5875 sayılı Ayşe Dursun'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 6 . 6 . 1974 tarih ve 3, 3 . 3 . 1975 tarih ve 3, 21 . 2 . 1977 tarih ve 3 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 1 . 3 . 1978 tarih ve 3 sayılı rapor hakkında tezkeresi, (C. Senatosu : 4/162) (S. Sayısı : 362'ye 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

32. — Ziya Müezzinoğlu'nun, (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15558 sayılı Aziz Ronabar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 6 . 6 . 1974 tarih ve 29, 3 . 3 . 1975 tarih ve 29, 21 . 2 . 1977 tarih ve 29 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 1 . 3 . 1978 tarih ve 29 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/164) (S. Sayısı : 365'e 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

33. — Ziya Müezzinoğlu'nun, (Eski Maliye Bakanı - Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 1274 sayılı Tahir Şanlı'ya ait

kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 20 . 6 . 1974 tarih ve 33, 3 . 3 . 1975 tarih ve 33, 21 . 2 . 1977 tarih ve 33 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 1 . 3 . 1978 tarih ve 33 sayılı rapor hakkında tezkeresi (C. Senatosu : 4/169) (S. Sayısı : 377'ye 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14.3.1978)

34. — Ziya Müezzinoğlu'nun, (Eski Maliye Bakanı Dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15564 sayılı Kemal Derin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun, 4 . 7 . 1974 tarih ve 34, 6 . 3 . 1975 tarih ve 34, 21 . 2 . 1977 tarih ve 34 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının 1 . 3 . 1978 tarih ve 34 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/181) (S. Sayısı : 399'a 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

35. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5106 sayılı Nuri Öner'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 11 . 7 . 1974 tarih ve 51, 6 . 3 . 1975 tarih ve 51, 21 . 2 . 1977 tarih ve 51 sayılı raporları ile Komisyon Başkanlığının, 1 . 3 . 1978 tarih ve 51 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/199) (S. Sayısı : 402'ye 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

36. — Eski Milli Savunma Bakanı Ferid Melen'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4243 sayılı Abdussamet Orhan Mestçi'ye ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 163 sayılı raporu ile Komisyon Başkanlığının 1 . 3 . 1978 tarih 163 sayılı rapor hakkında tezkeresi. (C. Senatosu : 4/291) (S. Sayısı : 675'e 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 14 . 3 . 1978)

37. — İzmir Milletvekili (Eski Milli Eğitim Bakanı) Ali Naili Erdem'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4265 sayılı M. Savaş Tü-

mer'e ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 19 . 4 . 1978 tarih ve 168 sayılı raporu. (C. Senatosu : 4/337) (S. Sayısı : 775) (Dağıtım tarihi : 26 . 4 . 1978)

38. — İzmir Milletvekili (Eski Milli Eğitim Bakanı) Ali Naili Erdem'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4256 sayılı Türkân Bayram'a ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 19 . 4 . 1978 tarih ve 167 sayılı raporu. (C. Senatosu : 4/338) (S. Sayısı : 776) (Dağıtım tarihi : 26 . 4 . 1978)

39. — Bursa Milletvekili Milli Savunma Bakanı Hasan Esat Işık'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1977 tarih ve 49 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5795 sayılı Prof. Dr. Yusuf Yazıcı'ya ait Kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 19 . 4 . 1978 tarih ve 173 sayılı raporu. (C. Senatosu : 4/440) (S. Sayısı : 777) (Dağıtım tarihi : 26 . 4 . 1978)

40. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4250 sayılı Muazzez Özipek'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 19 . 4 . 1978 tarih ve 172 sayılı raporu (C. Senatosu : 4/339) (S. Sayısı : 778) (Dağıtım tarihi : 26 . 4 . 1978)

41. — Sakarya eski Milletvekili (Eski Adalet Bakanı) İsmail Müftüoğlu'nun, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 22 . 7 . 1976 tarih ve 36 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4266 sayılı Yusuf Aktaş'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 19 . 4 . 1978 tarih ve 169 sayılı raporu. (C. Senatosu : 4/336) (S. Sayısı : 779) (Dağıtım tarihi : 27 . 4 . 1978)

42. — Konya eski Milletvekili (Eski Tarım Bakanı) Bahri Dağdaş'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarih ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2144 sayılı Mürüvet Gökşin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun, 20 . 6 . 1974 tarih ve 31, 6.3.1975 tarih ve 31, 21.2.1977 tarih ve 31 sayılı raporları ve 3 . 5 . 1978 tarihli tezkeresi. (C. Senatosu : 4/167) (S. Sayısı : 380'e 3 ncü ek) (Dağıtım tarihi : 11 . 5 . 1978)

43. — Antalya Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Deniz Baykal'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1974 tarih ve 1 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 25 sayılı Makbul Açıkhan'a ait Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 152 sayılı raporu ve 3 . 5 . 1978 tarihli tezkeresi. (C. Senatosu : 4/284) (S. Sayısı : 673'e 1 nci ek) (Dağıtım tarihi : 11 . 5 . 1978)

44. — Doç. Dr. Yılmaz Ergenekon'un, (Eski Maliye Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 29 . 4 . 1975 tarih ve 6 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 318 sayılı Ayşe Birol'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonunun 21 . 2 . 1977 tarih ve 164 sayılı raporu ve 3 . 5 . 1978 tarihli tezkeresi. (C. Senatosu : 4/292) (S. Sayısı : 674'e 1 nci ek (Dağıtım tarihi : 11.5.1978)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK

İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK

İŞLER

1. — Karadeniz Teknik Üniversitesi adıyla Trabzon'da bir Üniversite kurulmasına ilişkin 6594 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Milli Eğitim - Gençlik ve Spor ve Kültür Komisyonu Raporu. (M. Meclisi : 2/141; C. Senatosu : 2/138) (S. Sayısı : 812) (Dağıtım tarihi : 29 . 8 . 1978)

Toplantı : 17 CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 817

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısının Millet Meclisinde Kabul Olunan Metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plan Komisyonu Raporu. (M. Meclisi : 1/97; C. Senatosu : 1/581)

(Not. M. Meclisi S. Sayısı : 66)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 1437

21 . 9 . 1978

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 20 - 21 . 9 . 1978 tarihli 167 nci Birleşiminde öncelikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Cahit Karakaş
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 1 . 3 . 1978 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 4, 20, 4; 20 - 21 . 9 . 1978 tarihli 127, 135 ve 167 nci birleşimlerinde görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 66 ve 66'ya 1 nci ek)

TC
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı : 101-243/03842

27 . 2 . 1978

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 2 . 1978 tarihinde kararlaştırılan «Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

I. KISIM

GENEL GEREKÇE

Yurdumuzda, Devletin ekonomik ve mali işlemlerini düzenleyen yasaların büyük kısmı Cumhuriyetin ilk 10 yılı içinde o günlerin koşullarına göre hazırlanmıştır. Bütçe ilkelerini çok katı kalıplar içinde düzenleyen Genel Muhasebe Kanunu ile bütçe harcamalarında kısıtlayıcı ve işlemleri ağırlaştırıcı niteliğinden yakınılan Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu bunların başında gelmektedir. Ayrıca değişik zamanlarda farklı görüşlerin ürünü olarak çıkarılan belli yasalardaki bazı kısıtlayıcı hükümler de geniş anlamıyla kamu yönetim sistemimizde etkinliğe kapalı tutumun benimsenmesi sonucunu doğurmuştur.

Çağdaş ekonomi, maliye ve yönetim anlayışlarına uygulama olanağı sağlamak amacıyla bazı ülkeler İkinci Dünya Savaşından önce, bir bölümü de Savaştan hemen sonra, gerekli yasal düzenlemelerini gerçekleştirmişlerdir. Yurdumuzda ise, değişiklik gereksinimi, dâjınık yasaların çeşitli maddelerinde belli bir bütünlükten yoksun biçimde karşılanmıştır. Bu yetersizliğin bıraktığı boşluk, bütçe kanunlarına serpiştirilen maddelerle doldurulmaya çalışılmıştır.

Son yıllarda temel yasaları çıkarmada karşılaşılan güçlüklerden de kaynaklanan bu yöntemin çok sakıncalı durumlar doğurduğu açıktır.

Bugün Devlet, konjoktürel dalgalanmalarla savaş için büyük ölçüde para ve kredi politikası aletlerine bağımlı kalmaktadır. Aslında bu aletleri kullanma yetkileri de sınırlıdır. Oysa, milli ekonomide durgunluk ya da aşırı şişkinlik eğilimleri başgösterdiğine, izlenecek politikaların daha geniş bir çerçeve içinde ve bir bütün olarak planlanması zorunludur. Hem de çok kısa sürede.

Öte yandan, kalkınma stratejisinin hareket noktası olarak tasarrufları özendirici önlemler için Devletin elindeki olanaklar kısıtlıdır. Aynı zorluk, ekonomiye döviz girişlerini hızlandırıcı ya da çıkışları azaltıcı önlemlerde de söz konusudur. Bu sıkıntıların bir başka göüntüsü olarak, kıt kaynaklarımızın akılcı bir düzeyde kullanılmadığı, savurganlık olayının büyük boyutlara ulaştığı gerçeğine de eğilmek zorunluğu vardır. Hem kamu hem özel kesim için geçerli olan bu hastalığı tedaviye karşılaşılan güçlük ise, bu konudaki yasal düzenlemelerin eksikliği, hatta yokluğudur.

Şunu da belirtmek gerekir ki, ülkemizde gelirin bölüşülmesi olayı, rasyonel bir bütünlükten yoksundur. Milli gelirden pay alan kesitlerin, istekleri, büyük ölçüde, o andaki pazarlık güçlerinin çarpık dengelerine ya da dengesizliklerine göre yön almaktadır. Fiyatların ve rantların oluşmasında hemen hemen hiç bir kayıt bulunmamaktadır. Kârların, rantların ve ücretlerin maliyet ve produktivite ile ilişkileri kopuktur. Gelir dağılımındaki sorunların giderilmesinde doğrudan doğruya etkili olacak bir anlayış birliğine ve bunları yönlendirecek bir düzenlemeye gerek vardır.

Bütçe uygulamalarında öteden beri karşılaşılan sıkıntılar, uygulayıcıdan yürütme organına oradan da yasaama organına yansiyarak bunları gidereceği umulan bazı önlemler, bütçe kanunlarına amaçlarına aykırı düşen bir görünüm kazandırmıştır. Bu nedenle, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği maddeler giderek çoğalmaktadır. Bütçeleme işlemlerini son derece sağlıksız zeminlere sürükleme olasılığı yüksek bulunan bu durumun sakıncalarını hatırlamak yerinde olur.

Anayasamızın öngördüğü temel ilkeler doğrultusunda, özlenen etkin bir kamu yönetiminin ana koşulu ve ekonomik kalkınmamız açısından belirlenen hedeflere, ulaşmanın vazgeçilmez aracı sayılabilecek bazı genel düzeltmeler ve düzenlemeler, bugün, artık toplumun tüm kesitlerince tartışmasız kabul gören ivedi ve zorunluk haline gelmiş bulunmaktadır. Gerçekten, ilgili yasaların eskimişliği ve doğal olarak yetersizliği, mali işlemlerde tıkanıklara yol açmakta; ekonomik konularda işlerliği bulunan yetkililerle donatılmamış karar organlarının etkin olamayışları, ekonomiyi zaman kayıplarına ve darboğazlara itmektedir. Bunların birincisi kamu maliyesinde savurganlık hastalığını, ikincisi de ekonomik kaynak kayıplarını beraberinde sürüklemektedir. Bu iki olgu, iç ve dış kaynak yetersizliğine kadar uzanan pek çok sakıncalar yaratmakta ve toplumun özlemini çektiği dengeli ve hızlı kalkınma modelimizde onarılması zor gedikler açmaktadır.

Sunulan «Yetki Kanunu» taslağı, Türkiye'nin bugün sürüklendiği açmazların çözümünü kolaylaştıracak yasal zemini sağlama amacına yöneliktir.

Tasarının temel hedefi, yürütme organının uygulama örgütü sayılan «İdare» ye işlerlik kazandırmak ve kamu yönetimini savurganlıktan kurtarıp etkinlik anlayışına yönelici bir zemin üstünde hizmet yapmaya götürmektir. Şimdi yürürlükte bulunan belli yasalarda işlemleri ağırlaştırıcı nitelikteki bazı parasal sınırları, modern mali yönetimin gereklerine uygun bir düzeye çıkarmak da tasarının çözmeyi amaçladığı bir sorundur.

II. KISIM

MADDE GEREKÇELERİ

1. Bölüm

Yetki Kanununun Madde Gerekçeleri :

Madde 1. — Madde metninde de belirtildiği üzere, bu Kanunla izlenen amaç, kalkınma planlarının ve yıllık programların uygulanmasında ortaya çıkabilecek darboğazları gidermek, fiyat istikrarını ve kamu harcamalarında tasarrufu sağlamak, dengeli ve etkili bir bütçe politikasını gerçekleştirmektir.

Bugün için ivedi çözüm bekleyen ekonomik ve mali sorunlar, büyük boyutlara ulaşmıştır. Bunların üstesinden gelebilmenin temel koşulu, gerekli önlemlerin zamanında alınabilmesidir. Aksine bir uygulamanın, yeni ve daha büyük sorunlar yarattığı yakın geçmişte sık sık görülmüştür.

Bu nedenle, gerek mevcut sorunlara çözüm getirebilmek, gerekse yeni sorunlara meydan vermemek için, Yetki Kanunu ile çok yönlü ve geniş kapsamlı politikalar öngörülmüştür.

Madde 2. — Yetki Kanununa göre çıkarılacak kanun hükmündeki kararname, içerikleri açısından ekonominin genel rahatsızlıklarının giderilmesiyle ilgili olacaktır. Bir ekonomik olayı toplumdan ayrı düşünmek olanaksız bulunduğuna ve her ekonomik rahatsızlık, toplum dengesini ters yönde etkileyerek sosyo - ekonomik sorunları da beraberinde getirdiğine göre, mali ve ekonomik konularda alınacak önlemlerin toplumumuza yakından ilgilendireceği açıktır.

Bu yüzden tasarının kapsam maddesi ekonomik karakter taşıyan mali konuların tümünü kavrayacak şekilde çok yönlü olarak düzenlenmiştir.

Madde 3. — Bu Kanunun öngördüğü yetkinin kullanımında, kalkınma planı ve yıllık programlardaki hedefler doğrultusunda hareket edilmesi yanında, ekonomideki darboğazların giderilmesi ve özellikle kamu yönetiminin etkinlik ve verimlilik anlayışı çerçevesinde işlev yapması ve savurganlıktan kurtarılması ilkelerine ayrı bir önem ve yer verilmiştir.

Madde 4. — Anayasanın 64 ncü maddesi uyarınca alınacak bu yetkinin yürürlük süresi 1 yıl olarak saptanırken;

a) İç ve dış ilişkiler bakımından ivedi çözüm bekleyen ekonomik sorunların büyük boyutlara ulaşmış bulunması;

b) Yetki kapsamına giren konuların, mali yönetimin çeşitli birimlerini kavrayan sorunları ilgilendirmesi,

Gibi iki yönlü bir yaklaşımla hareket edilmiştir.

Sürenin daha uzun tutulması halinde, ortaya çıkabilecek sakıncalar da gözönüne alınarak yetkinin 1 yıllık süreyle sınırlandırılması öngörülmüştür.

Madde 5. — Anayasanın 64 ncü maddesi, yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin Yetki Kanununda açıkça gösterilmesini zorunlu kılmış ve bu nedenle, yetki kapsamına alınan kanunların ilgili maddeleri 5 nci maddede gösterilmiştir.

Gerçekte, Yetki Kanunu ile izlenen amaç, bu maddede yer alan kanun hükümlerinin yürürlükten kaldırılması değil, bunlarla düzenlenen konu ve müesseselere, günümüzün gereksinmelerini daha iyi karşılayabilecek bir nitelik kazandırılmasıdır.

Bu görüş açısından yapılacak değişikliklerle ilgili gerekçeler 2 nci bölümde açıklanmıştır.

Madde 6. — Tasarının 6 ncü maddesi Yetki Kanununun yürürlüğe gireceği tarihi saptamaktadır.

Madde 7. — Tasarının son maddesi, Yetki Kanununun Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğini hükme bağlamaktadır.

2. Bölüm

Öngörülen Düzenlemelerin Madde Gerekçeleri :

A) 1050 sayılı Kanunun bazı maddeleri ile 527 sayılı Kanuna ilişkin değişiklik gerekçeleri :

a) 1050 sayılı Kanun :

Mali yönetimin temeli sayılabilecek 1050 sayılı Genel Muhasebe Kanunu, son derece katı kalıplar halinde ve 1925'lerin koşullarına göre hazırlanmış olduğundan, yurdumuzun geçirmekte olduğu değişiklikleri izleyemez, sanayileşme yolunda hızla ilerleyen bir ülkenin kamu yönetiminin gereksinmelerine cevap veremez bir duruma düşmüştür.

Bu Kanunu yenileme konusundaki çalışmalara yıllarca önce başlanılmış olduğu halde bugüne kadar sonuçlandırılma imkânı bulunamamıştır. Sürdürülmekte olan bu çalışmalarla, günümüz koşullarına cevap verebilecek modern bir «Mali Yönetim Kanunu» yürürlüğe konuluncaya kadar, bütçenin hazırlanması ve uygulanmasında verimlilik ilkesini benimsemek ve kontrolünde da etkinlik denetimine yer vermek ve bu suretle Hükümet Programında öngörülen «... kamu harcamalarında her düzeyde savurganlığı giderici önlemler alınacak ve kamu harcamalarının denetiminde Sayıştay'a daha çok etkinlik kazandırılacaktır... hedefini gerçekleştirmek üzere 1050 sayılı Kanunun bazı maddeleri değiştirilecek ve bazı yeni hükümler getirilecektir.

Ayrıca, bugünkü bütçe sisteminin gereği olarak, her yıl bütçe kanunlarıyla değiştirilen veya yürürlüğü durdurulan maddeler gereksinime göre yeniden düzenlenecektir.

Bu cümleden olarak;

— Kanunun 22 ve 28 nci maddelerine yapılacak ilâvelerle düzenlenecek olan verimlilik ve etkinlik ilkeleri sayesinde ödeneklerin yanmaması amacıyla özellikle yıl sonlarında yapılan gereksiz harcamalara engel olunarak savurganlığın önüne geçilmeye çalışılacak ve böylece dar olan mali kaynakların daha rasyonel kullanımı sağlanacaktır.

Diğer yandan, programlanmış hizmetlerin zamanında yerine getirilmesi, Devlet hizmetlerinin ataletten kurtarılması sağlanarak işlerin süresinde bitirilememesinden doğan Devlet zararları ortadan kaldırılacaktır.

Bunların sonucunda, israfın önüne geçici bir baraj, bir araç iken, bugün bir amaç ve âdeta savurganlığın maskesi haline dönüşmüş olan şekilci denetim terkedilmiş olacaktır.

— 1050 sayılı Yasanın 62 nci maddesinde yapılması düşünülen değişiklikle, taşra harcamalarında ikinci derece ita amirleri tarafından girişilen yüklenmelerde merkezin tasdik işlemine ihtiyaç gösteren parasal tutar bugünkü şartlara göre yükseltilecektir. Bu sayede de hizmetlerin gerçekleştirilmesinde sürat sağlanmış olacaktır.

— Genel ve katma bütçeli kuruluşlarca girişilen yüklenmelerin uygulamadan önce, Maliye Bakanlığınca incelenerek vize edilmesini öngören 64 ncü maddede yapılması tasarlanan değişiklikle bir yandan, Maliye Bakanlığına daha yüksek tutardaki önemli sözleşmelerin gönderilmesi ve bu sözleşmeler üzerinde etkin bir denetim yapılması olanağı sağlanacak, diğer yandan, vize, işleminin prosedürü hakkında bugün maddede mevcut olan boşluk giderilmeye çalışılacaktır.

— 1050 sayılı Yasanın 83 ve 84 ncü maddesinde çeşitli konularda mutemetlere verilebilecek avanslar için belirlenmiş bulunan parasal tutarlar bugünün koşullarında ihtiyaçların çok gerisinde kalmış olduğundan söz konusu parasal tutarların anlamlı düzeye getirilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer yandan yurt dışında akreditif yoluyla yapılan satın anlamalarda avans olarak ödenen mal bedellerinin mahsup usulü düzenlenerek bugünkü uygulamada meydana gelen boşluk ve karışıklık giderilmeye çalışılacaktır.

— 86 ncü maddede avans ve kredilerin mahsubu için tanınan üç aylık mahsup süresi, Hazine parasının uzun bir süre mutemetler üzerinde kalmasına yol açtığından, bu sürenin nakden verilen avanslar için kısaltılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

— 1973 yılından beri her yıl bütçe kanunlarıyla yürürlüğü durdurulan ya da değiştirilerek uygulanmak zorunluluğunda kalan 29, 31, 32, 37, 56, 59 ve 92 nci maddelerin yeniden düzenlenerek bunlara işlerlik kazandırılması amaçlanmaktadır.

— Devlete ait taşınmaz malların satılmasında Parlamento denetimini sağlayan 24 ncü maddedeki tutar, bugün için anlamsız bir düzeye inmiş bulunduğundan, yeniden ayarlanması amacı güdülmektedir.

b) 527 Sayılı Kanun :

— 1050 sayılı Genel Muhasebe Kanununun 51 nci maddesinde, gelecek yıllara geçici yüklenmeye girişilebilmesi özel bir kanun çıkarılması şartına bağlanmış bulunmaktadır.

527 sayılı Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere Dair Kanun ile daha kolay işletilebilen genel bir yetki verilmiş ise de bazı hallerde yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Plan ve programlarda öngörülen projelerin ve yıllık programlara ek olarak kabul edilen projelerin gerçekleştirilmesinde tıkanıklıklara meydan vermemek üzere, aynı zamanda yatırımcı bazı dairelere kuruluş kanunlarıyla tanınan yetkilere sığdırılmayan işlerin gerçekleştirilmesine olanak sağlamak amacıyla 527 sayılı Kanunda gerekli değişiklikler öngörülmektedir.

B) 2490 Sayılı Kanunun 2, 5, 7, 14, 16, 19, 25, 27, 36, 37, 41, 46, 50, 60 ve 66 ncı maddeleri ile 79 sayılı Kanunun 10 ncu maddesi ve 4876 sayılı Kanuna ilişkin değişiklik gerekçeleri :

a) 2490 sayılı Kanun :

— Yürürlüğe girdiği tarihten günümüze kadar geçen süre içerisinde çok az değişikliğe uğrayan 2490 sayılı Yasa, özellikle, çeşitli maddelerinde öngörülen parasal sınırlar açısından, ihtiyaçların çok gerilerinde kalmıştır. Planlı kalkınmada amaca ulaşmanın temel koşullarından birisi de zamanlamada sağlanacak isabettir. Bu ise, yasaların sınırladığı boyutlar içerisinde, belirli verilere göre yapılacak tahminlerin isabetli oluşuna bağlıdır. Ekonomik kaynaklar ne kadar yeterli olursa olsun bunların kullanımını kısıtlayan ve gereksiz duraksamalara yol açan bir yasal çerçeveye yürürlükte bulunduğu sürece zamanlamada isabet sağlamak olanaksızdır. Anılan yasanın çeşitli maddelerinde öngörülen ve özellikle son yıllarda paranın satın alma gücünde ortaya çıkan düşüşler nedeniyle, günümüzün gereksinimlerini karşılamayan parasal sınırların genişletilmesi gerekli bulunmaktadır.

Bu nedenle, adı geçen yasanın 2, 5, 7, 19, 41, 46 ve 50 nci maddelerindeki miktarların, kanun hükmündeki kararnemelerle ihtiyaca göre artırılması, uygulamada geniş ölçüde bir rahatlama sağlayacaktır.

— Bugünkü uygulamada, ihale ilanlarının yasada öngörülen koşullara uyulmadan yapılması halinde ya ihale feshedilmekte ya da, bu gibi durumlarda ihalenin geçerli sayılabilmesi için, yapılacak işin ivediliği ve Devlet için yararlı olduğu göz önüne alınarak Bakanlar Kurulundan karar alınması zorunlu bulunmaktadır.

Zaman alıcı olduğu kadar, Bakanlar Kurulunu da gereksiz yere oyalayan bu yöntem, ilan sürelerindeki bir günlük eksikliği ya da fazlalığı dahi Bakanlar Kurulunun gündemine getirebilmektedir.

14 ncü maddede yapılacak değişiklikle bu sakıncaların giderilebileceği düşünülmektedir.

— İhalelerden önce müteahhitlerden alınacak geçici teminatın hesabında uygulanan çok oranlı karışık yöntemi ortadan kaldırabilmek ve bugün için büyük rakamlara ulaşan teminat miktarlarını daha makûl bir düzeye indirebilmek için 16 ncı maddenin yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır.

— Uygulamada ortaya çıkan ve fakat yasal bir çözüme bağlanmamış bulunması nedeniyle çoğu kez Hazine aleyhine sonuçlar doğuran durumlarda, kamu hukukunun korunmasını sağlamak üzere 25 nci maddenin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Bilindiği üzere 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 64 ncü maddesi gereğince, merkezde avans verilmesini öngören sözleşmelerle 50 000 lirayı aşan bağit ve sözleşmelerin, uygulamadan önce Maliye Bakanlığına gönderilmesi ve bu belgelerin adı geçen Bakanlık tarafından onbeş gün içinde incelenerek sonuca bağlanması zorunlu bulunmaktadır. 2490 sayılı yasanın 25 nci maddesi ise, yapılması komisyonların yetkisi içerisinde bulunan ihalelerde, ihale tarihinden ve bakanlıkların onayına bağlı olan işlerde ihale kararının kendisine veya kanuni ikametgâhına tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde, müteahhitin, geçici teminatını kesin teminata çıkarmasını ve sözleşme yaparak notere tescil ettirmesini zorunlu kılmıştır. Uygulamada görülmüştür ki; çeşitli engeller ve nedenlerle 15 gün içinde vize edilemeyen ihale kararları karşısında müteahhitler, 25 nci madde hükmüne uymakta ve aynı maddenin bir diğer hükmünden yararlanarak, taahhütlerinden vazgeçebilmektedir. Gerçekten anılan madde hükmü, ilgili dairenin, ihaleden sonra kendisine düşen

yükümlülükleri yerine getirmemesi halinde müteahhite, ihale tarihinden itibaren 15 gün tamamlandıktan sonra taahhüdünden vazgeçme hakkını vermektedir.

Uygulamada, bu hükümlerle, Muhasebei Umumiye Kanununun 64 ncü maddesi çoğu zaman birlikte ele alınmakta ve müteahhitler vize işleminde ortaya çıkabilen gecikmeler nedeniyle ihalenin feshini isteyebilmektedirler. Oysa, vize etme görevi ihaleyi yapan idareye değil, Maliye Bakanlığına aittir ve bu konuda 15 günü aşan gecikmeler karşısında, müteahhitlerin taahhütlerinden vazgeçmeleri mümkün değildir.

Gerek yasa maddelerindeki yorum farklarını giderebilmek, gerekse fiyat istikrarsızlığının harekete geçirdiği «taahhütten feragat» eğilimlerini önleyerek, Hazine zararına işletilen bir sistemin ortadan kaldırılmasını sağlamak üzere 25 nci maddenin yeniden düzenlenmesi zorunludur.

— Kesin teminatın geri verilmesinde uygulanan yasal koşullar, özellikle inşaat ve onarım işlerinde, teminatın uzun bir süre idarede kalmasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum, müteahhitlerin yakınmalarına yol açtığı kadar, teminat limitine ulaşmış bankalar yönünden de sorunlar yaratmaktadır.

Bu sakıncaları ortadan kaldıran ve fakat Hazine hukukuna da ters düşmeyen bir değişiklik 27 nci maddenin yeniden düzenlenmesinde zorunluluk bulunduğu düşünülmektedir.

— İhale Yasasının 36 ncı maddesinde tekliflerin inceleneceği ve «en uygun bedeli» öneren müteahhidin anlaşılmasından sonra, bu bedelin «Lâyık hadde» olup olmadığı araştırılacağı belirtilmekte ve uygulamada «en uygun bedel», daima «en düşük bedel» olarak kabul edildiği için, ihaleler daima en düşük bedeli öneren müteahhitler üzerinde kalmaktadır. Oysa, en düşük bedel bir işin her zaman en iyi şekilde yapılacağı anlamına gelmemekte ve çoğu kez Hazine aleyhine sonuçlar doğurabilmektedir.

Uygulamayı bu anlayıştan uzaklaştırmak ve «en uygun bedel» kavramına «en iyi sonuç verecek en elverişli bedel» içeriğini kazandırmak için, anılan maddenin, bu anlayış içerisinde yeniden düzenlenmesi gerekir.

— 37 nci madde. 36 ncı maddenin devamı niteliğinde olduğu için, bu maddeye de, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda yeni bir şekil verilmesi zorunlu bulunmaktadır.

— Bankalar tarafından verilecek teminat mektuplarına, uyulması zorunlu bazı kurallar getiren 60 ncı madde, bu içeriği ile ihtiyaçlara cevap verememektedir.

Gerçekten anılan madde, bankalarca verilecek teminat mektuplarının toplamını yatırılmış sermayeleriyle mevcut yedek akçeleri toplamının % 50'siyle sınırlanmış ve bu oranın, her banka için, Bakanlar Kurulu kararıyla % 75'e çıkarılabileceğini öngörmüştür. Bugün % 75 oranı uygulanmakta ise de, gerek para değerindeki aşırı düşüş nedeniyle çok yüksek düzeylere ulaşan ihale bedellerinin büyük teminatları gerektiriyor olması, gerekse başlangıçta küçük sermaye ile kurulmuş olan bankaların, teminat limitine ulaşmış bulunmaları, uygulamada darboğazlar yaratmakta ve teminat mektubu almakta güçlük çeken müteahhitler, ihaleye girme olanağını bulamamaktadırlar.

Hazine aleyhine işleyen bir uygulamayı yürürlüğe getiren bu durumun önlenmesi, 60 ncı maddeye, bu tür sakıncalara meydan bırakmayacak bir içerik kazandırılmasıyla mümkün olabilecektir.

Mevzuatımıza 13 . 10 . 1949 tarih ve 3/9982 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile girmiş bulunan K/792 sayılı Koordinasyon Kurulu Kararı, 2490 sayılı Yasa kapsamına giren daire ve kuruluşlarla, sermayesinin tamamı veya enaz yarısı Devlet veya Devlet teşekkül ve müesseseleri tarafından verilmek suretiyle kurulmuş olan müessese ve teşekküller arasındaki alım ve satım işlemlerini, anılan yasa dışına çıkarmış ve bir anlamda, kamu kuruluşlarının taleplerini; mal üreten Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ürünlerine yöneltme amacı izlemiştir.

Ancak, yürürlüğe konulduğu günlerin koşulları altında iyi işleyen ve Hazine hukuku açısından yararlar sağlayan bu karar, zamanla ekonomik yapıda ortaya çıkan değişiklikler nedeniyle amacından saptırılmış ve bir bakıma 2490 sayılı Yasayla bağlı kamu kuruluşlarının, bu kanunun, Hazine yararına işleyen ve fakat şekli yükümlülükler getiren hükümlerinden kurtulmak için başvurdukları bir müessese haline getirilmiştir. Özellikle, mal üreten değil, fakat yalnız alım - satımla uğraşan ve sermaye oluşumu bakımından bu kararın kapsamına giren ticari nitelikteki bazı kuruluşlar, Devlet ihtiyaçlarının karşılanmasında, komisyon karşılığında faaliyet gösteren birer aracı durumuna geçmişlerdir. Öyle ki; bu kuruluşlardan yapılan alımlardaki fiyatlar, 2490 sayılı Kanuna göre yapılan ihalelerdeki alım fiyatlarının daima üzerinde seyretmiştir.

Gerçek amacından saptırılarak Hazineye gereksiz mali yükler getiren bu müessesenin daha iyi işler bir duruma getirilebilmesi için 66 ncı maddede gerekli değişikliğin yapılması ve bu değişiklik yapılırken, getirilecek yeni kriterlerle, 792 sayılı Kararın kötüye kullanımına yol açan boşlukların doldurulması yararlı olacaktır.

— 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununa ek olarak çıkartılan 24 . 4 . 1946 tarih ve 4876 sayılı Kanun, temel kanunun 41, 46 ve 50 nci maddelerinde öngörülen parasal sınırları, anılan tarihte üç katına çıkarmak suretiyle, Devlet ihalelerinde, o zamana göre önemli bir rahatlama sağlamışsa da aradan geçen 30 yılı aşkın süre içerisinde önemini yitirmiştir. Zaten, 2490 sayılı Yasada yer alan parasal sınırlar çıkarılacak kanun hükmündeki kararnemelerle ihtiyaca göre genişletileceği için 4876 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması gerekli bulunmaktadır.

b) 79 sayılı Kanun,

Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilât, Sermaye, Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve bazı hükümler İhdasına ilişkin bulunan 79 sayılı Yasanın 10 ncu maddesinde, 3780 sayılı Milli Korunma Kanununa dayanılarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulmuş bulunan belirli Koordinasyon Kurulu kararları sayılmış ve bunların uygulanmasına devam olunacağı hükme bağlanmıştır. Bu arada K/792 sayılı Koordinasyon Kurulu Kararı da gösterilmiştir.

2490 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinde yapılacak düzenleme ile, anılan Koordinasyon Kurulu Kararının yerini alacak yeni bir sisteme geçileceği için, bu kararın yürürlüğüne son verilmesi gerekir.

C) 6245 sayılı Kanunun 33, 47 ve 49 ncu maddeleri ile 1322 sayılı Kanunun 7 nci maddesine ilişkin değişiklik gerekçeleri :

a) 6245 sayılı Kanun :

Anılan yasanın yurt içinde verilecek yevmiyelerin miktarı ile asgari ve azami hadlerini düzenleyen 33 ncü maddesi, zamanla günün ekonomik koşulları açısından gerçek ihtiyaçlara cevap veremez hale gelmiş ve sorunun, her yıl bütçe kanunlarına konulan hükümlerle çözümlenmesi şeklinde bir uygulamaya geçilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi 1976 yılı Bütçe Kanununun, bu konuya ilişkin 35 nci maddesini bazı gerekçelerle iptal ettiği için sorunun, Harcırah Kanununda günün koşullarına uygun olarak yapılacak değişikliklerle çözümlenmesi zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır.

47 nci madde dış seyahatlerde yer değiştirme masrafını belirleyen 2 sayılı cetvelle ilgili olup, yapılacak değişikliklerle bu cetvele, ihtiyaçlarla uyum sağlayacak bir nitelik kazandırılmış olacaktır.

Belediye sınırları dışında gezici olarak görev yapanlara verilmesi gereken «seyyar görev tazminatı» na ilişkin esaslar 49 ncu maddede gösterilmiş ise de, bugünkü uygulama, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bağlantılı olmadığından ve gerçek ihtiyaçları karşılamadığından, anılan maddenin, bu sakıncaları giderecek şekilde yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır.

b) 1322 sayılı Kanun :

657 sayılı Kanunun uygulanması başladığında, 6245 sayılı Kanun hükümleriyle bağlantı sağlayacak hükümlere yer verilememiş ve bu yüzden ortaya çıkabilecek sorunları çözümlenmek üzere, 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 7 nci maddesine, 6245 sayılı Kanunla ilgili olarak getirilen bir hükümlerle, 6245 sayılı Kanunun uygulanması 7244 sayılı Kanuna bağlanmıştır. Daha sonra bu hükümde değişen koşullara uyum sağlayamayınca soruna bütçe kanunlarıyla çözüm arama yoluna gidilmiştir. Öte yandan 1976 yılında Bütçe Kanunundaki hükmün Anayasa Mahkemesince iptali, harcırahla ilgili sorunların, Harcırah Kanunu içinde günün koşullarına ve Devlet Memurları Kanununa uyumlu olarak çözümlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Yapılacak değişikliklerle belirtilen sorunun çözümlenmesi amaçlanmaktadır.

D) 261 sayılı Kanunun 1 nci ve 474 sayılı Kanunun 2 nci maddelerine ilişkin değişiklik gerekçeleri :

a) 261 sayılı Kanun :

261 sayılı Kanunun 1 nci maddesi, ihraç edilecek ürünler için muaflik ve istisnalar ihdas etmek veya vergi iadesine olanak vermek ve bu yollarla ihraç ürünlerimize dış pazarlarda rekabet gücü kazandırmak amacını gütmektedir. Ancak madde hükmünde muaflik, istisna ve iadeyle ilgili temel ilke, kapsam ve sınırlarının bulunmayışı, uygulamada geniş ölçüde suiistimallere yol açmış ve hüküm amacından saptırılmıştır.

Şüphesiz ürün ihracatının teşvik edilmesi, bunun döviz kazandırıcı bir işlem olmasından ileri gelmektedir. Ekonomimizde, mal ihracı yanında döviz kazandırıcı diğer işlemler de vardır ve içinde bulunduğumuz döviz darboğazı da dikkate alındığında, bunların önemi giderek artmaktadır. Türk girişimciler tarafından yürütülen uluslararası yük ve yolcu nakliyatı, yurt dışındaki taahhüt işleri, yabancılar için yapılan proje ve benzeri hizmetler, turizm faaliyetleri ve hatta işgücü ihracı bu işlemler arasında sayılabilir.

Kısaca, «Hizmet ihracı» olarak nitelendirebileceğimiz bu işlemlerin teşviki bakımından; bunların da kısmen veya tamamen, geçici veya sürekli olarak anılan madde ve dolayısıyla yasa kapsamına alınması ve teşviki gerekmektedir.

Bu işlemlerde muaflık, istisna veya vergi iadesi uygulamasının daha kolay, kötüye kullanımının çok daha zor olduğu da dikkate alınır, konunun önemi daha açık olarak görülür. Üstelik hizmet ihracının teşviki, mal ihracında olduğu gibi, iç piyasada bir arz yetersizliği yaratma rizikosunu da beraberinde getirmemektedir.

İşte yukarıda belirtilen sakıncaları gidermek ve amaçları gerçekleştirmek üzere 261 sayılı Kanunun 1 nci maddesi Yetki Kanunu tasarısı kapsamına alınmıştır.

b) 474 sayılı Kanun :

474 sayılı Kanunun 2 nci maddesi, Bakanlar Kuruluna uzun vadeli kalkınma planının hedeflerini gözönünde bulundurarak Gümrük Vergisi oranlarını değiştirme yetkisi vermektedir. Bu madde hükmünün amacı Gümrük Vergisi indirim ve muafiyetleri tanıyarak yatırımları teşvik etmek ve iç piyasada üretim yetersizliği nedeniyle ihtiyaç duyulan ham ve yardımcı maddelerle önemli bazı tüketim mallarının, dünya fiyatlarının yüksek olması halinde, vergide indirim yapmak suretiyle uygun fiyatla ithaline olanak sağlamaktır.

Ancak, hüküm yeterli esnekliğe sahip bulunmadığından, istenilen amacı tam olarak sağlayamamakta ve uygulamada birtakım gereksiz himayelere ve haksız kazançlara sebebiyet vermektedir. Şöyle ki :

Kanunun 2 nci maddesi yalnızca Gümrük Vergisinde değişiklik yapmaya olanak vermektedir. Oysa Gümrük Vergisi yanında ithal mallarından istihsal vergisi damga ve rihtim resmi ile belediye hissesi de alınmaktadır.

İthal vergileri sistemimizin gereği, Gümrük Vergisi oranının sıfıra indirilmesi halinde (muafiyet), buna bağlı olarak alınan vergilerde sıfıra inmektedir. Bu durumda da ithal malı aşırı ölçüde korunmuş olmakta ve mal iç piyasa fiyatından çok daha düşük fiyatla ithal edildiği halde, satış fiyatında bir değişiklik yapılmadığından, ithalatçıda büyük kazançlar kalmaktadır. Gümrük Vergisinin % 1 olması halinde, diğer ithal vergileri tam olarak alınabilmekte, ancak bu defa da ithal maliyeti iç fiyattan yüksek olmaktadır.

Örneğin demirin (yassı ve yuvarlak mamuller v.s.) kanuni Gümrük Vergisi oranına tabi olması halinde, toplam vergi yükü CIF değerinin % 73'ünü bulmakta % 1 Gümrük Vergisi ile ithal edilmesi halinde bu yük % 41 olmakta, Gümrük Vergisi sıfır olarak uygulandığı takdirde ise, yük de sıfır olmaktadır. Mevcut madde hükmü, sıfırla % 41 arasında bir yük saptanmasına olanak vermemektedir.

Öte yandan yapılan bu tür indirimlerin iç fiyat ve üretim durumu ile dış fiyatların değişmesine göre, sık sık gözden geçirilmesi gerekli olduğu halde, madde hükmü bu konuda belirli ilke ve sınırlamalardan yoksun bulunmaktadır. Bu durum, bir malda belirli bir tarihteki üretim açığı ve dış fiyat düzeyine göre yapılan vergi muafiyet ve indiriminin zamanla gereksiz duruma geldiği halde devam etmesi, hatta bu muafiyet ve indirimin uygulama süresinin - hiç gerek yokken - yeniden uzatılması gibi haksız sonuçlar doğurmaktadır.

Sonuç olarak, bu sakıncaları gidermek, anılan kanuna esneklik kazandırmak ve daha etkili ve verimli bir uygulama sağlamak amacıyla, 474 sayılı Kanunun 2 nci maddesi Yetki Kanunu tasarısı kapsamına alınmıştır.

E) 6327 sayılı Kanuna 202 sayılı Kanunla eklenen maddeye ve 6623 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine ilişkin değişiklik gerekçesi :

a) 6327 sayılı Kanun :

6327 sayılı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Kanununa bir madde eklenmesine ilişkin 202 sayılı Kanunda, Ortaklığın ve iştiraklerinin 300 bin liradan fazla borçlanamayacağı hükmü yer almıştır. Oysa kuruluş

ve iştirakleri, gerek artan hizmet sunuşu ve gerekse artan varlıkları nedeniyle ve işletmeciliğin bir gereği olarak borçlanmaları milyonların üzerine çıkarmışlardır. Yine Bütçe kanunlarıyla uygulanmayan bu Yasa hükmünün Anayasa Mahkemesinin Bütçe Kanunundaki maddeyi iptali üzerine değiştirilmesi zorunluluk haline gelmiştir.

b) 6623 sayılı Kanun :

6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 7359 sayılı Kanunla değişik 6 ncı maddesinde, kuruluşun borçlanabilme olanağı sermayesiyle sınırlandırılmıştır. Bütçe kanunlarıyla uygulanması engellenen anılan hükme ilişkin 1977 yılı Bütçe Kanunundaki maddenin Anayasa Mahkemesi kararıyla iptali üzerine kuruluşun mali bünyesinin bozulması, tüm borçlarını ödemesi gereği ortaya çıkmıştır. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin kuruluş kanunlarının hemen hiçbirinde bu tür bir hüküm bulunmadığı ve yıllardır anılan hüküm Bütçe kanunlarıyla uygulanmamakta olduğu dikkate alınarak değişiklik önerilmiştir.

F) 4060 Sayılı Kanunun 1, 4 ve 9 ncu maddeleriyle ilgili değişiklik gerekçesi :

4060 sayılı Yüzde beş faizli Hazine Tahvilleri ihracına dair Kanunla eski Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre ayrılan kanuni yedek akçelerin Devlet iç istikraz tahvillerine yatırılması zorunluluğu getirilmiştir, ancak Türk Ticaret Kanununun değiştirilmesi ve anılan Kanunda müeyyide getirilmiş olmaması nedenleriyle Kanunun uygulama sahası bulamadığı izlenmiştir. Uygulamadaki güçlüklerin giderilmesi, Devlet iç istikraz tahvillerinin satışının artırılması amacıyla değişiklik önerilmiş veya Yasaya uymamanın müeyyidelerinin açıklığa kavuşturulması üzerinde durulmuştur.

G) 4353 Sayılı Kanunun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 ncü maddelerinin değiştirilmesi ve bir madde eklenmesine ilişkin gerekçeler :

Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün vazifelerine ve Devlet davalarının takibi usullerine dair olan 4353 sayılı Kanun 1943 yılında yürürlüğe girmiş ve bu Kanunda bazı maddelerin tadili 3 . 7 . 1951 tarihinde yürürlüğe giren 5797 sayılı Kanunla yapılmıştır.

1943 ve 1951 yıllarından günümüze kadar devam eden uygulamada, Türk parasında meydana gelen değer değişiklikleri oldukça yüksek oranlara varmıştır. Para değerine ilişkin hükümleri kapsayan kanunlarda değişiklik yapılması zorunluluğu duyulmuş, son olarak 8 Haziran 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1711 sayılı Kanunla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bazı maddeleri değiştirilerek mahkemelerin görevleri ile, kesin sayılacak kararlardaki miktarlar ve buna benzer paraya ilişkin hükümler günün ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde yeniden düzenlenmiştir.

Ancak, Devlet davalarının takibi usullerine ait olan ve para ile ilgili bulunan hükümlerin de yukarıda arz edilen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa ve para değerine göre değiştirilmesi gerekli iken bu yapılamamıştır.

Çıkarılacak kanun hükmündeki kararnamede bu zorunluğun gereğine uyulmak üzere, söz konusu maddelerdeki miktarların yükseltilmesi öngörülmektedir.

4353 sayılı Kanuna ilk kez getirilecek ek bir hükümlere rücutan vazgeçme yetkisi verilmesi düşünülmektedir. Bu hükmün, özellikle askeri hizmetlerin yerine getirilmesinde kadro zorlukları nedeniyle ortaya çıkan ve kusura dayanmayan zararların tazmini açısından uygulamaya farklılık getireceği umulmaktadır.

H) 4792 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle ilgili değişiklik gerekçesi :

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 344 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesinde kurumun elindeki fonların nerelere yatırılabilirliği hükmü yer almış, her yıl bütçesiyle bu hükmün uygulanmayacağı öngörülmüştür. 1977 yılında Anayasa Mahkemesi Bütçe Kanunundaki hükmü iptal ettiğinden, gerek Hazine'nin, nakit gereksiminin giderilmesinde gerekse Kamu İktisadi Teşebbüslerinin finansmanının sağlanmasında kullanılan sosyal fonların yeni kullanımlara olanak vermeyen yasa hükmünün değiştirilmesine yönelik esasları yeniden saptamak için zorunlu bulunan değişikliğin kanun hükmündeki kararname ile sağlanması öngörülmektedir.

I) 6762 sayılı Kanunun 288 nci maddesinin değiştirilmesine ait gerekçe :

Türk Ticaret Kanununun 288 nci maddesinde sermaye artırımı için sermaye taahhüdünde bulunan gerçek ve tüzelkişilerin taahhüt ettikleri sermayenin dörtte birini bloke etmeleri gerekmektedir. Ancak, 1975

yılı Bütçe Kanununa kadar bütçe kanunlarına konulan bir hükümlerle Kamu İktisadi Teşebbüsleri için uygulanmayan bu hüküm Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine bütçe kanunlarına konulamaz olmuştur. Anılan madde hükmünde Kamu İktisadi Teşebbüslerine ayrıcalık tanınması amaçlanmıştır.

Sermayenin dörtte biri olarak bloke edilecek değerlerin Hazine plasman bonosuna bağlanması sağlanarak Hazinesinin nakit gereksinmesinin karşılanması düşünülmüştür.

J) 7129 sayılı Kanununun 61 ve 68 nci maddeleriyle ilgili değişiklik gerekçesi :

Yürürlükteki Bankalar Kanunu, uygulamada bankalar yeminli murakıplarının görev ve yetkileri bakımından ihtiyaçları karşılamamakta ve bazı tereddütler uyandırmaktadır.

Yapılacak değişiklik teklifleri ile görev ve yetkinin kapsamına açıklık kazandırılması, bazı kurumların denetimin kapsamına alınması, denetimde mali bünye analizine, amacına uygun görüntü ve etkinlik kazandırılması, murakıplara ve murakıp muavinlerine bankaların muameleleri ile ilgili olarak gerçek ve tüzel kişiler nezdinde karşıt inceleme yetkisinin açık bir şekilde tanınması ve bu maddenin müeyyidesini veren 68 nci maddede maddenin kendisine ve günün koşullarına uygun değişiklikler yapılması öngörülmektedir.

K) 237 sayılı Taşıt Kanununun 12 nci maddesine bir fıkra eklenmesi ile ilgili gerekçe :

Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere ait motorlu taşıtların kullanımında görülen savurganlığın önlenmesi ve bunların, gerek cari, gerekse sabit gider olarak bütçeye getirdikleri yükün hafifletilebilmesi için bazı önlemlerin alınmasında kesin zorunluk bulunmaktadır.

Bütçe harcamaları açısından yatırım grubunda yer alan taşıt alımlarının, her yıl artan bir seyir izlemesi; bunun yanında ihtiyacın üzerinde yapılan alımlarla kamu fonlarından bir bölümün âtil bir alana kaydırılması, ekonomik davranış ilkelerine ters düştüğü kadar, cari harcamaların gereksiz yere artmasına da neden olmaktadır.

Ayrıca, halen elde bulunan büyük binek taşıtlarının benzin, bakım, onarım ve yedek parça gereksinimi, savurganlığın önlenmesi bakımından yeni düzenlemeleri gerekli kılmaktadır. Bu arada, makine parkı ve onarım atölyeleri savurganlığın diğer bir yönünü oluşturmaktadır.

Gerek bu savurganlığın önlenmesi, gerekse güncelliğini hâlâ koruyan enerji sorununun çözümüne bir ölçüye kadar da olsa katkıda bulunulması için, genel ve katma bütçeli kuruluşların elinde bulunan motorlu taşıtların yeni bir düzenleme içerisinde kullanılmasını sağlanmalıdır.

L) 440 sayılı Kanununun 3, 7, 8 ve 36 ncı maddeleriyle ilgili değişiklik gerekçesi :

440 sayılı Kanununun 3 ncü maddesinde kuruluşların sermayelerinin kanunla tespit edileceği hükmü getirilmiştir. Kuruluşların bazılarının kuruluş kanunlarında, Bakanlar Kuruluna kanunla saptanan sermayenin belirli oranlarda artırılması yetkisi verilmiştir. 1974 yılı Bütçe Kanununa, konulan bir hükümlerle sermayelerin Bakanlar Kurulunca saptanabilmesine ilişkin hüküm, Anayasa Mahkemesince esas Kanunda bir hüküm mevcutken bunu değiştirecek nitelikte bütçeye hüküm konulmayacağı gerekçesiyle iptal edilmiştir. 440 sayılı Kanununun 3 ncü maddesi ile 36 ncı maddesinin değiştirilmesi ve bir geçici madde eklenmesi suretiyle kuruluşların öz kaynak - yabancı kaynak ilişkisinin ve işletmecilik ilkeleri dikkate alınarak kuruluş sermayelerinin Bakanlar Kurulunca saptanması öngörülmektedir.

Öte yandan aynı yasanın 7 ve 8 nci maddelerinde yönetim kurullarının çalışma ve atanma esasları hükümleri mevcuttur. Kuruluş yönetim kurullarının, çalışma esaslarının, ilgili bakanlıklarla ilişkilerinin ve bu arada yetki ve sorumluluklarının açıklıkla belirlenmesi için ilgili hükümlerde değişiklik yapılması düşünülmektedir.

M) 657 sayılı Kanununun 43, 146 ve Ek geçici 20 nci maddelerine ilişkin değişiklik gerekçesi :

— Asgari Ücret Tespit Komisyonunca tespit edilerek, 1 . 1 . 1978 tarihinden geçerli olmak üzere uygulamaya konulan asgari ücretin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamına giren personele de yansıtılması, anılan Kanununun 43 ncü maddesiyle düzenlenmiş bulunan gösterge tablosunun değiştirilmesini zorunlu hale getirmiştir.

Gerçekten, saptanan asgari ücret, 15 nci dereceden aylık alan Devlet memurları ile, 11 nci derecenin 6 ncı kademesine kadar aylık alan Devlet memurlarını, aynı aylık düzeyinde birleştirmiştir.

15 yıllık hizmeti olan bir Devlet memuru ile yeni işe başlayan bir memurun aynı miktarda aylık alır duruma gelmiş olması, 657 sayılı Yasanın anaesprisine ve temel ilkelerine ters düştüğü kadar, hakkaniyet ölçülerine de uymamaktadır.

Bu nedenlerle, anılan Yasanın 43 ncü maddesiyle düzenlenmiş bulunan gösterge tablosunun, bu sakıncaları giderecek şekilde yeniden düzenlenmesi gerekir.

— İş Kanunu uyarınca iki yılda bir saptanan asgari ücretteki artışlar 657 sayılı Yasanın 146 ncı maddesinin son fıkrası uyarınca, gösterge tablosunun alt derecelerinde bulunan Devlet memurlarının aylıklarına da yansımaktadır.

Asgari ücret artışlarının Devlet memurları arasındaki genel dengeyi bozmasını önlemek ve bu yıl olduğu gibi, her asgari ücret tespitinden sonra, gösterge tablosunun yeniden düzenlenmesi gibi bir sorunla karşılaşmamak için, 146 ncı maddenin, asgari ücretteki artışları alt derecedeki Devlet memurlarının aylıklarına otomatik olarak yansıtacak şekilde değiştirilmesi yararlı olacaktır.

N) Gelirler politikası için öngörülen örgütle ilgili gerekçe :

Bilindiği üzere, bugün yurdumuzda milli gelirin bölüşülmesi olayı arzulanan bütünlükten yoksundur. Özellikle kârların ve rantların oluşması belli ilkelere bağlanamamıştır. Ekonomideki üretim - tüketim dengesini, çok kez, gelir dağılımında yeni sorunlara yol açacak biçimde bozan zamların, kalkınma planlarının ekonomik ve sosyal amaçlarına uygun bir yöntem içinde düzenlenmesi gereği açıktır. Kurulması düşünülen örgütün Bakanlar Kuruluna bu konuda öneriler hazırlaması öngörülmektedir.

O) Özel «fiyat düzenleme fonu» kurulmasına ilişkin gerekçe :

Bilindiği üzere, bugün Türk Parasının Kıymetini Koruma mevzuatı dayanak gösterilerek alınmakta olan fiyat farkları belli fonlar oluşturmakta fakat bu fonların kullanımı bir çok sorunlara neden olmaktadır. Uygulamada karşılaşılan hukuki güçlüklerin de çözümlenmesi amacını taşıyan bu yeni hükmün, genel fiyat politikasının yürütülmesinde Hükümete anlamlı bir olanak sağlayacağı umulmaktadır.

P) Parasal sınırların her yıl bütçe kanunlarıyla belli edilmesi ilkesinin gerekçesi :

Yetki Kanununun kapsamı içindeki yasaların çoğunda para olarak belirlenen sınırlar bugün son derece anlamsız düzeylere düşmüş bulunmaktadır. Fiyatların yıldan yıla değişme eğiliminin az olduğu dönemlerde kısa ve orta vadelerde işlerini sürdürebilen bu sınırlar, aradan yıllar geçtikçe işlemleri engelleyici bir nitelik kazanmıştır. Hele, son yıllardaki hızlı enflasyonun etkisi ile durum içinden çıkılmaz bir noktaya ulaşmıştır. Değinen yetkinin amacı, bu tikanıklığı gidermek üzere, söz konusu sınırların, bütçe kanunlarında geçmiş yıl ya da yıllardaki fiyat hareketlerinin etkisi oranında değiştirilmesine olanak hazırlamaktır.

4 ncü madde gerekçesi :

Yürürlükteki kanunda 20 olarak saptanmış bulunan asgari ortak sayısı artırılarak, bankaların halka açık ortaklık haline gelmeleri özendirilmektedir. Ortakların sahip olabilecekleri azami sermaye payları için de hadler saptanması, halktan toplanan fonları kullanan bankalarda sınırlı sayıda kişilerin aşırı hâkimiyetlerini önleme amacı güdülmektedir.

Bu değişikliklerin etkisini artırıp denetimi mümkün kılabilmek için, ada yazılı hisse senedi oranının artırılması öngörülmektedir.

14 ncü madde gerekçesi :

Yürürlükteki maddenin, genel kurulda oya katılma için en az 20 hisse sahibi olmayı olanaklı kılan ifadesi T. Ticaret Kanunundaki, ilke doğrultusunda değiştirilerek her hissenin bir oy hakkı sağlamasına yönelinmek istenmektedir.

Genel kurullarda vekâleten kullanılacak oylarla 4 ncü maddede getirilen düzenlemenin etkisizleştirilmesini önlemek ve banka genel kurullarını demokratik hale getirmek ve halka açık şirket anlayışını pekiştirmek amacı güdülmektedir.

38 nci madde gerekçesi :

20 yıllık uygulama ve bu arada ekonomik gelişme nedeniyle ortaya çıkan nedenlerle yürürlükteki maddenin dolaylı kredi tanımını yeniden tanımlamakta zorunluk vardır.

Maddeye getirilen gerekli ikinci önemli değişiklik, bankaların belirli dallarda çalışan % 25'in üstünde sermayesine katıldıkları iştiraklere açabilecekleri kredilerin de sınırsız olmaktan çıkarılarak kredi hadleri içine

alınmasıdır. Bankalar kredi öz kaynaklarından çok kamunun fonlarını kullandıkları için, bu fonların kullanımında kendi iştiraklerine aşırı imtiyaz tanınması bu suretle önlenebilecektir.

Maddeye getirilmesi gerekli diğer bir yenilik % 25 hadde kadar kredi kullandırılabilen sektörlerin kanununda sayılmasından vazgeçilerek, kalkınma planı ile ilişki kurmak bakımından, yıllık programların genel teşvik tablosunda sayılan sektörlerin esas alınmasıdır. Böylece durağın bir kredi teşviki anlayışı yerine dinamik bir kredi özendirme anlayışı getirilebilecektir.

39 ncu madde gerekçesi :

Yürürlükteki maddede büyük bir değişiklik yapılması öngörülmemekte, yalnızca 38 nci maddede yapılacak değişikliğe paralel olarak, toplam iştirak kredisi haddine tabi tutulmayacak krediler konusunda bir açıklık getirilmek istenmektedir.

48 nci madde gerekçesi :

Bankaların hissedarlarının veya yöneticilerinin kuracakları ortaklıklara, bankaların veya iştiraklerinin de katılması suretiyle kaynak sağlamalarını sınırlandırmak amaçlanmaktadır. Bunun dışında iştiraklere verilecek sermaye haddinin istisnaları belirlenerek iktisadi isteklere uygun hale gelmesi öngörülmektedir.

657 sayılı Yasanın 190 nci maddesinde, en geç bir yıl içinde çıkarılacak özel bir kanunla «Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu», kurulacağı, bu kurumun bütün devlet memurlarını kapsamına alacağı ve memur aylıklarından kurum için %5 kesinti yapılacağı, öngörülmüştür.

Sözü edilen özel kanun çıkıncaya kadar, memur aylıklarından yapılan kesintilerin nasıl bir işleme tabi tutulacağı ise ek geçici 20 nci maddede düzenlenmiştir. Bu maddede, özel kanun çıkıncaya kadar emeklilik ve ölüm nedenleriyle görevden ayrılanların keseneklerinin aynen iade edileceği kabul edilmiştir. Buna göre, bu iki neden dışında sebeplerle görevden kesin olarak ayrılan kimselerin kesenekleri iade edilememektedir.

Maddenin, bu durumdaki kişilere kesenek iadesi olanığı sağlamak amacıyla, değiştirilmesi öngörülmektedir.

CUMHURİYET SENATOSU GENEL SEKRETERLİĞİ

Kanunlar Müdürlüğü

22 . 9 . 1978

TASARI VE TEKLİFİN

Sıra Sayısı
M. M. C. S.

66 817

ÖZETİ

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu tasarısı.

MİLLET MECLİSİNDE KALDIĞI SÜRE : 3 ay fazla.

CUMHURİYET SENATOSUNDA KALACAĞI SÜRE : 3 ay.

SÜRENİN BİTİŞ TARİHİ : 21 . 12 . 1978

TASARI VE TEKLİFİN HAVALA EDİLDİĞİ

KOMİSYONLAR, TANINAN SÜRE (Gün)

1. Bütçe ve Plan Komisyonuna.

Bütçe ve Plan Komisyonu Raporu

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plan Komisyonu
Esas No: 1/581
Karar No. : 19

22 . 9 . 1978

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 20 - 21 . 9 . 1978 tarihli 167 nci Birleşiminde öncelikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler hakkında Yetki Kanunu Tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 21 Eylül 1978 tarihli ve 1437 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmiştir. Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca da Komisyonumuza havale edilen tasarı, Komisyonumuzun 22 Eylül 1978 tarihli toplantısında, Maliye Bakanlığı temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere edilmiştir.

Ekonomik ve mali işleri düzenleyen yasaların büyük kısmı Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında hazırlanmıştır. Bütçe ilkelerini kati kalıplar içerisinde 1050 sayılı Genel Muhasebe Kanunu düzenlemiş olup harcamalarda kısıtlayıcı ve işleri ağırlaştırıcı nitelikte hükümlerle doludur.

2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu işlerin ağır yürütmesinde Hazineye zararlar yüklenmesinde etken olmaktadır. Ekonomik hayatın akışını tıkayıcı niteliktedir. Bu konularda temel yasaları çıkarmak da son yıllarda olanaksız hale gelmiştir.

Konjonktürel dalgalanmalarla savaş için büyük ölçüde para ve kredi politikasını günün koşullarına göre düzenlemek gerekiyor. Ekonomik durgunlukları giderme, aşırı şişkinlikleri yok etmede para ve kredi politikası araçlarına başvurulacaktır.

Planlı kalkınmanın gereği birikimleri (tasarrufları) özendirici, savurganlığı önleyici etkin tedbirler yanında ekonomiye döviz girişlerini hızlandırıcı ve çıkışlarını azaltıcı önlemler de alınmalıdır.

Ülkemizde gelirlerin dağılımı rasyonel bütünlükten yoksundur. Milli gelirden pay alan kesitlerin istekleri büyük ölçüde o andaki pazarlık güçlerine dayanması sonucu birçok dengesizliklere yönelebilmektedir. Kârların, rantların, ücretlerin, fiyatların maliyet ve produktivite ile ilişkileri kopuktur.

Ekonomideki üretim ve tüketim dengesini çok kez gelir dağılımındaki yeni sorunlara yol açacak biçimde bozan zamların kalkınma planlarının ekonomik ve sosyal amaçlarına uygun bir yöntem içerisinde düzenlenmesi gereği açıktır. Bu konularda Bakanlar Kuruluna öneriler hazırlamakla yükümlü bir örgütün kurulması da öngörülmektedir.

Komisyonumuz, bu görüşlerin ışığı altında tasarıyı inceleyerek Millet Meclisinden geçen şekliyle 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddelerini aynen benimsemiştir.

Anayasanın 64 nci ve İçtüzüğü'nün 28 nci maddeleri uyarınca Yetki Kanunlarının Komisyonlarda ve Genel Kurullarda diğer kanun tasarısı ve tekliflerinden önce ve ivedilikle görüşülüp karara bağlanacağı ilkesi esas alınarak; Komisyonumuz vaki teklifi de değerlendirmek suretiyle yasanın Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulmasını da karar altına almıştır.

Genel Kurulun olurlarının sağlanması için, Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Trabzon	Zonguldak	Balıkesir	Niğde
H. Güven	A. D. Yüce	N. Sarlıcalı	A. E. İleri
	Toplantıda bulunamadı		
Afyonkarahisar	Ankara	Aydın	Bolu
K. Karaağaçlıoğlu	Y. Köker	İ. C. Ege	N. Akmandor
Toplantıda bulunamadı	Toplantıda bulunamadı	Toplantıda bulunamadı	
C. Bşk. S. Ü.	Erzincan	Kars	Konya
Z. Baykara	N. Ünsal	M. Şamiloğlu	M. Abay
		Toplantıda bulunamadı	
	Ordu	Samsun	Tabii Üye
	I. Gürsoy	B. Cömert	(S. H. S.)
			S. Karaman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç :

MADDE 1. — Kalkınma planı ile yıllık programın uygulanmasında ortaya çıkan darboğazları gidermek, ekonominin iç ve dış dengesini gözetmek, dış kaynaklara bağımlılığı azaltmak, yatırımları hızlandırmak, kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliği sağlamak ve tutumluluğu özendirerek savurganlığı önlemek üzere Bakanlar Kuruluna kanun gücünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Kapsam :

MADDE 2. — Bu Yetki Kanununa göre çıkarılacak kararname;

- a) Kaynakların verimli kullanımı ve kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması yönünde düzenlemeler getirilmesi; özellikle belli bir kamu fonu ile en fazla mal ve hizmet sağlanması, mal ve hizmetlerin en az bedelle elde edilmesi, programlanmış hizmetlerin süresinde gerçekleştirilmesi ve doğabilecek kapasite fazlalarının diğer kamu kuruluşlarında değerlendirilmesi ilkelerinin özendirilmesi ve sorumluluklara bağlanması,
- b) Kamu harcamalarının tutumluluk anlayışı içinde yürütülmesi ve savurganlığın önlenmesi amacıyla ödeneklerin gerçek gereksinmelere göre ve yerinde kullanılması ilkelerine etkinlik kazandırılması,
- c) İlgili yasalarda öngörülmüş belli parasal sınırların, işlemleri ağırlaştırıcı ve israfa yol açıcı etkilerinin ortadan kaldırılması ve bütçe kanunlarının uygulanmasına işlerlik kazandırılması,
- d) Hazine ile kamu idare ve kuruluşları arasındaki parasal ilişkilerde tıkanıklıkların giderilmesi,
- e) Kalkınma planlarının ekonomik ve sosyal amaçları doğrultusunda, genel ekonomik koşullara göre toplam üretim ve tüketimin dengelenmesi amacıyla fiyatlarda istikrarı sağlayacak yönde önlemler alınması, ile ilgili olarak 5 nci maddede yer alan konuları kapsar.

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç :

MADDE 1. — Kalkınma planı ile yıllık programın uygulanmasında ortaya çıkan darboğazları gidermek, ekonominin iç ve dış dengesini gözetmek, dış kaynaklara bağımlılığı azaltmak, yatırımları hızlandırmak, kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliği sağlamak ve tutumluluğu özendirerek savurganlığı önlemek üzere Bakanlar Kuruluna kanun gücünde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.

Kapsam :

MADDE 2. — Bu Yetki Kanununa göre çıkarılacak kararnameler;

a) Kaynakların verimli kullanımı ve kamu hizmetlerinde etkinliğin artırılması yönünde düzenlemeler getirilmesi; özellikle belli bir kamu fonu ile en fazla mal ve hizmet sağlanması, mal ve hizmetlerin en az bedelle elde edilmesi, programlanmış hizmetlerin süresinde gerçekleştirilmesi ve doğabilecek kapasite fazlalarının diğer kamu kuruluşlarında değerlendirilmesi ilkelerinin özendirilmesi ve sorumluluklara bağlanması,

b) Kamu harcamalarının tutumluluk anlayışı içinde yürütülmesi ve savurganlığın önlenmesi amacıyla, ödeneklerin gerçek gereksinmelere göre ve yerinde kullanılması ilkelerine etkinlik kazandırılması,

c) İlgili yasalarda öngörülmüş belli parasal sınırların, işlemleri ağırlaştırıcı ve israfa yol açıcı etkilerinin ortadan kaldırılması ve bütçe kanunlarının uygulanmasına işlerlik kazandırılması,

d) Hazine ile kamu idare ve kuruluşları arasındaki parasal ilişkilerde tıkanıklıkların giderilmesi,

e) Kalkınma planlarının ekonomik ve sosyal amaçları doğrultusunda, genel ekonomik koşullara göre toplam üretim ve tüketimin dengelenmesi amacıyla fiyatlarda istikrarı sağlayacak yönde önlemler alınması,

İle ilgili olarak 5 nci maddede yer alan konuları kapsar.

BÜTÇE VE PLAN KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Kamu Yönetiminde ve Harcamalarında Etkinlik ve Verimliliği Sağlamak ve Savurganlığı Önlemek Amacıyla Alınacak Ekonomik ve Mali Önlemler Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

İlkeler :

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu 1 nci madde ile verilen yetkileri kullanırken; kalkınma planında öngörülen ilkelere, özellikle hızlı ve dengeli kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla, dar boğazların giderilmesine ve kamu yönetiminin etkinlik ve verimliliğe yöneltılarak savurganlıktan kurtarılmasına öncelik verir.

Yetki Süresi :

MADDE 4. — Bakanlar Kuruluna 1 nci madde ile verilen yetkiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl geçerlidir.

Yetki Kapsamına Giren Konular :

MADDE 5. — Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun gücündeki kararnameleler :

a) 26.5.1927 tarih ve 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 22, 24, 28, 29, 31, 32, 37, 56, 59, 62, 64, 83, 84, 86 ve 92 nci maddeleri ile 25.1.1965 tarih ve 527 sayılı Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere dair Kanunun 1 nci maddesi;

b) 2.6.1934 tarih ve 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 2, 5, 7, 14, 16, 19, 25, 27, 36, 37, 41, 46, 50, 60 ve 66 ncı maddeleri ve 6150 sayılı Kanunla eklenen ek madde; 10.9.1960 tarih ve 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilât, Sermaye, Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına dair Kanunun 10 ncu maddesi ile 30.4.1946 tarih ve 4876 sayılı Kanun;

c) 10.2.1954 tarih ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33, 47 ve 49 ncu maddeleri ile 31.7.1970 tarih ve 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 7 nci maddesi;

d) 27.6.1963 tarih ve 261 sayılı İhracatı Geliştirmek Amacıyla Vergilerle İlgili Olarak Hükümetçe Alınacak Tedbirlere İlişkin Kanunun 1 nci maddesi ile 14.5.1964 tarih ve 474 sayılı Gümrük Kanununa Bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanunun 2 nci maddesi;

e) 7.3.1954 tarih ve 6327 sayılı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki 202 sayılı Kanun ile 21.5.1955 tarih ve 6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 6 ncı maddesi;

f) 2.2.1941 tarih ve 4060 sayılı Yüzdebeş Faizli Hazine tahvilleri İhracına dair Kanunun 1, 4 ve 9 ncu maddeleri;

g) 18.1.1943 tarih ve 4353 sayılı Maliye Bakanlığının Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün Vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine dair Kanunun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 ncü maddeleri;

h) 16.7.1945 tarih ve 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 344 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesi;

i) 29.6.1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 288 nci maddesi;

j) 23.6.1958 tarih ve 7129 sayılı Bankalar Kanununun 4, 14, 38, 39, 48, 61 ve 68 nci maddeleri;

k) 12.1.1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanununun 12 nci maddesi;

l) 12.3.1964 tarih ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ile müesseseleri ve iştirakleri hakkındaki Kanunun 3, 7, 8 ve 36 ncı maddeleri;

m) 14.7.1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43, 146 ve 1897 sayılı Kanunla değişik ek geçici 20 nci maddeleri;

(Millet Meclisinin Kabul Ettiği Metin)

İlkeler :

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu 1 nci madde ile verilen yetkileri kullanırken; kalkınma planında öngörülen ilkelere, özellikle hızlı ve dengeli kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla, darboğazların giderilmesine ve kamu yönetiminin etkinlik ve verimliliğe yöneltilecek savurganlıktan kurtarılmasına öncelik verir.

Yetki Süresi :

MADDE 4. — Bakanlar Kuruluna 1 nci madde ile verilen yetkiler, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl geçerlidir.

Yetki Kapsamına Giren Konularla, Kaldırılacak, Değiştirilecek ve Yeniden Düzenlenecek Hükümler :

MADDE 5. — Bu Kanuna göre çıkartılacak kanun gücündeki kararnamelemler :

a) 26 . 5 . 1927 tarih ve 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 22, 24, 28, 29, 31, 32, 37, 56, 59, 62, 64, 83, 84, 86 ve 92 nci maddeleri ile 25.1.1965 tarih ve 527 sayılı Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere Dair Kanunun 1 nci maddesi;

b) 2 . 6 . 1934 tarih ve 2490 sayılı Artırma, Eksikme ve İhale Kanununun 2, 5, 7, 14, 16, 19, 25, 27, 36, 37, 41, 46, 50, 60 ve 66 ncı maddeleri ve 6150 sayılı Kanunla eklenen ek madde; 10 . 9 . 1960 tarih ve 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Mill. Korunma Teşkilât, Sermaye, Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanunun 10 ncu maddesi ile 30 . 4 . 1946 tarih ve 4876 sayılı Kanun;

b) 16 . 7 . 1945 tarih ve 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 344 ve 2158 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesi;

j) 23 . 6 . 1958 tarih ve 7129 sayılı Bankalar Kanununun 4, 6, 14, 26, 28, 31, 38, 39, 44, 45, 46, 48, 50, 54, 60, 61, 66, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75 ve 76 ncı maddeleri;

c) 10 . 2 . 1954 tarih ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33, 47 ve 49 ncu maddeleri ile 31 . 7 . 1970 tarih ve 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 7 nci maddesi;

d) 27 . 6 . 1963 tarih ve 261 sayılı İhracatı Geliştirmek Amacıyla Vergilerle İlgili Olarak Hükümetçe Alınacak Tedbirlere İlişkin Kanunun 1 nci mad-

(Bütçe ve Plan Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

n) Genel ekonomik dengenin sağlanmasında gelirler politikasının oluşturulması için Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunmak üzere, konu ile ilgili tüm kuruluş temsilcilerinin katılacağı bir danışma organının kurulması;

o) Devlet tarafından temel mallara yapılan zamlar nedeniyle oluşan fiyat farklarının Hazine nezdinde açılacak özel bir fon hesabına aktarılması ve bu fonun, fiyatların ayarlanmasında kullanılması;

p) Yukarıdaki bentlerde yer alan; 1050 sayılı Kanunun 24, 62, 64, 83 ve 84 nci, 2490 sayılı Kanunun 2, 5, 7, 16, 19, 41, 46 ve 50 nci, 4353 sayılı Kanunun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 nci maddelerindeki parasal sınırların günün koşullarına uygun biçimde yılları Bütçe kanunlarında (1978 mali yılı için Bakanlar Kurulunca) belli edilmesi;

İle ilgili hükümleri düzenler.

(Millet Meclisinin Kabul Ettiği Metin)

desi ile 14 . 5 . 1964 tarih ve 474 sayılı Gümrük Kanununa Bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanunun 2 nci maddesi;

e) 7 . 3 . 1954 tarih ve 6327 sayılı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki 202 sayılı Kanun ile 21 . 5 . 1955 tarih ve 6623 sayılı Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Kanununun 6 ncı maddesi;

f) 2 . 2 . 1941 tarih ve 4050 sayılı Yüzdebeş Fazlı Hazine Tahvilleri İhracına Dair Kanununun 1, 4 ve 9 ncü maddeleri;

g) 18 . 1 . 1943 tarih ve 4353 sayılı Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün vazifelerine, Devlet Davalarının Takibi Usullerine Dair Kanununun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 ncü maddeleri ile 24 . 7 . 1940 tarih ve 3904 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununun 8 nci, 7 . 6 . 1949 tarih ve 5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş Kanununun 10 ncü, 11 . 2 . 1950 tarih ve 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 32 nci, 18 . 12 . 1953 tarih ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunun 35 nci, 25 . 2 . 1956 tarih ve 6686 sayılı Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunun 6 ncı, 27 . 6 . 1956 tarih ve 6760 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü Vazife ve Teşkilâtı Hakkındaki Kanunun 14 ncü maddesi;

h) 29 . 6 . 1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 288 nci maddesi;

k) 12 . 1 . 1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanununun 631 sayılı Kanunla değişik 12 nci maddesi;

l) 12 . 3 . 1964 tarih ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri ile Müesseseleri ve İştirakleri Hakkındaki Kanunun 3, 7, 8 ve 36 ncü maddeleri;

m) 14 . 7 . 1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1897 sayılı Kanunla değişik 43, 146 ve ek geçici 20 ncü maddesi.

n) Genel ekonomik dengenin sağlanmasında gelirler politikasının oluşturulması için Bakanlar Kuruluna önerilerde bulunmak üzere, konu ile ilgili tüm kuruluş temsilcilerinin katılacağı bir Danışma organının kurulması;

o) Devlet tarafından temel mallara yapılan zamlar nedeniyle oluşan fiyat farklarının Hazine nezdin-

(Bütçe ve Plan Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük :

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer,

Yürütme :

MADDE 7. -- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür,

(Millet Meclisinin Kabul Ettiği Metin)

de açılacak özel bir fon hesabına aktarılması ve bu fonun, fiyatların ayarlanmasında kullanılması;

p) Yukarıdaki bentlerde yer alan; 1650 sayılı Kanununun 24, 62, 64, 83 ve 84 nci, 2490 sayılı Kanununun 2, 5, 7, 16, 19, 41, 46 ve 50 nci, 4353 sayılı Kanununun 27, 28, 29, 30, 31 ve 34 nci, 3904 sayılı Kanununun 8 nci, 5433 sayılı Kanununun 10 ncu, 5539 sayılı Kanununun 32 nci, 6200 sayılı Kanununun 35 nci, 6686 sayılı Kanununun 6 nci, 6760 sayılı Kanununun 14 nci maddelerindeki parasal sınırların günün koşullarına uygun biçimde yılları Bütçe Kanunlarında (1978 mali yılı için Bakanlar Kurulunca) belli edilmesi;

r) 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanununun 5, 9, 10 ncu maddeleri ve geçici 3 nci maddesi;

İle ilgili hükümleri içerir.

27 . 7 . 1977 tarih ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun, 3 . 7 . 1975 tarih ve 1923 sayılı Kanunla değişik 137 nci maddesi; 8.7.1971 tarih ve 1425 sayılı Kanuna ekli ve 3 . 7 . 1975 tarihli ve 1922 sayılı Kanunla değiştirilen «Emeklilik Gösterge Tablosu», 5434 sayılı Kanuna 1425 sayılı Kanunla eklenen, ek 4 nci ve geçici 3 nci maddeleri ile 1922 sayılı Kanunla değiştirilen ek 5 nci madde;

Yürürlük :

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Bütçe ve Plan Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

